

O PÍSMU SVATÉM

EMANUEL SWEDENBORG

1763

2004

2005

**www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz**

Písmo svaté neboli Slovo je Božská Pravda sama

(1)

Všeobecně se tvrdí, že Slovo pochází od Boha, je božsky inspirováno, a tudíž je svaté: dosud však nikdo nevěděl, kde v něm Božství spočívá. Svou písemnou podobou totiž připomíná jakýkoli běžný spis, jen sloh je neobvyklý - ani tak vznešený, ani tak oslnivý, jakým se zdánlivě vyznačuje dnešní psaní. Z tohoto důvodu člověk, který uctívá přírodu jako Boha (či ještě více než Boha) a své myšlení tak čerpá sám ze sebe a svého ega¹⁾, a nikoli z nebe od Pána, může upadnout do omylu v úctě k Písmu a začít jím dokonce opovrhovat: při jeho četbě se pak může sám sebe tázat: Co je to ? A co je toto ? Může to být božské ? Mohl by Bůh, jehož moudrost je nekonečná, mluvit tímto způsobem? V čem spočívá jeho svatost, a odkud tato svatost pochází, ne-li z pouze náboženského citu a přesvědčování, které z něj vychází ?

(2)

Takto smýšlející člověk však nebere v úvahu, že sám Hospodin, Bůh nebe a země, pronesl Slovo prostřednictvím Mojžíše a proroků, že tedy Slovo musí být sama Božská pravda: neboť to, co Jehova sám promlouvá, nemůže být nic jiného. Nezvažuje také, že Pán, totožný s Jehovou, promlouval Slovem v evangeliích - mnohde svými vlastními ústy, jinde pak duchem svých úst, jímž je Duch Svatý. Proto také, jak On Sám říká, je v Jeho Slovech život, On je Světlo, které osvěcuje, a On je Pravda.²⁾ V *Janově evangeliu* je vyjádřeno, že slova pronesená samotným Pánem v evangeliích jsou Život:

„Slova, kteráž já mluvím vám, Duch jsou a život jsou.“ (Jan 6,64). Ježíš řekl ženě u studnice Jákobovy:

„Kdybys znala ten dar Boží, a kdo jest ten, kterýž praví tobě: Dej mi pití, ty bys prosila jeho, a dal by tobě vody živé. Kdož by se napil vody té, kterouž já dám jemu, nežíznil by na věky, ale voda ta, kterouž já dám jemu, bude v něm studnicí vody prýštící se k životu věčnému.“ (Jan 4,10.14)

Jako studnice Jákobova je zde označeno Slovo, stejně jako v 5. knize Mojžíšově (33,28): proto se tam Pán posadil a rozmlouval se ženou. Voda znamená pravdu, která je ve Slově. Opět u *Jana*:

„Žíznil-li kdo, pod' ke mně a napí se. Kdož věří ve mne, jakož dí Písmo, řeky z břicha jeho poplynou vody živé.“ (7,37.38)

„I odpověděl jemu Šimon Petr: Pane, k komu půjdeme ? Slova věčného života máš.“ (6,68)

A proto Pán říká u *Marka*:

„Nebe a země pominou, ale slova má nikoli nepominou.“ (13,31)

Pánova slova jsou Život, protože on sám je Život a Pravda, jak učí u *Jana*:

Já jsem ta cesta, i pravda, i život (14,6)

„Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh. V něm život byl, a život byl světlo lidí.“ (1,1.4)

Jako „Slovo“ je zde míněn Pán vzhledem k božské Pravdě, v níž jediné je Život a Světlo. Z toho vyplývá, že Slovo, které je od Pána a které je Pán, se označuje jako Pramen vod živých (Jer 2,13: 17,13: 31,9), Studnice spasení (Iz 12,3), Studnice (Zach 13,1), Potok vody živé (Zjev 22,1). Je také řečeno, že:

„Beránek, kterýž je u prostřed trůnu, pásti je bude, a dovedeť je k živým studnicím vod, a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.“ (Zjev 7,17)

To vše vedle jiných míst, kde je Slovo nazváno Svatyní, Stánkem, v nichž Pán přebývá spolu s lidmi.

(3)

Těmito úvahami však nelze přírodního člověka přesvědčit, aby uvěřil, že Slovo je sama božská Pravda, v níž je božská Moudrost a božský Život: takový člověk si totiž vytváří úsudek o Slovu podle stylu, a v něm se nic takového nejeví. Přesto je sloh Slova sám o sobě Božím stylem, s nímž nelze žádný jiný (až už se zdá být jakkoli vznešený a dokonalý) vůbec srovnávat, neboť by se k němu měl jako tma ke světlu. Sloh Slova je takový, že svatost spočívá v každé větě a každém slově, na některých místech pak dokonce v pouhých písmenech. To je příčinou, proč Slovo spojuje člověka s Pánem a otevírá nebe. Od Pána pocházejí dvě věci: božská Láska a božská Moudrost (nebo, což je totéž, božské Dobro a božská Pravda, protože božské Dobro pochází z jeho božské Lásky a božská Pravda z jeho božské Moudrosti). Slovo je ve své podstatě tímto obojím: a protože spojuje člověka s Pánem a otevírá nebe, naplňuje toho, kdo při jeho četbě vychází od Pána a nikoli od sebe samotného, dobrem lásky a pravdou moudrosti - dobrem lásky jeho vůli a pravdou moudrosti jeho rozum. Tak má člověk život skrze Slovo.

(4)

Aby odstranil všechny pochybnosti o tom, že povaha Slova je taková, odhalil mi Pán vnitřní smysl Slova. Ve své podstatě je tento smysl duchovní a ve vztahu k vnějšímu smyslu, který je přírodní, se má jako duše k tělu. Tento smysl je duch, který oživuje písmena: proto může nést svědectví o Božskosti a Svatosti Písma a přesvědčit dokonce i přírodního člověka, pokud ten se chce dát přesvědčit.

(2)

Ve Slově je duchovní smysl, dosud neznámý

O tomto námětu pojednáme v následujícím pořadí:

- a) **Co je duchovní smysl.**
- b) **Duchovní smysl je v celku Slova i v každé jeho jednotlivé části.**
- c) **Z tohoto smyslu plyne, že Slovo je božsky inspirováno a je svaté v každém slově.**
- d) **Tento smysl dosud nebyl znám.**
- e) **Nadále bude sdělován pouze tomu, kdo je v ryzí pravdě od Pána.**

(5)

a) **Co je duchovní smysl.** Duchovní smysl Slova není ten který vyzařuje ze smyslu písmen, pokud někdo studuje a vysvětluje smysl Slova se záměrem potvrdit některou církevní nauku. To je doslovný smysl písma. Duchovní smysl se však nevyjevuje ze smyslu písmen, protože je uvnitř nich stejně jako duše v těle, jako myšlenka v očích, jako citové hnutí v obličejích, které spolupůsobí v jednotě podobně jako příčina a účinek. Je to hlavně tento smysl, který činí Slovo duchovním, ne pouze pro lidi, ale také pro anděly: Tímto smyslem také Slovo umožňuje komunikaci s nebesy.

(6)

Od Pána vycházejí věci nebeské, duchovní a přírodní, a to postupně za sebou. Jako nebeské se označuje to, co vychází z jeho božské Lásky a je božským Dobrem: jako duchovní to, co vychází z jeho božské Moudrosti a je božskou Pravdou: Přírodní pak pochází z obojího a je jejich souhrnem v posledním stupni.³⁾ Andělé Pánova nebeského království, z nichž je složeno třetí neboli nejvyšší nebe, přebývají v tom Božství vycházejícím z Pána, které se nazývá Nebeské, protože jsou v dobru lásky od Pána. Andělé Pánova duchovního království, z nichž je složeno druhé neboli střední nebe, jsou v tom Božství vycházejícím z Pána, které se nazývá Duchovní, protože přebývají v pravdách moudrosti od Pána.⁴⁾ Avšak lidé církve na zemi jsou v Božské Přirozenosti, která také vychází od Pána. Z toho vyplývá, že Božství postupující od Pána do svého ultima sestupuje přes tři stupně a podle nich se nazývá Nebeské, Duchovní a Přirozené. Božství, které takto sestupuje dolů od Pána k lidem, prochází těmito třemi stupni, a když sestoupilo, všechny tři v sobě zahrnuje. Tak se děje se vším Božským: je-li tedy ve svém posledním stupni, je ve své nejvyšší plnosti. Takové je i Slovo - ve svém nejzazším smyslu je přirozené, ve svém vnitřním smyslu je duchovní a ve svém nejnějším smyslu je nebeské: a v každém smyslu je Božské. Tato povaha Slova se neprojevuje ve smyslu litery, který je přirozený, protože dosud člověk tohoto světa nevěděl nic o nebi, a tedy ani nic o tom, co je Duchovní, nic o tom, co je Nebeské, tudíž ani nic o tom, jak se toto dvojí liší od Přirozeného.

(7)

Rozdíl mezi těmito stupni nemůžeme rozpoznat, neznáme-li jejich souvztažnost (*vzájemný soulad*).⁵⁾ Stupně jsou totiž navzájem oddělené, podobně jako účel, příčina a následek, nebo jako první, pozdější a poslední: přesto však prostřednictvím své vzájemné souhry působí jednotně, protože Přirozené odpovídá Duchovnímu a stejně i Nebeskému. O této souvztažnosti viz více v práci *Nebe a Peklo*, která pojednává o vzájemném souladu všech nebeských věcí se všemi věcmi lidskými (č. 87-102) a o souvztažnosti nebe se všemi věcmi země (č. 103-115). Totéž se vyplyne v dalším textu z uvedených příkladů z Písma.

(8)

Protože Slovo je vnitřně duchovní a nebeské, je psáno výlučně v **souvztažnostech**: A to, co je tímto způsobem napsáno, je ve svém konečném smyslu stejným stylem, jako je styl proroků a evangelistů - a ten, jakkoli se může zdát všední, obsahuje Božství a všechnu andělskou moudrost.

(9)

b) **Duchovní smysl** je v celku Slova i v každé jeho jednotlivé části. To lze nejlépe poznat z příkladů, jako je následující. Jan říká ve *Zjevení*:

„I viděl jsem nebe otevřené, a aj, kůň bílý, a ten, kterýž seděl na něm, sloul Věrný a Pravý, a spravedlivě soudí i bojuje. Oči pak jeho byly jako plamen ohně, a na hlavě jeho korun množství, a měl jméno napsané, kteréhož žádný neví, než on sám. A byl odín rouchem pokropeným krví, a sloveť jméno jeho Slovo Boží. A rytířstvo nebeské jelo za

nim na bílých koních, jsouce odíni kmentem bílým a čistým. A z úst jeho vycházel meč ostrý, aby jím bil národy, nebo on bude je spravovati prutem železným: onť i přes vína hněvu a prchlivosti Boha všemohoucího tlačiti bude. A máť na rouchu a na bedrách svých napsané jméno: Král králů a Pán pánů. I viděl jsem jednoho anděla, on stojí v slunci, a zkríkl hlasem velikým, řka všechněm ptákům, kteříž létali po prostřed nebes: Podťe, a shromažďte se k večeři velikého Boha, abyste jedli těla králů, a těla hejtmanů, a těla silných, a těla koňů, i těch, kteříž na nich sedí, a těla všech svobodných i služebníků, i malých i velikých. "(19,11-18)

Skutečný význam toho všeho nemůžeme poznat jinak než z duchovního smyslu Slova, a ten nelze osvětlit jinak než učením o souvztažnostech - všechna výše řečená slova jsou totiž souvztažnosti a ani jediné z nich není beze smyslu. Znalost souvztažnosti vysvětluje, co znamená bílý kůň, co Ten, kdo na něm sedí, co Jeho oči jako plamen ohně, co koruny na Jeho hlavě, co Jeho roucho pokropené krví, co bílý kment, jímž je oděno Jeho vojsko v nebi, co anděl stojící na slunci, co bohatá večeře, k níž měli přijít a shromáždit se, a co těla králů, hejtmanů a jiných, která měli jíst. Význam každé z těchto věcí v duchovním smyslu je vysvětlen v drobném spisu *O bílém koni*, proto není nutné jej zde dále rozebírat. Ve zmíněné práci jsem vyložil, že v této pasáži je popsán Pán jakožto Slovo: že Jeho oči jako plamen ohně, korun množství a jméno napsané, kteréhož žádný neví, než on sám, znamenají duchovní smysl Slova a že jej nemůže znát nikdo jiný než Pán sám a ten, komu jej On chce odhalit: a že jeho roucho pokropené krví znamená přirozený smysl Slova, tedy jeho smysl doslovný, na kterém bylo spácháno násilí. Je naprosto jasné, že je zde řeč o Slovu, protože se zde praví „Sloveť jméno jeho Slovo Boží“: stejně zřejmé je, že je zde míněn Pán, protože je zde řečeno, že jméno jezdce na bílém koni bylo napsáno, *Král králů a Pán pánů*. Další obraty znamenají, že ke konci církve bude otevřen duchovní smysl Slova: nejen to, co bylo řečeno o bílém koni a Tom, kdo na něm sedí, ale také večeře velikého Boha, na niž všechny zve anděl stojící na slunci, aby přišli a jedli těla králů, a těla hejtmanů, a těla silných, a těla koňů, i těch, kteříž na nich sedí, a těla všech svobodných i služebníků, i malých i velikých. Všechny tyto výrazy by byly prázdnými slovy bez ducha a bez života, pokud by v nich nebyl duchovní smysl stejně jako duše v těle.

(10)

V Apokalypse, kap. 21, je svatý Jeruzalém vylíčen těmito slovy:

„Jehož světlost byla podobná k kameni nejdražšímu, jako k kameni jaspidu, kterýž by byl způsobu křišťálového. A mající zeď velikou a vysokou, mající dvanácte bran, a na těch branách dvanácte andělů, a jména napsaná, kterážto jsou dvanáctera pokolení synů Izraelských. (...) Položení pak města toho čtverhranné jest, jehož dlouhost tak veliká jest jako i šírokost. I naměřil toho města tou třtinou dvanácte tisíců honů: dlouhost pak jeho, i šírokost, i vysokost jednostejná jest. 1 změřil zeď jeho, sto čtyřiceti a čtyři loktů, měrou člověka, kteráž jest míra anděla. A bylo stavení zdi jeho jaspis, město pak samo bylo zlato čisté, podobné sklu čistému. A základové zdi městské všelikým kamenem drahým ozdobeni byli. Základ první byl jaspis, druhý zafír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, pátý sardonyx, šestý sardius, sedmý chryzolit, osmý beryllus, devátý topazion, desátý chryzoprassus, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst. Dvanácte pak bran dvanácte perel jest, jedna každá brána jest z jedné perly: a rynek města zlato čisté jako sklo, kteréž se naskrze prohlédnouti může.“

Nutnost chápat všechny tyto obrazy duchovně vysvítá ze skutečnosti, že Svatý Jeruzalém je obrazem Nové církve, již zakládá a buduje Pán, jak jsem objasnil ve spisu *O Pánu* (č. 62-65). Protože pak církev je zde označena jako Jeruzalém, vše, co o ní bylo řečeno jako o městě - o branách, hradbách, základech hradeb i jejich mírách - obsahuje duchovní smysl: neboť vše, co se týká církve, je duchovní. Význam jednotlivých obrazů jsem vyložil v práci *O novém Jeruzalému*, publikované v Londýně v roce 1758, upouštím zde tedy od jejich dalšího

vysvětlování. Postačí, vyplyne-li z toho poznání, že v každém jednotlivém obrazu tohoto líčení je duchovní smysl podobně jako duše v těle: že bez tohoto smyslu by nebylo možno porozumět ničemu o církvi v tom, co bylo napsáno o nebeském Jeruzalému - že město je z čistého zlata, jeho brány z perel, hradba z jaspisu a její základy z drahých kamenů, že hradba měří 144 loktů, což je míra člověka, tedy anděla, že město ve své délce, šířce a výšce měří dvanáct tisíc honů atd. Avšak každý, kdo díky poznání souvztažnosti došel k poznání duchovního smyslu, těmto obrazům porozumí: totiž že hradba a její základy znamenají učení z doslovného smyslu Slova a že čísla 12, 144 a 12.000 označují podobné skutečnosti, totiž všechny pravdy a dobra církve v jednom celku.

(11)

Ve Zjevení, kap. 7, se uvádí, že:

.....sto čtyřicet a čtyři tisíce jich znamenáno ze všech pokolení synů Izraelských ": po dvanácti tisících z pokolení Juda, Ruben, Gád, Asser, Neftalim, Manasses, Simeon, Leví, Izachar, Zabulon, Jozel, Benjamin.

Podle duchovního smyslu těchto slov budou spaseni všichni, u nichž je církev od Pána, neboť v duchovním smyslu být označen na čele nebo být poznamenán znamená být uznán Pánem a spasen. Dvanáct pokolení Izraelských znamená všechny, kdo jsou v této církvi: dvanáct, dvanáct tisíc a sto čtyřicet čtyři tisíce znamenají všechny, Izrael církev a každé pokolení některou skutečnost církve. Kdo nezná duchovní význam těchto slov, může se domnívat, že spasen bude pouze tento určený počet lidí a pouze z izraelského a judského národa.

(12)

Ve Zjevení, kap. 6, se praví:

.....když otevřel ten Beránek jednu z těch pečeti, ...aj, kůň bílý, a ten, kterýž seděl na něm, měl lučiště. A dána jest jemu koruna. "Když otevřel pečeť druhou, vyšel kůň ryzí a sedícímu na něm byl dán veliký meč: když otevřel pečeť třetí, vyjel kůň vraný, a ten, který na něm seděl, měl v ruce váhu: A když otevřel pečeť čtvrtou, vyjel kůň plavý, a jméno toho, který na něm seděl, bylo smrt. "

Význam těchto věcí může být odhalen pouze z duchovního smyslu: a úplně jej lze odkrýt tehdy, víme-li, co znamená otevřít pečeť, kůň a ostatní věci zmiňované v textu. Jejich pomocí jsou popsány po sobě následující stavy církve, od počátku až ke konci, se zřetelem k tomu, jak církev chápe Slovo. Otevření pečeti knihy Beránkem znamená odhalení těchto stavů církve Pánem. Kůň znamená porozumění Slovu: Bílý kůň porozumění Pravdě ze Slova za prvního stavu církve: Luk toho, kdo tomto koni sedí, znamená učení lásky a víry bojující proti nepravdám: A koruna znamená věčný život jako cenu vítězství. Ryzí kůň znamená pochopení Slova narušené ve vztahu k dobru za druhého stavu církve: velký meč označuje nepravdu bojující proti pravdě. Černý kůň znamená chápání Slova porušené ve vztahu k pravdě za třetího stavu církve: váhy naznačují, že pravda je ceněna tak nízko, až je stěží vůbec k nalezení. Plavý kůň znamená pochopení Slova zcela zničené zlým životem a klamy, které z něj povstávají, za čtvrtého stavu církve: smrt pak znamená věčné zatracení. Z doslovného neboli přirozeného smyslu Slova není takový význam těchto věcí nijak patrný. Pokud by duchovní smysl nebyl ani jednou otevřen, bylo by Slovo, pokud se týká těchto i jiných věcí řečených ve Zjevení, uzavřeno tak úplně, že by nakonec nikdo nevěděl, kde v něm spočívá jeho božská svatost. Něco je vyjádřeno *čtyřmi koňmi a čtyřmi vozy*, které vyjely mezi dvěma rudonosnými horami (Zach 6,1-8)

(13)

Ve Zjevení, kap. 9, čteme:

„Potom anděl pátý zatroubil, i viděl jsem, že hvězda s nebe spadla na zem, a dán jest jí klíč od studnice propasti. Kterážto otevřela studnici propasti. I vyšel dým z té studnice jako dým z peci veliké, i zatmělo se slunce i povětří od dymu té studnice. A z toho dymu vyšly kobylky na zemi, jimž dána jest moc, jakouž moc mají štírové zemští. Způsob pak těch kobylek podobný byl koňům připraveným k boji, a na hlavách jejich byly jako koruny podobné zlatu, a tváři jejich jako tváři lidské. A měly vlasy jako vlasy ženské, a zubové jejich byli jako lvů. Měly také pancíře jako pancíře železné, a zvuk křídel jejich jako zvuk vozů, když množství koní běží k boji. A měly ocasy podobné štírům, a žihadla v ocasích jejich byla, a moc jejich byla škoditi lidem za pět měsíců. Měly pak nad sebou krále, anděla propasti, jemuž jméno Židovsky Abaddon, a Řecky Apollyon.“(v. 1-3, 7-11).

Ani tento text by nemohl pochopit nikdo, komu by nebyl odhalen duchovní smysl: nic zde totiž není řečeno naprázdno, ale každá jednotlivá věc má svůj význam. Popisuje se zde stav církve, kdy veškerá znalost pravdy ze Slova upadla do zkázy a kdy člověk, jenž proto podlehl své smyslovosti, sám sebe přesvědčuje o pravdivosti klamů. Hvězda spadlá z nebe znamená upadlé poznání pravdy: zatmění slunce a povětří znamená, že světlo pravdy se obrátilo v hlubokou tmou: kobylky, které vyšly z dýmu studnice, označují nepravdy ve vnějších věcech, tak jak se vyskytují u těch, kdo podlehl své smyslovosti a kteří všechno nahlíží a posuzují z mylného stanoviska: štír pak vystupuje jako jejich schopnost přesvědčovat. To, že způsob těch kobylek podobný byl koňům připraveným k boji, znamená asi tolik, že se jejich úsudek zdá pocházet z pochopení pravdy: koruny podobné zlatu a tváře jejich jako tváře lidské znamenají, že tito lidé sami sebe považovali za moudré a za vítěze: jejich vlasy jako vlasy ženské naznačují jejich pojmání sebe samých jako lidí nakloněných pravdě: jejich zuby jako zubové lvů mají ten význam, že smyslové věci, tedy konečné věci přírodního člověka, pro ně zjevně panují nade vším. Pancíře jako pancíře železné znamenají převahu díky klamům, jejichž pomocí bojují a získávají převahu: zvuk křídel jejich jako zvuk vozů válečných je obrazem úsudků jakoby vyvozených z pravd, jimž učí Slovo a za něž je třeba bojovat: ocasy podobné štírům znamenají přesvědčování: žihadla v ocasích jejich úskočnost, s jakou tímto přesvědčováním klamou: moc škoditi lidem za pět měsíců znamená, že v lidech chápajících pravdu a vnímajících dobro vyvolávají ustrnutí: král nad nimi, anděl propasti, jemuž jméno Abaddon neboli Apollyon naznačuje, že jejich klamy pocházejí z pekla obydleného těmi, kdo jsou pouze přírodní a zůstávají ve svém vlastním rozumu.

Takový je duchovní smysl těchto slov, z něhož se v jejich doslovném smyslu neobjevuje nic. Stejně je tomu v celém *Zjevení*. Je nutno vědět, že v duchovním smyslu spolu všechny věci souvisí v nepřetržitém spojení, kterého je dosaženo pomocí každého jednotlivého slova v doslovném čili přirozeném smyslu - takže kdyby třeba jen slůvko bylo vyňato, spojení by se přerušilo a souvislost by pominula. Aby se tomu předešlo, je na konci této prorocké knihy připojeno, že žádné nesmí být ujmuto od slov proroctví tohoto (Zjev 22,19). Stejně je tomu s prorockými knihami *Starého Zákona*: aby se předem zabránilo tomu, že by z nich mohlo být něco vyňato, způsobila Pánova božská Prozřetelnost, že v nich vše až po samotná písmena bylo spočítáno: to se uskutečnilo prací Masoretů.

(14)

Když Pán mluvil ke svým učedníkům o naplnění věků (což znamená poslední dobu církve), ke konci svých předpovědí o postupných proměnách stavu církve řekl:

„A hned po soužení těch dnů slunce se zatmi, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe, a moci nebeské se budou pohybovati. Tehdáž se ukáže znamení Syna člověka na nebi, a tehdyť budou kvůli všem pokolením země, a uzříť Syna člověka přicházejícího na oblacích nebeských s mocí a slávou velikou. Kterýž pošle anděly své s hlasem velikým trouby, i shromáždíť vyvolené jeho ode čtyř větrů, a od končin nebes až do končin jejich.“ (Mat 24, 29-31)

Tato slova v duchovním smyslu neznamení, že slunce a měsíc se zatmi, že hvězdy budou padat z nebe, že se na nebi ukáže znamení Páně a že Pán bude viděn v oblacích spolu s anděly s troubami: každé jednotlivé slovo zde označuje některou duchovní skutečnost církve a týká se toho jejího stavu, o jehož konci byla tato slova řečena. V duchovním smyslu totiž slunce, jež se zatmí, je obrazem Pána, pokud jde o lásku: měsíc, jenž nedá světla svého, je obrazem Pána vzhledem k víře: hvězdy padající z nebe představují znalosti dobra a zla, které podlely zkáze: znamení Syna člověka na nebi znamená zjevení Božské pravdy: Pokolení zemská, kteráž kvíliti budou, představují nedostatek veškeré pravdy náležející víře a veškerého dobra náležejícího lásce: příchod Syna člověka na oblacích nebeských s mocí a slávou znamená Pánovu přítomnost ve Slově a zjevení: oblaka označují doslovný smysl Slova a sláva jeho smysl duchovní: andělé s hlasem velikým trouby zobrazují nebe, z něhož přichází Božská pravda: Shromáždit vyvolené ode čtyř větrů, a od končin nebes až do končin jejich znamená novost církve ve věcech lásky a víry. Že zde není míněno zatmění slunce a měsíce, ani pád hvězd na zem, jasně vysvítá u proroků, kteří podobně mluví o stavu církve v čase Pánova příchodu na svět. Tak u *Izaiáše*:

„Aj, den Hospodinův přichází přísný, a zuřivost a rozpálení hněvu, aby obrátil tu zemi v poušť, a hříšníky její z ní vyhladil. Nebo hvězdy nebeské a planety jejich nedopustí svítiti světlu svému: zatmi se slunce při vycházení svém, a měsíc nevydá světla svého.“
(Iz 13,9-12)

U *Joela*:

„Trubte trubou na Sionu, a křičte na hoře svaté mé, nechť se třesou všickni obyvatelé této země, nebo přichází den Hospodinův, nebo blízký jest, den temnosti a mračna, den oblaku a mrákoty. (...) Před tváří jeho třásti se bude země, pohnou se nebesa, slunce i měsíc se zatmi, a hvězdy potratí lesk svůj.“ (Joel 1,2.10)

U *Ezechiela*:

„V tom, když tě zhasím, zakryji nebesa, a zasmušilé učiním hvězdy jejich: Slunce mráкотou zastru, a měsíc nebude svítiti světlem svým. Všecka světla jasná na nebesích zasmušilá učiním příčinou tvou, a uvedu tmu na zemi tvou, praví Panovník Hospodin.“
(Ez 32,7.8)

Den Hospodinův znamená příchod Páně, který nastal, když už církev nepodržela nic dobrého a pravdivého, ani žádné povědomí o Pánu.

(15)

Aby bylo možno nahlédnout, že bez duchovního smyslu jsou prorocké části Slova ve *Starém Zákoně* nesrozumitelné, připojím několik podobných pasáží, jako je následující z *Izaiáše*:

„Nebo vzbudí na něj Hospodin zástupů bič, jako porážku Madianských na skále Goréb, a jakož pozdvihl holi své na moře, tak jí pozdvihne na něj, na cestě Egyptské. I stane se v ten den, že složeno bude břímě jeho s ramene tvého, a jho jeho s šíje tvé, nýbrž zkaženo bude jho od přítomnosti pomazaného. Přitáhne do Aiat, přejde přes Migron, v Michmas složí nádoby svá. Projdou průchod, v Gabaa budou míti hospodu k přenocování: ulekne se Ráma, Gabaa Saulovo uteče. Naříkej hlasem svým, město Galiím, ať se slyší v Lais: Ach, ubohá Anatot. Pohne se Madmena, obyvatelé Gábim schopí se. Ještě téhož dne zastavě se v Nobe, pohrozí rukou svou hoře dcery Sionské, pahrbku Jeruzalémskému. Aj, Panovník Hospodin zástupů oklesti vši silou ratolesti, ty pak, kteříž jsou vysokého zrostu, podetne: i budou vysocí sníženi. Vyseká též houšť lesů sekerou, i Lábán od velikomocného padne.“ (Iz 10, 26-34).

Tady se setkáváme s pouhými jmény, z nichž nelze nic vyčíst bez pomoci duchovního smyslu, podle kterého všechna jména ve Slově označují věci týkající se nebe a církve. V tomto smyslu lze uzavřít, že všechna tato slova vypovídají o zpusťování celé církve vědomostmi (*scientifica*)⁶⁾ převracějícími veškerou pravdu a potvrzujícími klam. Na jiném místě u téhož proroka:

„I přestane nenávisť Efraimova, a nepřátelé Judovi vyhlazeni budou. Efraim nebude nenávidět Judy, a juda nebude ssužovati Efraima, ale vletí na rameno Filištinských k západu, a spolu loupiti budou národy východní. Na Idumejské a Moábské sáhnou rukou svou, a synové Ammon poslouchati jich budou. Zkazí též Hospodin zátoku moře Egyptského, a vztáhne ruku svou na řeku v prudkosti větru svého, a rozrazí ji na sedm potůčků, a učiní, aby je v obuvi přejiti mohli. I bude silnice ostatkům lidu toho, kterýž zanechán bude od Assyřských, jako byla Izraelovi v ten den, když vycházel z země Egyptské.“ (Iz 11,13-16)

Ani zde by nemohl rozpoznat cokoli Božského nikdo kromě toho, kdo je obeznámen s významem jednotlivých jmen: přitom se zde mluví o Pánovu příchodu a o událostech, které pak nastanou, jak je zřejmé z veršů 1-10. Kdo by tedy mohl bez pomoci duchovního smyslu vidět, co tyto věci postupně znamenají: že totiž ti, kdo podlehli klamům z nevědomosti, přitom se však nenechají svést na scestí hříchy, přistoupí k Pánu, církev že pak porozumí Slovu, a že jim nepravdy nebudou dále škodit? Stejně je tomu v pasážích, kde se nevyskytují jména, jako u *Ezechiela*:

„Ty pak synu člověčí, takto praví Panovník Hospodin: Rci ke všelijakým ptákům křídla majícím i ke všelijaké zvěři polní: Shromážďte se a přidejte, zbeřte se odevšad k obětem mým, kterýchž já nabiji vám, obětí velikých na horách Izraelských, a budete jísti maso a píti krev. Maso silných reků jísti budete, a krev knížat zemských píti, skopců, beranů a kozlů, volků, všecko tučných Bázanských. A budete jísti tuk do sytosti, a píti krev do opití z obětí mých, kterýchž vám nabiji. A nasytíte se z stolu mého koňmi i jezdcí, silnými reky i všemi muži válečnými, dí Panovník Hospodin. A tak zjevím slávu svou mezi národy, aby viděli všickni národové soud můj, kterýž jsem vykonal, i ruku mou, kterouž jsem doložil na ně.“ (Ez 39,17-21)

Kdo podle duchovního smyslu neví, co znamenají oběti, co maso a krev, co kůň, jezdec, silný rek a válečník, předpokládal by, že všechny takové věci budou pojídány a pity. Duchovní smysl však poskytuje výklad, že jísti maso a píti krev obětí, jež Panovník Hospodin nabije na horách Izraelských, znamená osvojování si Božského dobra a Božské pravdy ze Slova: to, o čem se zde pojednává, je svolávání všech společně do Pánova království a zvláště obnovení církve Pánem mezi národy. Kdo by neviděl, že jako maso zde není míněno maso, ani že krev zde neznámá krev? Stejně je tomu s obrazy, že lidé budou píti krev do opití a nasytí se koňmi i jezdcí, silnými reky i muži válečnými, a podobně i na tisíce jiných míst v prorockých knihách.

(16)

Bez náhledu daného duchovním smyslem by nikdo nemohl vědět, proč prorok Jeremiáš dostal příkaz:

„Jdi a zjednej sobě pás lněný, a opáš jím bedra svá, do vody pak nedávej ho ...a vstana, jdi k Eufrates, a skrej jej tam do díry skalní.“ (Jer 13,1.4)

nebo proč proroku Izaiášovi bylo rozkázáno:

„Jdi a slož žíni z bedr svých, a obuv svou zzuž s noh svých.“ Učinil tak, a chodil (tři roky) nahý a bosý. (Iz 20,2.3)

či proč prorok Ezechiel obdržel rozkaz:

.....vezmi sobě nůž ostrý, totiž břitvu holičů, vezmi jej sobě, a ohol nim hlavu i bradu svou. Potom vezma sobě váhu, rozděl to. Třetinu ohněm spal u prostřed města, když se vyplní dnové obležení: Zatím vezma druhou třetinu, posekej mečem okolo něho: Ostatní pak třetinu rozptyl u vítr. ... A však odejmi odtud něco málo, a zavaž do křídel svých. A i z těch ještě vezma, uvrž je do prostřed ohně." (Ez 5,1 -4)

nebo proč těmž proroku bylo nařízeno:

ležet na svém levém boku tři sta a devadesáte dnů, a na pravém boku čtyřiceti dnů, a nastrojiti sobě porkmu z přenice a ječmene, též bobu, šočovice, i prosa, a špaldy, upéci jej na kravincích, a jísti jej: vzdělat šanci a vysypat na ni násep proti Jeruzalému, a oblehnout jej. (Ez 4,1-15)

nebo proč prorok Ozeáš dvakrát dostal příkaz: „Jdi, pojmi sobě ženu smilnou." (Oz 1,2-9:3,2.3)

a řadu podobných míst. Kdo by také bez duchovního smyslu mohl vědět, co označují všechny věci náležející ke svatostánku, jako je archa, slitovnice, cherubíni, svícen, oltář k zápalné oběti, obětní chléb na stole a jeho pokrývky a opony ? Kdo by bez duchovního smyslu věděl, co označují Áronova posvátná roucha, jeho tunika, plášť, efod, urim a thummim, mitra a ostatní věci ? Kdo by bez duchovního smyslu věděl, co označují všechny pojmy týkající se celopalů, krvavých obětí, obětí moučných⁷⁾ a úliteb, stejně jako pojmy vztahující se k sabatu a svátkům ? Je pravda, že ani to nejmenší by zde nebylo přikázáno, pokud by to neoznačovalo něco, co patří Pánu, nebi nebo církvi. Na těchto několika příkladech můžeme jasně vidět, že duchovní smysl je v celém Slově i v každé jeho jednotlivé části.

(17)

Že Pán za svého pobytu ve světě mluvil v souvztažnostech (že tedy kdykoli mluvil přirozeně, mluvil duchovně), vysvětluje z jeho podobenství, v nichž každé slovo obsahuje duchovní smysl. Vezměme si za příklad podobenství o deseti pannách:

„Tehdy podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréžto vzavše lampy své, vyšly proti ženichovi. Pět pak z nich bylo opatrných, a pět bláznivých. Ty bláznivé vzavše lampy své, nevzaly s sebou oleje. Opatrné pak vzaly olej v nádobkách svých s lampami svými. A když prodlíval ženich, zdřímaly všechny a zesnuly. O půlnoci pak stal se křik: Aj, ženich jde, vyjděte proti němu. Tedy vstaly všechny ty panny, a ozdobily lampy své. Bláznivé pak opatrným řekly: Udělte nám oleje svého, nebo lampy naše hasnou. I odpověděly ty opatrné, řkouce: Aby se snad nám i vám nenedostalo. Jděte raději k prodávacům, a kupte sobě. A když odešly kupovati, přišel ženich, a které hotovy byly, vešly s nim na svatbu. I zavřeny jsou dvěře. Potom přišly i ty druhé panny, řkouce: Pane, pane, otevři nám. A on odpověděv, řekl: Amen pravím vám, neznámí vás." (Mat 25,1-12)

Skutečnost, že v každé z těchto věcí je duchovní smysl a tedy i božská svatost, může vidět jen ten, kdo ví o existenci duchovního smyslu a zná jeho povahu. V duchovním smyslu nebeské království označuje nebe a církve: ženich Pána: svatba sňatek Pána s nebem a církví skrze dobro lásky a víry. Panny zde zastupují ty, kdo patří k církvi: deset znamená všichni, pět někteří: lampy znamenají pravdy víry, olej dobro lásky: spánek a procitnutí označují život člověka na tomto světě, který je přírodním životem, a jeho život po smrti, jenž je duchovní: kupovati znamená získat si: jít k prodávacům a koupiti sobě oleje znamená získat pro sebe po smrti od jiných dobro lásky - a protože po smrti již toto dobro nemůže nikdo získat, řekl jim ženich: neznámť vás, když přišly s lampami a koupeným olejem ke dveřím, za nimiž se konala svatba: příčina je v tom, že po svém životě na tomto světě člověk zůstává takový, jaký byl za svého pozemského života. Z toho všeho je zřejmé, že Pán mluvil

výlučně prostřednictvím souvztažností, a to proto, že promlouval z Božství, jež bylo v něm a jež bylo jim samým.

To, že ženich znamená Pána, království nebeské církve, svatba manželství Páně s církví skrze dobro lásky a víry: deset všechny a pět některé: spánek přirozený stav: kupovati že znamená získávat něco pro sebe, dvěře vstup do nebeského království: neznámť vás, řekne-li to Pán, znamená nebýt v Jeho lásce - to vše jasně vysvětluje z mnoha pasáží v prorockých knihách Slova, kde mají tyto výrazy podobný význam. Protože panny znamenají lidi církve, zmiňuje se tolikrát v prorockém Slově dcera sionská, jeruzalémská, judská a izraelská: a protože olej znamená dobro lásky, byly všechny posvátné věci izraelské církve pomazávány olejem. Stejně je tomu se všemi ostatními podobnostmi a všemi slovy, která Pán pronesl a jež byla zapsána v evangeliích. Proto Pán říká:

„Slova, kteráž já mluvím vám, Duch jsou a život jsou.“ (Jan 6,63)

Stejně je tomu i se všemi zázraky Páně, které byly božské, protože označovaly různé stavy lidí, s jejichž spolupůsobením měla být církev Pánem znovu vybudována. Když tedy slepý prohlédl, znamenalo to, že ti, kteří žili v nevědomosti o pravdě, získávají schopnost rozlišovat. Když hluchý opět slyšel, znamenalo to, že Slovu začali naslouchat a uposlechli je ti, kteří dříve o Pánu a o Slově nic neslyšeli. Když byl mrtvý vzkříšen, znamenalo to, že ti, kteří by jinak duchovně zahynuli, jsou vzkříšeni k životu: a pod. To také znamená Pánova odpověď Janovým učedníkům, kteří byli posláni s otázkou, zda On je Ten, který má přijít:

„Jdouce, zvěstujtež Janovi, co slyšíte a vidíte. Slepí vidí, a kulhaví chodí, malomocní se čistí, a hluchí slyší, mrtví z mrtvých vstávají, a chudým evangelium se zvěstuje.“ (Mat 11,3-5)

Všechny zázraky vzpomínané ve Slově v sobě mimo to obsahují skutečnosti, které patří Pánu, nebesům a církvi. Proto jsou tyto zázraky božské a tím se odlišují od těch, které božské nejsou. Těchto několik příkladů jsem uvedl pro vysvětlení, co je to duchovní smysl, a abych doložil, že je obsažen v celku Slova i v každé jeho části.

(18)

c) Působením duchovního smyslu je Slovo božsky inspirováno a je svaté v každém slově. V církvi se říkává, že Slovo je svaté, a to proto, že tak pravil Jehova Bůh. Protože však jeho svatost není zjevná z pouhého doslovného smyslu, pak ten, kdo o jeho svatosti jednou zapochyboval, utvrzuje se při četbě Slova ve svých pochybnostech na mnoha věcech v něm obsažených, neboť pak ho napadá: Může toto být svaté ? Může toto být božské ? Aby taková myšlenka neovlivnila množství lidí a nezískala převahu a aby tak nevzalo za své spojení Pána s církví, v níž je Slovo, zlíbilo se nyní Pánu odhalit jeho duchovní smysl, aby člověk mohl poznat, kde se ve Slově tato svatost skrývá. To můžeme opět objasnit na příkladech. Slovo pojednává někde o Egyptě, jinde o Asýrii, jinde opět o Edomu, o Moábu, o synech Ammonových, o Týru a Sidonu, o Gogu. Kdo neví, že tato jména označují věci týkající se nebe a církve, mohl by být zaveden do omylu, že Slovo se hodně zabývá národy a kmeny a jen málo nebem a církví - tedy hodně pozemskými záležitostmi a jen málo nebeskými. Avšak kdo ví, co všechny tyto věci a jejich pojmenování znamenají, může být z omylu vyveden k pravdě. Když pak ve Slově vidí tak hojné zmínky o zahradách, hájích a lesích a o stromech v nich, jako je oliva, réva, cedr, topol, dub: a stejně tak časté zmínky o jehněti, ovci, kozlu, teleti, volu: a podobně i o horách, kopcích, údolích: či o pramenech, řekách a vodách v nich i o řadě podobných věcí - pak tomu, kdo neví nic o duchovním smyslu Slova, nezbyvá než věřit, že jsou zde míněny jen tyto věci samy. Takový člověk totiž neví, že zahrada, háj a les znamenají moudrost, rozum a poznání: že oliva, réva, cedr, topol a dub jsou obrazy nebeského, duchovního, rozumového, přirozeného a smyslového dobra a pravdy církve: že jehně, ovce, kozel, tele a vůl označují nevinnost, lásku k bližnímu a přirozené city: hory, kopce a údolí že pak znamenají vysoké, nižší a nejnižší záležitosti

církve. Egypt označuje vědomosti, Asýrie rozum, Edom přirozenost, Moáb znehodnocení dobra, synové Amonovi znevážení pravdy, Tyrus a Sidon znalosti pravdy a dobra a Gog vnějškové náboženské uctívání bez vnitřní úcty k Bohu. Avšak zná-li člověk tyto věci, může si domyslet, že Slovo pojednává výhradně o nebeských skutečnostech a tyto pozemské věci jsou pouze předměty, ve kterých spočívají. Objasněme si to však také příkladem ze Slova. U Davida čteme:

„Hlas Hospodinův nad vodami. Bůh silný slávy hřímání vzbuzuje, Hospodin to činí nad vodami mnohými. Hlas Hospodinův přichází s mocí, hlas Hospodinův s velebností. Hlas Hospodinův láme cedry, rozráží Hospodin cedry Libánské. A činí, aby skákali jako telata, Libán a Sirion, jako mladý jednorozec. Hlas Hospodinův rozkřesává plamen ohně. Hlas Hospodinův k bolesti přivodí poušť, k bolesti přivodí hospodin poušť Kádes. Hlas Hospodinův to činí, že laně plodu pozbývají, obnažuje i lesy, ale v chrámě svém všecku svou slávu vypravuje.“ (Ž 29,3-9)

Kdo není obeznámen s tím, že zde vše až po každé jednotlivé slovo je božsky svaté, mohl by si (zvláště je-li pouze přírodním člověkem) říci: „Co to je, že Jehova sedí nad vodami, že svým hlasem láme cedry, činí, aby skákaly jako telata a Libán jako mladý jednorozec, působí, že laně plodu pozbývají, a podobně? Neví totiž, že v duchovním smyslu je těmito obraty popisována moc božské Pravdy neboli Slova. V tomto smyslu hlas Hospodinův, označený zde jako hřímání, znamená Božskou pravdu čili Slovo v jeho síle. Vody mnohé, nad nimiž Jehova sedí, znamenají pravdy Slova. Cedry a Libán, které láme a rozráží, znamenají omyly rozumového člověka. Tele a mladý jednorozec znamenají omyly přírodního a smyslového člověka. Plamen ohně označuje náklonnost k nepravdě. Poušť a poušť Kádes označují církev, ve které nezůstalo nic pravdivého ani dobrého. Laně, které hlas Hospodinův nutí pracovat k porodu, označují národy, které jsou v přirozeném dobru. Lesy, které obnažuje, pak znamenají vědomosti a znalosti (*scientiae et cognitiones*)⁶⁾ které těmito národům odkrývá Slovo. Proto následují slova: v chrámě svém všecku slávu svou vypravuje, což znamená, že Božské pravdy jsou obsaženy v celém Slově i v každé jeho jednotlivé části - neboť chrám označuje Pána, tedy i Slovo, a rovněž nebesa a církev, sláva pak označuje Božskou pravdu. Z toho je patrné, že v této pasáži není jediné slovo, které by nepopisovalo božskou sílu Slova proti jakýmkoliv klamným přesvědčením přírodních lidí a božskou moc přetvářet národy.

(19)

Ve Slově je ještě jeden vnitřní smysl, zvaný *nebeský*, o kterém jsem se již zmínil výše (č. 6): tento smysl však nelze objasnit bez potíží, protože nespadá tolik do sféry rozumového chápání jako do oblasti volných sklonů. Důvod, proč Slovo obsahuje tento ještě niternější smysl, spočívá v tom, že od Pána vychází božské Dobro a božská Pravda - božské Dobro z jeho božské Lásky a božská Pravda z jeho božské Moudrosti: obojí pak je ve Slově, protože Slovo je božské vyzařování⁸⁾: proto také Slovo obdarovává životem ty, kdo je se zbožností čtou. O tomto námětu bude řeč v kapitole, kde ukáží, že mezi Pánem a církví je uzavřeno manželství a že z něj odvozené manželství Dobra a Pravdy je v celku i každé jednotlivosti Slova.

(20)

d) **Duchovní smysl Slova dosud nebyl znám.** V práci *Nebe a peklo* (č. 87-105) jsem ukázal, že vše v přírodě a podobně i v lidském těle, stejně každá jednotlivá částice přírody i lidského těla, odpovídají duchovním věcem. Dosud nebylo známo, jaká je povaha této souvztažnosti: v nejstarších dobách však byla v živém povědomí, protože nauka o souvztažnostech tehdy byla vědou věd a byla rozšířena natolik všeobecně, že všechny spisy a knihy byly psány v těchto souvztažnostech. Kniha Jobova, která je velmi stará, je plná souvztažností. Hieroglyfy starých Egyptanů stejně jako báje nejhlubšího dávnověku nejsou nic jiného než souvztažnosti. Všechny starobylé církve byly církvemi zobrazujícími nebeskou

skutečnost: jejich obřady i předpisy, podle nichž byly ustanoveny bohoslužby, sestávaly výlučně ze souvztažností. Tak tomu bylo i se všemi církevními záležitostmi u synů Jákobových: jejich zápalné i krvavé oběti se vším, co se jich týkalo, byly souvztažnostmi, stejně jako svatostánek se vším, co obsahoval, jako jejich svátky - svátek nekvašených chlebů, svátek stánků a svátek prvotin. Tak tomu bylo s kněžstvím Áronovým a kněžstvím Levitů i s posvátnými rouchy Árona a jeho synů, a to vedle všech ustanovení a příkazů, jež se týkaly jejich bohoslužby a života. Protože se pak Božství ve světě zpřítomňuje souvztažnostmi, bylo také Písmo sepsáno výlučně v souvztažnostech. I Pán mluvil v souvztažnostech, protože promlouval z Božství: neboť co pochází z Božství sestupujícího do přirozeného světa, to se obrací v takové věci, které si navzájem odpovídají s věcmi božskými a které pak ve svém nitru ukládají a skrývají božské skutečnosti, označované jako nebeské a duchovní.

(21)

Byl jsem poučen, že lidé nejstarší církve (tedy církve před potopou) vynikali natolik nebeským duchem, že rozmlouvali s nebeskými anděly a že byli schopni mluvit s nimi v souvztažnostech. Tím dosáhla jejich moudrost takového stupně, že o čemkoli, co viděli na tomto světě, mohli uvažovat nejen přirozeným způsobem, ale zároveň i duchovně, takže mysleli v jednotě s anděly. Mimoto se mi dostalo poučení, že Enoch, o němž je zmínka v *Genezi* (1. Mojž 5,21-24), spolu se svými druhy sebral souvztažnosti z úst těchto lidí nejstarší církve a předal jejich znalost dalším generacím: že tak učení o souvztažnostech nejen zůstalo v povědomí, ale dál se mohutně rozvíjelo v mnoha královstvích Asie, zvláště v zemi Kanaán, v Egyptě, Asýrii, Chaldeji, Sýrii, Arábii a také v Tyru, Sidonu a Ninive: a že z přímořských oblastí bylo přeneseno do Řecka, kde však prodělalo proměnu v báje, jak vidíme u nejstarších spisovatelů řeckého národa.

(22)

Protože se však postupem času předobrazy církve, jež byly souvztažnostmi, zvrhly v modloslužebné představy a v magii, byla z božské Prozřetelnosti znalost souvztažností postupně vyhlazena z paměti a u izraelského a židovského národa byla úplně ztracena a zničena. Bohoslužba tohoto národa sice sestávala výlučně ze souvztažností a byla tedy obrazem nebeské skutečnosti, nikdo však nevěděl, co ta která věc představuje, a proto nechtěli ani nebyli schopni poznat nic o duchovních věcech - a tedy ani o souvztažnostech.

(23)

Modloslužebnictví starověkých národů vyšlo z poznání souvztažností, protože všechny věci viditelné na zemi mají svůj souvztažný protějšek: a to nejen stromy, ale i zvířata a ptáci všech druhů, a podobně i ryby a vše ostatní. Tak si lidé dávných dob, kteří měli povědomí o souvztažnostech, vytvářeli obrazy, jež byly odrazem nebeských věcí: a těšili se z nich, protože pro ně byly znamením věcí patřících nebi a tedy i církvi. Vyhrazovali jim proto místo nejen ve svých chrámech, ale i ve svých domech, a to ne ke zbožnému uctívání, ale jako připomínku nebeských věcí, které vyjevovaly. V Egyptě i jinde se tedy vyskytovaly obrazy telat, volů, hadů, a také dětí, starců, panen - protože telata a voli označovali citová hnutí a síly přírodního člověka, hadi Istivost smyslového člověka, děti nevinnost a lásku k bližnímu, starci moudrost, panny náklonnost k pravdě, a podobně. Když bylo povědomí o souvztažnostech vymazáno z paměti, potomci začali uctívat obrazy a znamení vytvořená svými předky jako posvátná a nakonec jako božstva sama, protože je nacházeli v chrámech a jejich okolí. Stejně tomu bylo s jinými národy: tak např. u Filištínských v Ašdodu byl uctíván Dagon (o něm viz 1. Sam 5,1 a dále), který měl nahoře podobu člověka a dole ryby. Socha tak byla rozdělena proto, že člověk označuje rozum a ryba znalosti, které spolu tvoří celek. Povědomí o souvztažnostech také staré národy vedlo k tomu, že uctívaly boha v zahradách a hájích podle druhu stromů, které v nich rostly, a rovněž na horách a návrších. Zahrady a háje pro ně totiž byly obrazem moudrosti a intelligence a každý jednotlivý strom představoval

něco, co se k nim vztahovalo: tak oliva dobro lásky, réva pravdu z tohoto dobra, cedr rozumové dobro a pravdu. Hora byla znamením nejvyššího nebe, návrší pak nižšího nebe pod ním. Povědomí o souvztažnostech přetrvalo u mnoha východních národů, a to dokonce až do Pánova příchodu, jak dosvědčuje příchod mudrců od Východu k Pánu při jeho narození: bylo také příčinou, proč je předcházela hvězda a proč s sebou přinesli jako dary zlato, kadidlo a myrrhu. Hvězda, která je předcházela, znamenala poznání (*cognitio*) z nebe: zlato znamenalo nebeské dobro, kadidlo duchovní dobro a myrrha dobro přírodní - a z těchto tří pochází veškeré uctívání Boha. U izraelského a židovského národa však žádné povědomí o souvztažnostech nebylo, ačkoli všechny zákony a nařízení sdělená jim skrze Mojžíše a všechny věci Slova nebyly nic jiného než souvztažnosti. Bylo tomu tak proto, že ve svém srdci byli modloslužebníky - a to do takové míry, že dokonce ani nechtěli uznat, že by cokoli v jejich bohoslužbě bylo znamením něčeho nebeského a duchovního. Přáli si totiž, aby to vše bylo svaté samo o sobě a ve vztahu k nim: kdyby jim tedy nebeské a duchovní skutečnosti byly odhaleny, byli by je nejen odmítli, ale i znesvětili. Tak jim nebe bylo natolik uzavřeno, že stěží něco věděli o věčném životě. To dosvědčuje skutečnost, že nepoznali Pána, ačkoli o něm celé Písmo prorokovalo a předpovědělo jeho příchod: a odmítli ho z jediného důvodu, totiž že hlásal nebeské a nikoli pozemské království. Žádali si totiž Mesiáše, který by je vyzdvihl nad kterýkoli jiný národ světa, a ne Mesiáše, který se staral o jejich věčnou spásu. Ostatně připouštějí, že Slovo v sobě obsahuje mnoho tajemství zvaných mystická: nechtějí však nahlédnout, že poukazují na Pána, zatímco je rádi uznají, řekne-li se, že poukazují ke zlatu.

(24)

Poznání souvztažností, které dává duchovní smysl Slova, nebylo v následujících dobách objeveno: křesťané prvotní církve totiž byli natolik prostí, že jim nemohlo být odkryto - nebylo by jim k žádnému užitku a nebyli by ani schopni je pochopit. Když pominula tato doba, ujalo se vlády papežství a nad celým křesťanským světem se rozprostřela tma: ti, kdo podléhali této nadvládě a byli utvrzováni v jejích klamech, nebyli schopni ani ochotni vnímat cokoli duchovního, tedy ani souvztažnost přirozených a duchovních skutečností ve Slově. Pak by totiž mohli dojít k přesvědčení, že „Petrem“ není míněn Petr, ale Pán jakožto Skála: stejně by se mohli přesvědčit, že Slovo je svaté až do svého nejhlubšího nitra a vzhledem k němu nemá papežský výnos žádnou váhu. Avšak i po reformaci, kdy lidé začali dělat rozdíl mezi vírou a láskou k bližnímu a uctívat Boha ve třech osobách (tedy uctívat tři bohy, které pojímali jako jednoho), zůstaly těmto lidem nebeské pravdy skryty. Pokud by jim byly odhaleny, byli by je zfalšovali a vztáhli by je pouze na víru, žádnou z nich by neuplatnili vzhledem k lásce k bližnímu a lásce k Bohu, a tak by si byli také uzavřeli nebe.

(25)

Nyní byl duchovní smysl Slova Pánem otevřen, protože bylo zjeveno učení skutečné pravdy: toto a žádné jiné učení je v souhlasu s duchovním smyslem Slova. Tento smysl je navíc předznamenán zjevením Páně v oblacích nebeských s moci a slávou velikou (Mat 24, 30.31): táž kapitola pojednává o skonání věku, kterým je míněna poslední doba církve. Otevření Slova co do jeho duchovního smyslu bylo rovněž přislíbeno ve *Zjevení*, kde je zobrazeno jako bílý kůň a velká večere, ke které jsou všichni pozváni (19,11-18). Šelma a králové země, kteří se sjeli, aby bojovali s jezdcem na bílém koni (19,19) znamenají, že po dlouhou dobu nebude duchovní smysl rozpoznán - avšak pouze těmi, kdo zůstávají v klamech, především v klamném učení i Pánu. Šelmou jsou míněni přívrženci papežství, jako v kap. 17.3, králi země pak protestanti setrvávající v klamech svého učení.

(26)

e) **Duchovní smysl nebude nadále sdělen nikomu, kdo nesetrvává v ryzích pravdách od Pána.** Důvod je ten, že duchovní smysl nikdo nemůže nahlédnout, nedá-li mu to Pán a není-li v ryzích pravdách od Pána. Duchovní smysl Slova totiž pojednává jedině o Pánu a

jeho království: je to smysl, ve kterém přebývají jeho andělé v nebi, protože tam je jeho božskou Pravdou. Na tomto smyslu by člověk mohl spáchat násilí, kdyby měl povědomí o souvztažnostech a kdyby pomocí této znalosti a ze svého vlastního rozumu chtěl zkoumat duchovní smysl Slova. Pomocí některých souvztažností, které by znal, by totiž mohl převrátit jeho smysl a mohl by se jimi dokonce utvrdit v klamných míněních - a to by znamenalo páchat násilí na božské Pravdě stejně jako na nebi. Je-li tedy záměrem člověka otevřít tento smysl ze sebe sama a nikoli od Pána, nebe se mu uzavře: a pak buď nevidí nic, nebo navíc upadá do duchovní nemoci. Další důvod je ten, že Pán každého vyučuje prostřednictvím Slova a vychází od těch pravd, které již u člověka jsou, a žádné nové pravdy nevlévá nezprostředkovaně. Nepřebývá-li pak člověk v božských pravdách, nebo vyznává-li jen některé pravdy a současně vězí v klamech, může z tohoto východiska falšovat pravdu - tak zacházel s doslovným smyslem Slova každý heretik, jak dobře víme. Aby se předešlo tomu, že by někdo pronikl do duchovního smyslu Slova nebo převrátil ryzí pravdu, která tomuto smyslu náleží, postavil Pán strážce, které ve Slově představují cherubové. Ustavení těchto strážů mi bylo předvedeno následujícím způsobem:

Bylo mi dopřáno vidět objemné měšce s penězi v podobě pytlů, ve kterých byla uložena velká hojnost stříbra. Protože měšce byly otevřené, zdálo se, jako by z nich každý mohl vyjmout a dokonce ukořistit uložené stříbro: v blízkosti těchto měšců však stáli dva andělé jako stráž. Místo, kde byly měšce uloženy, připomínalo jesle ve stáji. V přilehlé místnosti byly k vidění skromné dívky spolu s počestnou manželkou a poblíž stály dvě malé děti: bylo řečeno, že je třeba se s nimi bavit, ne však dětským způsobem, ale rozumně. Pak se objevila nevěstka a také ležící mrtvý kůň.

Po spatření těchto věcí jsem byl poučen, že jimi byl zobrazen doslovný smysl Slova, který v sobě obsahuje smysl duchovní. Objemné měšce se stříbrem znamenaly poznání pravdy ve velké hojnosti. To, že byly otevřeny a přitom střeženy anděly, znamenalo, že každý může získat poznání pravdy ze Slova, ale dohlíží se na to, aby nikdo nezfalšoval duchovní smysl, v němž jsou ryzí pravdy. Jesle ve stáji, v nichž ležely měšce, znamenaly duchovní podnět pro rozumové chápání - a to proto, že koně krmící se z jeslí jsou obrazem rozumového chápání. Mírné dívky spatřené v přilehlém prostoru znamenaly náklonnosti k pravdě, počestná manželka pak spojení dobra a pravdy. Malé děti označovaly nevinnost moudrosti v tomto spojení: byli to andělé ze třetího nebe, kteří vypadají všichni jako malé děti. Nevěstka společně s mrtvým koněm znamenala falšování Slova, které se nyní tak často vyskytuje a kterým veškeré chápání pravdy upadá. Nevěstka byla obrazem falšování Slova a mrtvý kůň nepochopení pravdy.⁹⁾

(3)

Doslovný smysl Slova je základnou, schránou a oporou jeho duchovního a nebeského smyslu

(27)

V každém Božském díle je obsaženo první, prostřední a poslední (nebo konečné): první prochází skrze prostřední k poslednímu a dospívá tak k zjevnému bytí a trvání. Proto je poslední základnou. Avšak první je v prostředním a skrze prostřední v posledním: poslední je tedy schránou. Protože pak poslední je schránou a základnou, je také oporou.

(28)

Poučený čtenář pochopí, že tyto tři skutečnosti můžeme pojmenovat jako účel, příčinu a účinek (*esse, fieri, existere*)¹⁰⁾ a že účel je *esse*, příčina *fieri* a účinek *existere*. V každé

dokonalé věci je tedy obsažena trojice, kterou nazýváme první, prostřední a poslední - nebo účel, příčina a účinek, či také esse, fieri a existere. Kdo pochopí toto, ten rovněž pochopí, že každé božské dílo je završené a dokonalé ve svém poslední stupni: podobně že to, co je poslední, zahrnuje celek v jeho trojnosti, protože předchozí věci jsou v posledním společně neboli zároveň obsaženy.¹¹⁾

(29)

Odtud „tři“ ve Slově znamená v duchovním smyslu to, co je završené a dokonalé, a rovněž to, co současně tvoří celek.

Pro tento svůj význam je číslo tři ve Slově použito na těch místech, kde má na něco takového upoutat pozornost. Tak je tomu např. v následujících pasážích:

Izaiáš chodil nahý a bosý po tři roky (Iz 20,3)

Hospodin zavolal Samuele třikrát a Samuel šel třikrát k Elímu, potřetí mu Eli porozuměl (1. Sam 3, 1-8)

David řekl Jonatovi, že se skryje na poli až do třetího večera: Jonata pak vystřelil tři šípy po straně ke kameni pocestných: poté se David Jonatovi třikrát poklonil. (1. Sam 20,5.12-41)

Eliáš se roztáhl nad vdoviným dítětem potřikrát (1. Král 17,21) Eliáš přikázal, aby třikrát vylili vodu na zápalnou oběť (1. Král 18,34)

Ježíš pravil: „Podobno jest království nebeské kvasu, kterýž vzavši žena, zadělala ve třech měřících mouky, až by zkysalo všecko.“ (Mat 13,33)

Ježíš řekl Petrovi, že jej třikrát zapře. (Mat 26,34)

Ježíš se Petra třikrát otázel, zda jej miluje (Jan 21,15-17)

Jonáš byl v břiše velryby tři dny a tři noci (Jon 2,1)

Ježíš řekl: „Zrušte chrám tento, a ve třech dnech zase vzdělám jej.“ (Mat 26,61: Jan 2,19)

Ježíš se třikrát modlil v Getsemanech (Mat 26,39-44) Ježíš vstal z mrtvých třetího dne (Mat 28,1)

Kromě těchto příkladů je mnoho jiných míst, kde vystupuje číslo „tři“: nacházíme je všude tam, kde se pojednává o završeném a dokonalém díle, které je právě tímto číslem označeno.

(30)

To vše předesílám se zřetelem k následujícímu výkladu, abych usnadnil rozumové pochopení těchto myšlenek: aby čtenář mohl pochopit, že přirozený smysl Slova, tedy zároveň jeho doslovný smysl, je základnou, schránou a oporou jeho duchovního smyslu a jeho smyslu nebeského.

(31)

Výše (č. 6 a 19) bylo řečeno, že Slovo obsahuje trojí smysl: rovněž že nebeský smysl je první, duchovní smysl prostřední a přirozený smysl je poslední smysl Slova. Rozumově uvažující člověk z toho může usoudit, že to první ve Slově, tedy nebeské, prochází prostředním, čili duchovním, k tomu, co je ve Slově poslední neboli přírodní - ve Slově je tedy jeho základnou. Dále že první ve Slově, což je nebeské, je v jeho středu, který je duchovní, a skrze něj je v jeho posledním, tedy přírodním - z toho plyne, že to poslední ve Slově, které je

přírodní a je jeho doslovným smyslem, je schránou. Protože pak je doslovný smysl základnou a schránou, je také oporou.

(32)

Nemůžeme však říci několika slovy, jak se všechny tyto věci dějí. Jsou skutečně tajemstvím, v němž přebývají nebeští andělé a které bude odhaleno, pokud jen bude možno, v pojednáních uvedených v předmluvě k Učení o Pánu a vyňatých z *Andělské Moudrosti - O Božské Prozřetelnosti, Všemohoucnosti, Všudypřítomnosti, Vševědoucnosti, O Božské Lásce a Božské Moudrosti a O životě*. Nyní nám postačí vyvodit z výše řečeného závěr, že Slovo, jež je ve zvláštním smyslu božským dílem pro spásu lidstva, je se zřetelem ke svému poslednímu smyslu (přirozenému, který také označujeme jako doslovný) základnou, schránou a oporou obou niternějších smyslů.

(33)

Z toho vyplývá, že bez svého doslovného smyslu by Slovo bylo jako palác bez základů, postavený ve vzduchu a ne na zemi, tedy nic než pomíjivý stín paláce. Dále z toho vidíme, že bez svého doslovného smyslu by Slovo bylo jako chrám, v němž je shromážděno mnoho posvátných předmětů se svatostánkem uprostřed, ale bez střechy a beze zdí, které by je chránily: a pokud ty by chyběly, byly by posvátné věci vyloupeny zloději nebo rozneseny do všech stran pozemskými zvířaty a nebeským ptactvem. Nebo by bylo jako svatostánek (v jehož nitru byla archa úmluvy a uprostřed zlatý svícen, zlatý oltář pro kadidlo a stůl pro obětní chleby) bez svých posledních věcí, jimiž byly opony a pokrývky. Dokonce by Slovo bez svého doslovného smyslu bylo jako lidské tělo bez svých příkrovů, které označujeme jako pokožku, a bez svých opor, o nichž mluvíme jako o kostech: bez těchto opor a příkrovů by všechny vnitřní orgány ztratily soudržnost. Bylo by jako srdce a plíce v hrudi bez svého příkrovu, který označujeme jako pohrudnici, a bez svých opor, o nichž mluvíme jako o žebrech. Nebo jako mozek bez svého příkrovu, který nazýváme mozkovou plenou, a bez svého celkového příkrovu, schrány a opory, který nazýváme lebku. Stejně by to bylo i se Slovem bez jeho doslovného smyslu: proto se také říká u *Izaiáše*:

„Stvoří Hospodin zastření nad všecku slávu.“ (4,5)

(34)

Stejně by to bylo s nebesy, kde jsou andělé, bez světa obývaného lidmi. Lidské pokolení je základnou, schránou a oporou nebes: a Slovo je mezi lidmi a v lidech. Celek nebes je totiž rozdělen do dvou království, označovaných jako nebeské království a duchovní království: tato dvě království jsou založena na přírodním království obývaném lidmi. Tak je tomu tedy i se Slovem, které je mezi lidmi a v lidech. (O rozdělení andělského nebe do dvou království, nebeského a duchovního, viz více v práci *Nebe a Peklo*, č. 20-28).

(35)

V *Nauce o Pánu* (č. 28) jsem ukázal, že proroci Starého Zákona představovali Pána ve vztahu ke Slovu a byli tak obrazem učení církve ze Slova: proto je nazývali jako „syny člověka“. Z toho plyne, že prostřednictvím všeho, co trpěli a snášeli, představovali násilí páchané Židy na doslovném smyslu Slova. Tak:

proroku Izaiášovi bylo nařízeno složit žini ze svých beder, zout obuv ze svých nohou a chodit nahý a bosý po tři roky. (Iz 20,2.3)

A podobně:

prorok Ezechiel dostal příkaz oholit břitvou svou hlavu i bradu, třetinu spálit ohněm uprostřed města, okolo druhé třetiny posekat mečem, poslední třetinu rozptýlit ve větru:

něco málo z toho zavázat do křídel svých, a i z těch ještě vzít a uvrhnout doprostřed ohně a spálit je. (Ez 5,1-4)

Jelikož „proroci“ představovali Slovo a předznamenávali tak učení církve ze Slova, jak bylo řečeno výše, a protože hlava znamená moudrost ze Slova, tedy vlasy a vousy znamenají poslední stupeň pravdy. Tento jejich význam je také důvodem, proč oholit se nebo být viděn s lysinou znamenalo veliký zármutek nebo také velkou hanbu. Z tohoto a žádného jiného důvodu si prorok oholil vlasy na hlavě a vousy, aby tak mohl znázornit stav židovské církve vzhledem ke Slovu. Z tohoto a žádného jiného důvodu čtyřicet a dvě děti, které se Elišovi posmívaly jako lysému, roztrhaly medvědice (2. Král 2,23.2), neboť jak již bylo řečeno, prorok představoval Slovo a lysost označovala Slovo bez jeho posledního smyslu. V jedné z dalších kapitol (č. 49) uvidíme, že nazareové představovali Pána vzhledem ke Slovu v jeho poslední mezi: proto pro ně platil příkaz, aby si nechali vlasy růst a nestříhali ani jediný z nich. Navíc výraz nazareus v hebrejském jazyce označuje vlasy na hlavě.

Kněžím bylo přikázáno, aby si na hlavě nedělali lysiny. (3. Moji 21,10)

Totéž bylo přikázáno pro hlavu domácnosti (3. Mojš 21,5). Proto také pro ně holohlavost znamenala velkou hanbu, jak vysvětluje z následujících pasáží:

„Na všech hlavách jeho bude lysina, a každá brada oholena bude“ (Iz 15,2: Jer 48,37)

„Na všeliké tváři bude stud, a na všech hlavách jejich lysina.“ (Ezech 7,18)

„Každá hlava oblezla, a každé rameno odříno jest.“ (Ezech 29,18)

„Způsobím to, že bude na každých bedrách žíně, a na každé hlavě lysina.“ (Amos 8,10)

„Učiniž sobě lysinu, a ohol se pro syny rozkoší svých: rozšiř lysinu svou jako orlice, nebo stěhuj se od tebe.“ (Mich 1,16)

Učinit sobě lysinu a rozšířit ji zde znamená falšovat pravdu Slova v jeho poslední mezi: neboť je-li tato zfalšována (což způsobili Židé), je celé Slovo zničeno. Poslední stupně Slova jsou totiž jeho podstavci a oporami: každé jednotlivé slovo je skutečným podstavcem a oporou nebeských a duchovních pravd Slova Božího. Protože vlasy označují pravdu v posledních mezích, jeví se v duchovním světě ti, kdo pohrdají Slovem a falšují jeho doslovný smysl, jako lysí: zatímco ti, kteří je mají v úctě a milují, mají bohaté vlasy. O tomto námětu viz dále (č. 49).

(36)

Slovo ve svém posledním neboli přirozeném smyslu, který je jeho doslovným smyslem, je předznamenáno rovněž zdi svatého Jeruzaléma, složenou z jaspisu, a základy této zdi, které byly z drahokamů, a podobně i branami, které byly perlami (Zjev 21, 18-21), protože Jeruzalém označuje církev vzhledem k nauce. O tom však více v následující kapitole. Z toho, co bylo uvedeno, jasně vidíme, že doslovný smysl Slova, tedy jeho přirozený smysl, je základnou, schránou a oporou jeho vnitřních smyslů, tedy smyslu duchovního a nebeského.

Božská Pravda je v doslovném smyslu Slova Božího ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci

(37)

Důvod, proč je Slovo v doslovném smyslu ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci, spočívá v tom, že oba první nebo vnitřní smysly, označované jako duchovní a nebeský, jsou společně neboli současně obsaženy (*sunt simul*) v přirozeném, tedy doslovném smyslu, jak bylo řečeno výše (č. 28). Nyní několika slovy objasním, jakým způsobem jsou v tomto smyslu současné.

(38)

V nebesích a na tomto světě panuje řád postupný a řád současný. V postupném řádu jedna věc postupuje a následuje za jinou věcí od nejvyšší k nejnižší: v současném řádu se však vyskytuje jedno vedle druhého od nejnějnějšího k nejnějnějšmu. Postupný řád je jako sloup se stupni následujícími po sobě od vrcholu k základně: současný řád je však jako spojitá struktura s odstupňovanými obvodů od středu k povrchu. Nyní popíši, jak se postupný řád v konečných mezích stává řádem současným. Děje se tak tímto způsobem: Nejvyšší prvky postupného řádu se stávají nejvnitřnějšími prvky současného řádu, nejnižší věci postupného řádu se stávají nejnějnějšmi věcmi současného řádu. Pro srovnání lze říci, že je to tak, jako by sloup z částí následujících po sobě klesl dolů a vytvořil spojitě těleso v ploše. Tak je současné vytvořeno z postupného, a to v celku i každé jednotlivosti přírodního světa stejně jako světa duchovního: neboť tam všude je první, prostřední a poslední, a první míří k poslednímu a prochází k němu prostředním. Vztáhněme to na Slovo. Nebeské, duchovní a přírodní vycházejí od Pána v postupném řádu a v konečném stupni jsou v současném řádu: tak nebeský a duchovní smysl Slova jsou současně v jeho přirozeném smyslu. Pokud to pochopíme, můžeme vidět, jak přirozený smysl Slova, tedy jeho smysl doslovný, je základnou, schránou a oporou jeho smyslu nebeského a duchovního - a jak v doslovném smyslu Slova jsou božské dobro a božská pravda ve své plnosti, svatosti a moci.

(39)

Z toho všeho vysvítá, že v doslovném smyslu Slova je skutečné Slovo samo, protože v tomto smyslu je duch a život - duchovní smysl je jeho duchem a nebeský smysl jeho životem. To Pán říká slovy:

„Slova, kteráž já mluvím vám, Duch jsou a život jsou.“ (Jan 6,63)

Pán promlouval Svá slova před světem a v přirozeném smyslu. Duchovní a nebeský smysl bez smyslu přirozeného, tedy doslovného, nejsou Slovo: bez něj jsou totiž jako duch a život bez těla - nebo, jak bylo řečeno výše (č. 33), jako palác bez základů.

(40)

Pravdy doslovného smyslu Slova zčásti nejsou holými pravdami, ale projevy pravdy: jsou jakoby obrazy a přirovnáními vzatými z věcí existujících v přírodě - jsou tedy přizpůsobené vnímání prostých lidí a dětí. Protože však jsou souvztažnostmi, jsou schránami a příbytky ryzí pravdy: jsou jako nádoby, které udržují a schraňují svůj obsah, stejně jako křišťálový pohár zadržuje ušlechtilé víno a jako stříbrný talíř nese chutné jídlo. Jsou jako oděvy, které zahalují tělo, stejně jako plenyk ovíjejí dítě a jako pěkné šaty oblékají dívku. Jsou také jako pamětní vědomosti (*scientifica*) přirozeného člověka, které v sobě zahrnují vnímání a

náklonnost k pravdě duchovního člověka. Holé pravdy samy, které jsou uzavřeny, schraňovány, zahaleny a obsaženy, jsou v duchovním smyslu Slova, holá dobra pak v jeho nebeském smyslu. Objasněme si to však ze Slova samého. Ježíš řekl:

„Běda vám, zákonníci a farizeové pokrytci, že čistíte po vrchu konvice a mísy, ale vnitř plné jsou loupeže a nestředmosti. Farizei slepče, vyčist' prvé to, což vnitř jest v konvi a v míse, aby i to, což jest zevnitř, bylo čisto.“ (Mat 23,25.26)

Pán se zde vyjádřil prostřednictvím posledních věcí, jež jsou schránami, a řekl konvice a mísy: konvice znamená víno a víno pravdu Slova: mísa znamená jídlo a jídlo dobro Slova.

Vyčistit to, co vnitř jest v konvi a v míse znamená očistit pomocí Slova vnitřní hnutí, která náležejí vůli a myšlence, a tedy lásce a víře. Aby i to, což jest zevnitř, bylo čisto, zde znamená, že tak bude očištěno i to, co je vnější - činy a řeč, protože ty své bytí odvozují z vnitřních hnutí. Dále, Ježíš pravil:

„Byl pak člověk jeden bohatý, a obtáčel se v šarlat a v kment, a hodoval na každý den stkvostně. A byl jeden žebrák, jménem Lazar, kterýž ležel u vrat jeho vředovitý.“ (Luk 16,19.20)

Zde opět Pán mluvil prostřednictvím přirozených věcí, které byly souvztažnostmi a obsahovaly duchovní skutečnosti. Člověk bohatý znamená židovský národ, který je označován za bohatý, protože má Slovo, v němž jsou duchovní bohatství. Šarlat a kment, do nichž se obléká, znamenají dobro a pravdu Slova: šarlat jeho dobro a kment jeho pravdu. Hodovat na každý den skvostně znamená jejich radost, kterou měli ve Slovu a jeho četbě. Žebrák jménem Lazar označuje pohany, kteří neměli Slovo: a že Lazar ležel u vrat vředovitý znamená, že byli u Židů v posměchu a opovržení. Lazar je obrazem pohanů, protože je Pán miloval, tak jako Lazar, který byl vzkříšen z mrtvých, byl milován Pánem (Jan 11,3.5.36), je nazván Jeho přítelem (11,11) a stoloval s Pánem. (12,2)

Z dvou předchozích pasáží vysvětluje, že pravdy a dobra doslovného smyslu Slova jsou nádoby a oděvy pro nahé pravdy a dobra, skrytá v jeho duchovním a nebeském smyslu.

(41)

Jelikož Slovo je ve svém doslovném smyslu takovéto, plyne z toho, že kdo přebývají v Božských pravdách a věří, že Slovo je vnitřně, ve svém jádru, Božská svatost - a mnohem více ti, kteří věří, že Slovo je Božská svatost ze svého duchovního a nebeského smyslu - vidí Božské pravdy v přirozeném světle, čtou-li, Pánem osvíceni, Slovo. Nebeské světlo (v němž je duchovní smysl slova) totiž plyne do přirozeného světla, v němž je doslovný smysl Slova, a osvětluje rozlišovací schopnosti člověka, jeho takzvanou rozumovost, a dává mu vidět a rozpoznávat Božské pravdy, ať už jsou vystaveny pohledu nebo skryty. K některým lidem tyto Božské pravdy proudí spolu s nebeským světlem, někdy dokonce i tehdy, nejsou-li si toho vědomi.

(42)

Protože ve svém nejvnitřnějším jádru, ze svého nebeského smyslu, je Slovo jako zažehující plamen - a protože ve svém středním jádru, ze svého duchovního smyslu, je jako osvěcující světlo - plyne z toho, že ve svém posledním jádru, ze svého přirozeného smyslu, který v sobě zahrnuje dva niternější smysly, je Slovo jako rubín a diamant: jako rubín pro svůj nebeský plamen a jako diamant pro své duchovní světlo. Protože pak pro svou průzračnost je Slovo v doslovném smyslu takovéto, je Slovo v tomto doslovném smyslu předznamenáno základy zdí Nového Jeruzaléma, urimem a thummimem Áronova efodu, zahradou Eden, v níž byl král Tyrský, oponami a pokrývkami svatostánku a zevnějškem chrámu v Jeruzalémě. Ve své plné slávě se však Slovo ukázalo proměněním Páně.

(43)

Ze pravdy doslovného smyslu Slova jsou předznamenány základem hradby Nového Jeruzaléma (Zjev 21), vyplývá ze skutečnosti, že Nový Jeruzalém znamená Novou Církev vzhledem k jejímu učení (jak bylo řečeno v nauce *O Pánu*, č. 62, 63): takže zeď a základy zdi nemohou znamenat nic jiného než vnějšek Slova, jímž je jeho doslovný smysl, protože to je zdroj učení a skrze učení pramen církve: tento smysl je jako hradba a její základy, které obklopují a chrání město. Ve *Zjevení* čteme následující pasáž týkající se Nového Jeruzaléma a jeho základů:

„I změřil (anděl) zeď jeho, sto čtyřiceti a čtyři loktů, měrou člověka, kteráž jest míra anděla. A bylo stavení zdi jeho jaspis, město pak samo bylo zlato čisté, podobné sklu čistému. A základové zdi městské všelikým kamenem drahým ozdobeni byli. Základ první byl jaspis, druhý zalir, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, pátý sardonyx, šestý sardius, sedmý chryzolit, osmý beryllus, devátý topazion, desátý chryzoprassus, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst.“ (21,17-20)

Číslo 144 označuje všechny pravdy a dobra církve odvozené z učení, které čerpá z doslovného smyslu Slova. Podobný význam má číslo 12. Člověk znamená inteligenci: anděl Božskou pravdu jako zdroj inteligence: míra jejich jakost: zeď a její základy znamenají doslovný smysl Slova: drahé kameny po řadě pravdy a dobra Slova, jež jsou zdrojem učení a skrze učení pramenem církve.

(44)

Pravdy a dobra doslovného smyslu Slova mají svůj obraz v urimu a thummimu. Urim a thummim byly na Áronově efodu: Áronovo kněžství představovalo Pána vzhledem k Božskému dobru a dílu spásy. Kněžská neboli posvátná roucha představovala Božskou pravdu z Božského dobra. Efod představoval Božskou pravdu v její poslední mezi, tedy Slovo v jeho doslovném smyslu - protože ten je, jak již bylo řečeno, Božskou pravdou v její poslední mezi. Tak i dvanáct drahých kamenů nesoucích jména dvanácti kmenů Izraele (jež tvořily Urim a Thummim) představovalo Božské pravdy z Božského dobra v celém jejich rozsahu. O tom čteme u *Mojžíše*:

„ Udělají pak nárameník z zlata, z postavce modrého a šarlatu, z červce dvakrát barveného a hedbáví bílého, přesukovaného dílem řemeslným. Uděláš také náprsník soudu dílem řemeslným, takovým dílem, jako nárameník uděláš jej z zlata, z postavce modrého, z šarlatu, z červce dvakrát varveného, a z bílého hedbáví přesukovaného. A vysadíš jej všudy kamením drahým. Čtyřmi řady af jest kameni, pořádkem tímto: sardius, topazius a smaragdus v prvním řadu: v druhém pak zpořádaní karbunkulus, zalir a jaspis: a v řadu třetím linkurius, achates a ametyst: v čtvrtém řadu chryzolit, onychin a beryl. Vsazení budou do zlata v svém pořádku. Těch pak kamenů s jmény synů izraelských bude dvanácte, podle jmen jejich, dílem řežících pečeti: jeden každý podle jména svého, pro dvanáctero pokolení budou. I bude nositi Aron jména synů Izraelských na náprsníku soudu na srdci svém. Položíš pak do náprsníku soudu urim a thumim, aby bylo na srdci Áronově, když vcházeť bude před Hospodina.“ (2. Mojž 6,15-21.29.30).

Co představovala Áronova roucha - jeho efod, svrchní i spodní roucho, mitra a pás - bylo odhaleno v *Arcana Coelestia* v oddílu věnovaném této kapitole Pisma sv.: tam je popsáno, že efod představoval Božskou pravdu v její poslední mezi, drahé kameny na něm pravdy prozářené dobrem, dvanáct drahokamů pravdy projasněné dobrem lásky ve svém pořádku: dvanáct kmenů izraelských všechny věci církve: náprsník Božskou pravdu z Božského dobra: Urim a Thummim vyzařování Božského dobra z Božské pravdy v posledních mezích (Urim totiž znamená zářící oheň, Thummim pak v andělském jazyce znamená vyzařování v hebrejském celistvost). Vedle mnoha jiných věcí jsem zde také vyložil, že odpovědi byly dány

proměnami světla a současným mlčenlivým vnímáním, nebo živým slovem. Z toho všeho je jasně patrné, že tyto drahé kameny označovaly pravdy z dobra v posledním smyslu slova: ani odpovědi z nebes nebyly poskytovány jiným způsobem, protože v tomto smyslu je vycházející Božství ve své plnosti.

Že drahokamy a korun označují Božské pravdy v jejich konečných mezích, jako jsou pravdy doslovného smyslu Slova, mi bylo objasněno na drahých kamenech a korunách v duchovním světě, kde jsem je viděl na hlavách andělů a duchů (a viděl jsem je i v jejich schránkách), a dostalo se mi poznání, že zobrazují pravdy v posledních mezích - a co víc, že z těchto pravd berou svou existenci a viditelnou podobu. Jelikož jsou tyto pravdy zobrazovány prostřednictvím korun a drahých kamenů, viděl sv. Jan koruny:

Na hlavě draka (Zjev. 12,3)

Na rozích šelmy (Zjev. 13,1)

A drahé kameni na nevěstce, sedící na šelmě brunátné (Zjev. 17,4)

Koruny a drahé kameny viděl na drakovi, šelmě a nevěstce, protože tyto bytosti označují ty lidi v křesťanském světě, v jejichž držení je Slovo.

(45)

Pravdy doslovného smyslu Slova jsou zobrazeny drahými kameny v zahradě Eden, v níž prý byl podle Ezechiela král Tyrský. U Ezechiela čteme:

„Ty, králi Tyrský, zapečetuješ summy, plný moudrosti a nejkrásnější. V Eden, zahradě Boží, byl jsi, všelijaké drahé kamení přikrývalo tě, sardius, topazius, jaspis, tarsis, onychin, beryl, zafir, karbunkulus a smaragd i zlato.“ (28,12.13)

Tyrus ve Slově znamená znalosti pravdy a dobra: král pravdu církve: zahrada Eden moudrost a inteligenci ze Slova: drahé kamení pravdy prozářené dobrem, tak jak jsou v doslovném smyslu Slova. Protože kameny označují tyto pravdy, jsou zde nazvány jeho příkrovem. Více o tom, jak doslovný smysl zakrývá vnitřní vrstvy Slova, viz v předchozí kapitole.

(46)

Obrazem doslovného smyslu Slova jsou opony a pokrývky svatostánku. Svatostánek představoval nebesa a církev, a proto jeho formu ukázal Jehova na hoře Sinai. Proto také vše ve svatostánku

- svícen, zlatý oltář pro kadidlo a stůl, na nějž se kladly obětní chleby

- představovaly posvátné věci nebe a církve a poukazovaly na ně. Svatyně svatyň, v níž byla archa úmluvy, představovala nejvnitřnější skutečnost nebe a církve a poukazovala na ni: a sám Zákon, napsaný na kamenných deskách a uzavřený v arše, představoval Pána vzhledem ke Slovu. Protože tedy vnější věci odvozují své bytí od věcí vnitřních a obojí pak od věci nejvnitřnějších, v tomto případě od Zákona, představovaly všechny náležitosti svatostánku skutečnosti Slova a poukazovaly na ně. Proto také byly poslední věci svatostánku - jeho opony a pokrývky (tedy jeho příkrovy a schrány) obrazem posledních věcí Slova, čili pravd a dober jeho doslovného smyslu. Jelikož byly tyto poslední meze Slova znázorněny tímto způsobem, čalouny a opony byly z bílého hedbáví soukaného, a z postavce modrého, a z šarlatu, a z červce dvakrát barveného, s cherubíny. (2. Mojž 1,31.36)

V *Arcana Coelestia* je u této kapitoly 2. knihy Mojžíšovy vysvětleno, co znamenal a na co poukazoval svatostánek a všechny věci v něm: je tam objasněno, že opony a pokrývky představovaly vnější skutečnosti nebe a církve, a tedy i Slova: že bílé hedbáví označovalo

pravdu duchovního původu, postavec modrý pravdu nebeského původu, šarlat nebeské dobro, červec dvakrát barvený duchovní dobro a cherubíni strážce vnitřních věcí Slova.

(47)

Vnějšek jeruzalémského chrámu představoval vnějšek Slova, který náleží jeho doslovnému smyslu - a to proto, že chrám představoval totéž co svatostánek, tedy nebe a církve a tudíž i Slovo. Sám Pán učí u *Jana*, že chrám a Jeruzalém jsou obrazem jeho božského člověčenství:

„Zrušte chrám tento, a ve třech dnech zase vzdělám jej. Ale on mluvil o chrámu těla svého.“ (2,19.21)

Kde je řeč o Pánu, mluví se zároveň o Slovu, protože Pán je Slovo. Protože tedy vnitřek chrámu představoval vnitřní skutečnosti nebe a církve (a tudíž i Slova), jeho vnějšek představoval a označoval vnější věci Slova, které přísluší jeho doslovnému smyslu. O vnější podobě chrámu čteme:

Dům pak ten staven byl z kamení hotového: otafloval zdi domu vnitř prkny cedrovými: všecky stěny domu vůkol ozdobil řezbami cherubínů a palm a rozvitých květů: i podlahu domu položil zlatem. (1. Král 6,7.15.29.30)

Všechny tyto věci označují také vnější věci Slova, jimiž jsou svaté skutečnosti jeho doslovného smyslu.

(48)

Slovo ve své slávě bylo zpřítomněno Pánem, když byl proměněn. O proměnění Páně před Petrem, Jakubem a Janem čteme:

Že jeho tvář se skvěla jako slunce, roucho pak jeho učiněno bílé jako světlo. Ukázali se Mojžíš a Eliáš, rozmlouvající s nim. Světlý oblak zastínil učedníky, a byl slyšen hlas z toho oblaku, řkouc: Tentoť jest ten můj milý Syn, toho poslouvejte. (Mat 17,1 -5)

Byl jsem poučen, že Pán představoval Slovo: jeho tvář, jež se skvěla jako slunce, jeho božské Dobro: jeho roucho, jež bylo učiněno bílé jako světlo, jeho božskou Pravdu: Mojžíš a Eliáš historické a prorocké knihy Slova - Mojžíš tu část Slova, kterou sám sepsal, a historické Slovo vůbec, Eliáš prorocké Slovo: a světlý mrak, jenž zastínil učedníky, Slovo v jeho doslovném smyslu - proto byl z tohoto mraku slyšen hlas řkouc: Tentoť jest můj milý syn, toho poslouvejte. Všechny výroky a odpovědi z nebe se totiž dějí výlučně prostřednictvím posledních věcí, takových, jaké jsou v doslovném smyslu Slova, neboť se dějí v plnosti vycházející od Pána.

(49)

Dosud jsme vysvětlili, že Slovo je v přirozeném smyslu, tedy ve smyslu doslovném, ve své svatosti a plnosti. Nyní řekneme něco o tom, že Slovo je v tomto smyslu také ve své moci. Rozsah a povaha moci božské Pravdy v nebesích i na zemi jsou zřejmé z toho, co bylo řečeno v práci *Nebe a peklo* o moci nebeských andělů (č. 228-233). Moc božské Pravdy je namířena zvláště proti klamům a zlu, tedy proti peklům: a boj proti nim musí být veden pravdami z doslovného smyslu Slova. Navíc má Pán moc zachránit člověka pravdami v člověku samém: neboť pravdami z doslovného smyslu Slova je člověk v okamžiku svého přetvoření a znovuzrození vzat z pekla a uveden do nebe. Tuto moc Pán získal, pokud jde o jeho božské člověčenství, když naplnil všechny věci Slova až do jejich posledních mezí. Proto řekl nejvyššímu knězi, když se svým utrpením na kříži chystal naplnit, co ještě zbývalo k naplnění:

„Od toho času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci boží, a přicházejícího na oblacích nebeských.“ (Mat 26,64: Marek 14,62)

Syn člověka je zde Pán jakožto Slovo: oblaky nebeské jsou Slovem v jeho doslovném smyslu: sedět na pravici moci boží je všemohoucnost skrze Slovo (podobně u Marka 16,19). Pánovu moc z poslední meze Pravdy představovali nazarejci v židovské církvi, stejně jako Samson, o němž je psáno, že byl nazarejcem již z lůna své matky a že jeho síla spočívala v jeho vlasech. Pojmy nazarejec a nazarejství také označují vlasy. Samson sám prozradil, že jeho moc spočívá ve vlasech, když řekl:

„Břítva nikdy nevešla na hlavu mou, nebo Nazarejský Boží jsem od života matky své. Kdybych oholen byl, odešla by ode mne síla má, a zemdlel bych a byl jako jiný člověk.“ (Soudců 16,17)

Nikdo nemůže poznat, proč bylo nazarejství (kterým jsou míněny vlasy) ustanoveno nebo jak se stalo, že Samsonova síla spočívá ve vlasech, pokud neví, jaký význam má ve Slově výraz hlava. Hlava označuje nebeskou moudrost, kterou mají andělé i lidé mají od Pána skrze Božskou pravdu: vlasy hlavy tedy znamenají nebeskou moudrost v poslední mezi a také božskou Pravdu v poslední mezi. Protože podle souvztažnosti s nebesy mělo slovo vlasy tento význam, platil pro nazarejce zákon, že:

Nemají si holit vlasy ze svých hlav, protože na jejich hlavách je nazarejství jejich Boha. (4. Mojž 6,1-21)

Z téhož důvodu bylo nařízeno, že:

Nejvyšší kněz a jeho synové nemají své hlavy odkrývat, aby nezemřeli a aby se Bůh na všechno množství (Izraelských) nerozhněval (3. Mojž 10,6)

Poněvadž vlasy podle tohoto významu (odvozeného ze souvztažnosti) byly natolik svaté, je Syn člověka - tedy Pán vzhledem ke Slovu - popsán dokonce až po své vlasy:

že byly „bílí jako bílá vlna, jako sníh“ (Zjev 1,14) a podobně je popsán „Starý dnů“ (Dan 7,9)

(K tomuto námětu viz rovněž výše, č. 35.) Zkrátka důvod, proč moc božské Pravdy neboli Slova je v jeho doslovném smyslu, je ten, že v něm je Slovo ve své plnosti: je to tak i proto, že v tomto smyslu jsou současně a společně (*simul*) andělé obou království Páně a lidé na zemi.

(5)

Učení církve má být čerpáno a potvrzováno z doslovného smyslu

(50)

V předchozí kapitole bylo vysvětleno, že Slovo je ve svém doslovném smyslu ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci: a protože Pán je Slovo (neboť On je vším ve Slově), je Pán nejvíce přítomen v jeho doslovném smyslu a z něj učí a osvětluje člověka. To dokážeme v následujícím pořadí:

a) **Slovo nemůže být pochopeno bez nauky.**

b) Nauka musí být čerpána a potvrzována s doslovného smyslu Slova.

c) Božská pravda, jež musí pocházet z nauky, se však nezjeví nikomu jinému než těm, kdo jsou Pánem osvíceni.

(51)

a) **Slovo nemůže být pochopeno bez nauky.** Je tomu tak proto, že Slovo ve svém doslovném smyslu sestává výlučně ze souvztažností: to proto, aby v něm duchovní a nebeské věci mohly být současně a společně a každé jednotlivé slovo aby mohlo být jejich schránou a oporou. Z tohoto důvodu nejsou na některých místech doslovného smyslu pravdy odhaleny, ale naopak zahaleny, a nazýváme je pak projevy pravdy. Četné pravdy jsou také přizpůsobeny chápavosti prostých lidí, kteří nejsou schopni povznést své myšlenky nad to, co mají před očima. Jsou zde také některé věci, které budí zdání rozporu, avšak Slovo nazírané ve svém vlastním světle žádné rozpory neobsahuje.

Připomeňme, že v některých pasážích u proroků (jako v těch uvedených v č. 15) jsou jména osob a míst seskupena tak, že nedávají žádný smysl, pojmáme-li je doslovně. Jelikož je tedy povaha Slova v jeho doslovném smyslu taková, je jasné, že mu nelze porozumět bez nauky. Uvedme však pro objasnění několik příkladů. Je řečeno, že *Hospodin lítuje* (2. Mojž 32,12.14: Jonáš 3,9: 4,2), a také, že *Hospodin neželí*. (4. Mojž 23,19: 1.Sam. 15,29) Bez pomoci nauky se tyto pasáže nesrovnávají. Je řečeno:

„Hospodin navštěvuje nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení“ (4. Mojž 14,18)

a také je řečeno:

„Nebudou na hrdle trestání otcové za syny, ani synové za otce, jeden každý za svůj hřích umře.“ (5. Mojž 24,16)

Vyloží-li se tyto výroky s pomocí nauky, nerozcházejí se, ale jsou v souladu. Ježíš říká:

„Proste, a dánoť bude vám: hledejte, a naleznete: tlucte, a bude vám otevříno. Nebo každý, kdož prosí, bere: a kdož hledá, nalézá: a tomu, kdož tluče, bude otevříno.“ (Mat 7,7.8: 21,21.22)

Bez opory učení bychom snadno mohli věřit, že kdokoli dostane, o co požádá: podle nauky však věříme, že o cokoli člověk požádá ne sám ze sebe, ale z Pána, je mu dáno. To také říká Pán slovy:

„Zůstanete-li ve mně, a slova má zůstanou-liť v vás, což byste koli chtěli, proste, a stanete se vám.“ (Jan 15,7)

Pán praví:

„Blahoslavení chudí, nebo vaše jest království Boží.“ (Luk 6,20)

Bez opory nauky bychom si mohli myslet, že nebe je pro chudé a nikoli pro bohaté: učení však říká, že mínění jsou chudí duchem, neboť Pán praví:

„Blahoslaveni chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské.“ (Mat 5,3)

Pán říká:

„Nesudtež, abyste nebyli souzeni. Nebo kterýmž soudem soudíte, tímž budete souzeni.“ (Mat 7,1.2: Luk 6,37)

Bez nauky by tento výrok mohl být citován pro potvrzení názoru, že zlo se nemá nazývat svým jménem a tedy ani zlá osoba nemá být posuzována jako zlá - zatímco podle učení je právoplatné soudit, ale spravedlivě: neboť Pán říká:

„Spravedlivý soud sudíte.“ (Jan 7,24) Ježíš říká:

„Ale vy nebývejte nazýváni mistři: nebo jeden jest Mistr váš, Kristus. A otce nenazývejte sobě na zemi: nebo jeden jest Otec váš, kterýž jest v nebesích. Ani se nenazývejte vůdcové: nebo jeden jest vůdce váš, Kristus.“ (Mat 23,8-10)

Bez znalosti nauky by se mohlo zdát, že nikdo není oprávněn nazývat nějakého člověka jako učitele, otce nebo mistra: podle nauky však víme, že v přirozeném smyslu je to oprávněné, ne však ve smyslu duchovním. Ježíš řekl svým učedníkům:

„Když se posadí Syn člověka na trůnu velebnosti své, sednete i vy na dvanácti trůnůch, soudíce dvanáctero pokolení Izraelské.“ (Mat 19,28)

Z těchto slov můžeme vyvodit závěr, že učedníci Páně budou sedět při soudu, ačkoli přece nikoho soudit nemohou. Nauka tedy musí toto tajemství odhalit vysvětlením, že Pán sám, který je vševědoucí a zná srdce všech, bude sedět při soudu a bude moci soudit: a že jeho dvanáct učedníků znamená církev vzhledem ke všem pravdám a dobrům, které obdržela od Pána skrze Slovo - z čehož nauka uzavírá, že tyto pravdy budou soudit každého podle Pánových slov u Jana (3,17.18: 12,47.48). Kdo čte Slovo bez nauky, nevidí souvislost v tom, co je řečeno u proroků o židovském národě a Jeruzalému - totiž že církev u tohoto národa a její sídlo v tomto městě potrvá navěky, jako v následujících pasážích:

„Stádo své, dům Judský, navštíví Hospodin zástupů, a učiní je jako koně ozdobného k boji. Od něho úhel, od něho hřeb, od něho lučiště válečné.“ (Zach 10,3.4.6.7)

„Aj, já přijdu a budu bydleti u prostřed tebe. Tehdy dědičné ujme Hospodin Judu, dí svůj, v zemi svaté, a vyvolí zase Jeruzalém.“ (Zach 2,10.12)

„I stane se v ten čas, že hory budou dštíti mstem, a pahrbkové oplývati mlékem: Juda pak na věky trvati bude, a Jeruzalém od národu do pronárodu.“ (Joel 3,18-20)

„Aj, dnové jdou, dí Hospodin, v nichžto oseji dům Izraelský a dům Judský semenem lidským a semenem hověd. Ale tatoť jest smlouva: Dám zákon svůj do vnitřností jejich, a na srdci jejich napíši jej: i budu Bohem jejich, a oni budou mým lidem.“ (Jer 31,27.31.33) „V těch dnech chopí se deset ze všech jazyků těch národů, chopí se, pravím, podolka jednoho Žida, řkouce: Půjdem s vámi: nebo slyšíme, že jest Bůh s vámi.“ (Zach 8,23)

Podobně na jiných místech, jako u Iz 44,21.24.26: 49,22.23:65,9: 66,20.22: Jer 3,18: 23,5: 50,19.20: Nahum 1,15: Mal 3,4.

Tato místa pojednávají o příchodu Páně, po němž mají tyto události nastat. Na mnoha jiných místech se však prohlašuje opak - uveďme z nich alespoň následující:

„Skryji před nimi tvář svou, podívám se posledním věcem jejich: nebo národ převrácený jest, synové, v nichž není žádné víry. Ano řekl bych: Rozptýlím je po koutech, rozkáži přestati mezi lidmi paměti jejich, nebo národ ten nesmyslný jest a nemající rozumnosti. Nebo z kmene sodomského kmen jejich, a z réví Gomorských hroznové jejich, hroznové jedovatí, zrní hořkosti plné. Jed draků víno jejich, a jed litý nejedovatějšího hada. Zdaliž to není schováno u mne ? zapečetěno v pokladnicích mých ? Máť jest pomsta a odplata.“ (5. Mojž 32,20-35)

Toto vše je řečeno o témž národu. Výroky stejného obsahu najdeme i jinde: Iz 3,1.2.8: 5,3.6: 5. Mojž 9,5.6: Mat 12,39: 23,27.28: Jan 8.44: a všude u Jeremiáše a Ezechiela.

Tyto pasáže si zdánlivě protiřečí, podle nauky je však můžeme vidět jako souhlasné, neboť ta učí, že ve Slově Izrael a Juda neznamena Izrael a Judu, ale církve v obojím smyslu - v jednom, že je zpusťosena, a v druhém, že je Pánem znovu vybudována.

Ve Slově je řada jiných podobných míst, z nichž je zřejmé, že Slovu nelze porozumět bez nauky.

(52)

Z toho všeho vyplývá, že ti, kdo čtou Slovo bez znalosti nauky, ani si neosvojí nauku z Písma, jsou v temnotě vzhledem ke každé pravdě: jejich smýšlení bývá rozkolísané a nejisté, náchylné k omylům a poddajné vůči kacířstvím. Do těch také upadají, kdekoli je v tom podporuje náklonnost nebo autorita jiných a kde přitom neohrozí své dobré jméno. Slovo je pro ně jako svícen bez světla: sice se jim v jejich tmě zdá, že vidí mnoho věcí, přitom však sotva něco zahlédnou, protože jediné nauka sama je světlem. Viděl jsem takové lidi, jak jsou vyslycháni anděly - bylo přitom zjišćeno, že jsou schopni dokázat ze Slova, cokoli si přejí, a potvrzují tak to, co má vztah k jejich vlastní lásce a lásce lidí, kterým jsou nakloněni. Viděl jsem je vyslečené z jejich rouch na znamení, že jim byly odňaty pravdy, neboť v duchovním světě roucha jsou pravdy.

(53)

b) **Učení má být čerpáno z doslovného smyslu Slova a z něj má být rovněž potvrzováno.** Důvod je ten, že v něm a nikde jinde je Pán přítomen s člověkem, osvěćuje ho a učí jej pravdám církve. Navíc Pán nikdy nepůsobí v ničem, co by nebylo plné, a Slovo je ve své plnosti v doslovném smyslu, jak jsme ukázali výše. Proto tedy musí být nauka čerpána z doslovného smyslu.

(54)

Výše jsme také popsali, že pomoci nauky Slovo nejen nabývá srozumitelnosti, ale téměř jako by vyzařovalo světlo - to proto, že bez nauky není Slovo pochopitelné a je jako svícen bez světla, jak jsme již vysvětlili. Prostřednictvím nauky tedy Slovo získává srozumitelnost a podobá se svícnu s rozžatým světlem. Člověk pak vidí více věcí, než viděl předtím, a rozumí takovým věcem, které předtím nechápal. Co je temné a protiřečí si, to buď nevidí a přechází, nebo vidí a vykládá tak, že to souhlasí s naukou. Zkušenost křesťanského světa potvrzuje, že Slovo je nahlíženo s hlediska nauky a podle ni je také vykládáno. Všichni protestanté vidí a vykládají Slovo podle svého vlastního učení, přívrženci papežství zase podle svého, a dokonce i židé podle své nauky: tak podle klamného učení všichni vidí klamy a podle pravdivého pravdy. Z toho je zřejmé, že pravdivé učení je jako světlo ve tmě a jako ukazatel na cestě. Nauka však nemá být z doslovného smyslu Slova jen čerpána, ale i potvrzována: není-li takto potvrzena, zdá se, jako by se zakládala pouze na lidské inteligenci, a ne na Pánově božské Moudrosti. Nauka by tak byla jako nějaký dům ve vzduchu, a ne na zemi, a postrádala by základy.

(55)

Učení ryzí pravdy může být v plnosti čerpáno z doslovného smyslu Slova také proto, že v tomto smyslu je Slovo jako oděný člověk s nezakrytým obličejem a rukama. Vše, co se týká lidského života a tedy i jeho spásy, je odkryto, zbytek je však zahalený. Na mnoha místech, kde jsou tyto věci zahalené, přece jen prozařují skrz své oděnění, tak jako obličej prosvítá pod tenkým hedvábným závojem. Pravdy Slova také prozařují skrz své oděnění jasněji a jasněji podle toho, jak jsou násobeny láskou k nim a jak jsou touto láskou uspořádávány. To se však také děje působením nauky.

(56)

Bylo by možné věřit, že nauka ryzí pravdy by mohla být získána prostřednictvím duchovního smyslu Slova, který je dán poznáním souvztažností. Nauka však není získána prostřednictvím tohoto smyslu, je jím jen prosvěcována a podpírána: neboť jak bylo řečeno výše (č. 26), nikdo nevchází do duchovního smyslu slova prostřednictvím souvztažností, pokud předtím není prodchnut ryzími pravdami podle nauky. Pokud člověk nejprve nespočívá v ryzích pravdách, může Slovo falšovat užitím těch souvztažností, které zná a které spojuje i vykládá tak, aby se utvrdil v některém již dříve přijatém názoru. Nadto duchovní smysl Slova není nikomu dán jinak než samotným Pánem a jím je také střežen, stejně jako je střeženo nebe, neboť nebe je v něm. Je tedy vhodnější, když člověk studuje Slovo v jeho doslovném smyslu, protože jedině z něj se mu dostane poznání nauky.

(57)

c) **Ryzí pravda, která musí pocházet z nauky, se nejví v doslovném smyslu nikomu, kdo není osvícen Pánem.** Osvícení pochází jedině od Pána a nachází se u těch, kdo milují pravdy pro ně samotné a uplatňují je v životě: pro jiné toto osvícení ve Slově není. Důvod toho, že osvícení pochází pouze od Pána samotného, je v Pánově přítomnosti ve všem, co patří Slovu. Důvod toho, že osvícení se nachází u těch, kdo milují pravdy pro ně samotné a uplatňují je v životě, je v tom, že takoví lidé jsou v Pánu a Pán v nich. Pán je totiž svou vlastní božskou Pravdou: a je-li ta milována proto, že je božskou Pravdou (a milována je tehdy, když je uváděna v platnost), Pán je v ní s člověkem. Tomu Pán učí u Jana:

„V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém, a vy ve mně, a já v vás. Kdož by měl přikázání má, a ostříhal jich, onť jest ten, kterýž mne miluje. A kdož mne miluje, milován bude od Otce mého, a jáť jej budu milovati, a zjevím jemu samého sebe: a k němu přijdeme, a příbytek u něho učiníme.“ (14,20.21.23)

a u Matouše:

„Blahoslaveni čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.“ (Mat 5,8)

To jsou ti, kdo jsou osvíceni při četbě Slova - ti, jimž Slovo září a pro něž je průzračné.

(58)

Důvod, proč se takovým lidem Slovo jeví ve své záři a průzračnosti, je ten, že každá část Slova obsahuje duchovní a nebeský smysl a oboji tento smysl je v nebeském světle, takže skrze duchovní a nebeský smysl a jejich světlo proniká Pán do přirozeného smyslu a do jeho světla u člověka. To člověku umožňuje rozpoznat pravdu vnitřním vnímáním a pak ji vidět ve vlastních myšlenkách, a to potud, pokud je nakloněn pravdě pro pravdu samu: neboť vnímání pochází z náklonnosti, myšlenka z vnímání - a tak vzniká uvědomění, které označujeme jako víru.

(59)

Pro takové lidi bývá prvořadou věcí vytěžit nauku z doslovného smyslu slova a zažehnout tak světlo pro svůj další pokrok. Poté, co nabytím nauky zažehli světlo, vidí Slovo z tohoto světla. Avšak ti, kdo si nauku neosvojili, nejprve zkoumají, zda učení podávané jinými a přejaté od obecného mínění souhlasí se Slovem: dají za pravdu tomu, co souhlasí, a zamítnou to, co nesouhlasí. Tak dospějí ke své vlastní nauce a naukou ke své víře. To se však stává pouze u těch lidí, kteří nejsou pohlceni světskými záležitostmi a jsou schopni jemně rozlišovat. Jestliže tyto osoby milují pravdy pro ně samotné a užívají je v životě, pak přebývají v osvícení od Pána. Všichni ostatní, kteří nějak žijí v souhlasu s pravdou, se od nich mohou učit.

(60)

Opačná situace nastává u těch, kdo čtou Slovo z hlediska učení nepravého náboženství: a ještě více u těch, kteří takové učení potvrzují na základě Slova a mají přitom na zřeteli svou vlastní slávu nebo světské bohatství. Pro takové je pravda Slova jakoby zahalená noční temnotou - a co je klamné, je jakoby v denním světle. Čtou sice, co je pravdivé, ale nevidí to: a pokud z toho zahlédnou alespoň stín, zfalšují to. To jsou ti, o nichž Pán říká, že:

„Vidouce, nevidí, a slyšíce, neslyší, ani rozumějí.“ (Mat 13,13)

Nic totiž člověka nezaslepuje tolik jako jeho ego a utvrzování se v klamech. Lidské ego tvoří sebeláska a z ní odvozené vysoké mínění o vlastním úsudku: utvrzování se v klamech pak je hustá tma napodobující světlo. Světlo takových lidí je pouze přirozené a jejich vidění je jako vidění někoho, kdo vidí ve stínu přízraky.

(61)

Bylo mi dovoleno rozmlouvat po smrti s mnoha takovými, kdo dříve věřili, že budou po smrti zářit na nebi jako hvězdy - protože, jak říkali, měli Slovo za svaté, často je zevrubně četli a osvojili si z něj mnoho věcí, jež jim posloužily k upevnění zásad jejich víry a díky nimž byli ve světě oslavováni jako učenci. Za těchto okolností si mysleli, že se z nich stanou Michaelové a Rafaelové. Mnozí z nich byli však zkoumáni vzhledem k povaze lásky, jež je vedla ke studiu Slova -a u některých to byla sebeláska, aby se zdáli velcí v očích světa a aby byli váženi jako hodnostáři církve: u jiných láska ke světu, aby mohli nabýt bohatství.

Když byli zkoušeni, co znají ze Slova, zjistilo se, že neznají nic z jeho ryzí pravdy, ale jen to, co se označuje jako klamná pravda a co je samo o sobě klamem: a to proto, že - jak jim bylo řečeno - jejich konečnými účely (nebo, což je totéž, předměty jejich lásky) byli oni sami a svět, nikoli Pán a nebe. Pokud lidé čtou Slovo a mají na zřeteli sami sebe a svět jako konečné účely, jejich mysli ulpívají na nich samých a na světě. To působí, že neustále myslí ze svého ega, které je vzhledem ke všem nebeským skutečnostem v hluboké temnotě. V tomto stavu nemůže být člověk Pánem vyzdvižen ze svého ega a tak povznesen do nebeského světla, a tedy ani přijmout jakýkoli vliv od Pána skrze nebe. Viděl jsem je dokonce, jak byli vpuštěni do nebe: když tam však byli shledáni jako lidé bez pravdy, byli svrženi dolů. Přesto setrvali v domýšlivém mínění, že si zasluhují nebe. Velmi odlišné je postavení těch, kdo se zabývali Slovem z touhy po poznání pravdy pro ni samu a pro prospěch, který poskytuje životu - a to nejen pro svůj vlastní prospěch, ale i prospěch svých bližních. Tyto lidi jsem viděl vyzdvižené do nebe, a tudíž do světla, v němž je tam božská Pravda: ve stejném okamžiku byli povzneseni do andělské moudrosti a jejího štěstí, jež jsou věčným životem.

(6)

Prostřednictvím doslovného smyslu Slova vzniká spojení s Pánem a společenství s anděly

(62)

Důvod skutečnosti, že prostřednictvím Slova existuje spojení s Pánem, spočívá v tom, že Slovo pojednává jediné o Pánu: Pán je tedy pro Slovo vše ve všem a nazývá se Slovem, jak jsem předestřel v Nauce o Pánu. Toto spojení je v doslovném smyslu, protože v tomto smyslu je Slovo ve své plnosti, své svatosti a své moci, jak bylo vyloženo výše v příslušné kapitole. Toto spojení není pro člověka zjevné, ale je v jeho citu pro pravdu a ve vnímání pravdy: je tedy v jeho lásce k božské Pravdě a ve víře v tuto pravdu.

(63)

Společenství s nebeskými anděly existuje prostřednictvím doslovného smyslu, protože duchovní a nebeský smysl jsou v něm obsaženy a andělé jsou v obou těchto smyslech - andělé duchovního království v duchovním smyslu Slova a andělé nebeského království v jeho nebeském smyslu. Oba tyto smysly se vyvíjejí z přirozeného smyslu Slova, tedy jeho doslovného smyslu, čte-li Slovo člověk milující pravdu. Toto vyvíjení se nastává okamžitě: okamžitě tedy nastává i přidružování.

(64)

Četné zkušenosti mě přesvědčily, že duchovní andělé jsou v duchovním smyslu Slova a nebeští andělé v jeho nebeském smyslu. Když jsem četl Slovo v jeho doslovném smyslu, bylo mi dopřáno vnímat, že nastalo spojení s nebesy, tu s tím, tu s oním nebeským společenstvím: a že to, co jsem já chápal podle přirozeného smyslu, chápali duchovní andělé podle duchovního smyslu a nebeští andělé podle nebeského smyslu, a to během okamžiku. Protože jsem měl mnoho tisíc příležitostí tento styk vnímat, nezůstala ve mně žádná pochybnost o jeho existenci. Pod nebesy jsou navíc duchové, kteří tohoto spojení zneužívají: přednesou některé výroky z doslovného smyslu a bezprostředně pozorují a všímají si společenství, se kterým nastalo spojení. To jsem viděl a slyšel velmi často. Tak mi vlastní živá zkušenost poskytla poznání, že Slovo co do svého doslovného smyslu je božský prostředek spojení s Pánem a s nebem. O tomto spojení skrze Slovo viz rovněž to, co je uvedeno v práci *Nebe a peklo*, č. 303-310).

(65)

Několika slovy také vylíčíme, jakým způsobem nastává vyvíjení se těchto smyslů. Pro lepší pochopení však bude nutné připomenout, co bylo řečeno výše o postupném a současném pořádku: zejména že v postupném pořádku po sobě následuje to, co je nebeské, co je duchovní a co je přirozené, od nejvyšších věcí v nebi dolů k posledním věcem ve světě - a že tytéž věci jsou v posledním (tedy přirozeném stupni) v současném pořádku, jedna následuje po druhé od nejnižších po ty nejvyšší: podobným způsobem jsou uspořádány postupné smysly Slova, nebeský a duchovní, současně v přirozeném smyslu. Pochopíme-li to, může být našemu porozumění do jisté míry odhalen způsob, jímž jsou tyto dva smysly, nebeský a duchovní, vyvíjeny z přirozeného smyslu, když člověk čte Slovo. Duchovní anděl pak totiž z něho vyvolává to, co je duchovní, a nebeský anděl to, co je nebeské: nemohou ani jinak, protože tyto věci jsou s nimi stejnorodé a odpovídají jejich přirozenosti a podstatě.

(66)

Můžeme to však nejdříve objasnit přirovnáními vzatými ze tří říší přírody: živočišné, rostlinné a nerostné. Z živočišné říše: když se potrava stane chylem¹²⁾, krevní řečiště z něj čerpá a přijímá svou krev, nervová vlákna svou tekutinu a látky vytvářející tkáň svého živočišného ducha.

Z rostlinné říše: strom se svým kmenem, větvemi, listy a plody stojí na svých kořenech a těmito kořeny čerpá a přijímá ze země hustší mizu pro kmen, větve a listy, čistší pro dužinu plodů a nejčistší pro semena v plodech. Z nerostné říše: na některých místech v nitru země se nacházejí minerály nasycené zlatem, stříbrem a železem, a každý z těchto kovů čerpá svou pralátku z výparů zadržených v zemi.

(67)

Nyní můžeme na příkladu ukázat, jak z doslovného smyslu, v němž se Slovo nachází u lidí, duchovní andělé čerpají svůj vlastní smysl a nebeští andělé rovněž svůj. Vezměme za příklad pět přikázání z Desatera:

Cti otce svého a matku svou. Jako otce a matku chápe člověk své pozemské rodiče a všechny, kdo je zastupují, a ctít je pro něj znamená mít je v úctě a poslouchat je. Duchovní anděl však chápe Pána jako otce a církev jako matku, a ctít pro něj znamená milovat. Nebeský anděl pak Pánovu božskou Lásku chápe jako otce a jeho božskou Moudrost jako matku, a jako ctít rozumí konat dobro z Pána.

Nepokradeš. Pod slovem krást člověk rozumí krást, podvádět, nebo pod jakoukoli záminkou brát bližnímu jeho majetek. Duchovní anděl tím rozumí zbavovat jiné pravd jejich víry a dobra lásky k bližním pomocí nepravdy a zla. Nebeský anděl tím pak rozumí přepisovat sobě to, co náleží Pánu, a přivlastňovat si jeho spravedlnost a zásluhu.

Nezcizoložíš. Jako cizoložit člověk chápe dopouštět se cizoložství, stýkat se s nevěstkami, dělat hanebné věci, vést smyslné řeči a chovat nečisté myšlenky. Duchovní anděl tím rozumí znehodnocovat pravdu Slova a falšovat jeho pravdy: a nebeský anděl tím rozumí odmítat Pánovo božství a znesvěcovat Slovo.

Nezabiješ. Slovo zabíjet chápe člověk také jako chovat k někomu nenávisť a toužit po pomstě až k vraždě. Duchovní anděl tím rozumí jednat jako ďábel a působit zkázu lidských duší. Nebeský anděl to pak chápe jako chovat nenávisť vůči Pánu a vůči tomu, co mu náleží.

Nevydáš křivého svědectví. Jako křivé svědectví chápe člověk také lež a pomluvu. Duchovní anděl tím rozumí prohlašovat klam za pravdu a zlo za dobro a naopak: a nebeský anděl to chápe jako rouhat se Pánu a Slovu.

Na těchto příkladech vidíme, jak jsou duchovnost a nebeskost Slova vyvíjeny a čerpány z přirozeného smyslu, ve kterém spočívají. Podivuhodné při tom je, že andělé čerpají svůj smysl, aniž by věděli, o čem člověk přemýšlí - a přesto myšlenky andělů a lidí tvoří prostřednictvím souvztažností jednotu, podobně jako příčina, důvod a účinek. Nadto jsou důvody skutečně v nebeském království, příčiny v duchovním království a účinky v přírodním království. Toto spojení pomocí souvztažností je ve své podobě od stvoření. To je tedy příčina lidského společenství s anděly prostřednictvím Slova.

(68)

Uvedme jiný důvod, proč spojení lidí s anděly trvá prostřednictvím přirozeného neboli doslovného smyslu Slova.

V každém člověku jsou od stvoření tři stupně života - nebeský, duchovní a přirozený: dokud však člověk pobývá v tomto světě, spočívá v přirozenosti a současně v duchovnosti potud, pokud je v ryzích pravdách, a zároveň v nebeskosti do té míry, do jaké podle těchto pravd žije. Přesto však nevstoupí do samotné duchovnosti nebo nebeskosti dříve než po smrti. Avšak o tom více na jiném místě.

(69)

Z toho všeho vysvítá, že jedině ve Slově (uvážíme-li, že Slovo je spojením s Pánem a společenstvím s anděly) je duch a život, jak učí Pán:

„Slova, kteráž já mluvím vám, Duch jsou a život jsou.“ (Jan 6,63)

„Voda ta, kterouž já dám jemu, bude v něm studnici vody prýstící se k životu věčnému.“ (Jan 4,14)

„Ne samým chlebem živ bude člověk, ale každým slovem vycházejícím skrze ústa Boží.“ (Mat 4,4)

„Pracujte o ten pokrm, kterýž zůstává k životu věčnému, kterýž Syn člověka dá vám.“ (Jan 6,27)

Slovo se nachází ve všech nebesích a je zdrojem andělské moudrosti

(70)

Dosud nebylo známo, že Slovo je v nebesích. Ani to nemohlo vejít ve známost, dokud církev nevěděla, že andělé a duchové jsou lidmi podobně jako lidé tohoto světa a že vlastní věci v každém ohledu podobné těm, které mají lidé - pouze s tím rozdílem, že oni sami jsou duchovní a všechny věci, které mají, jsou duchovního původu, zatímco lidé v tomto světě jsou přírodní a všechny jejich věci jsou přírodního původu. Dokud tato skutečnost zůstávala skryta, nemohlo vejít ve známost, že Slovo existuje také v nebesích, kde je čtou andělé a rovněž duchové, kteří jsou pod nebesy. Aby to však nebylo skryto navždy, bylo mi dopřáno pobývat ve společnosti andělů a duchů, mluvit s nimi, vidět, co se u nich vyskytuje, a pak mnoho z toho, co jsem slyšel a viděl, vypravovat. To jsem udělal v práci *Nebe a peklo*, vydané v Londýně r. 1758: zde je možno nahlédnout, že andělé a duchové jsou lidmi a že mají hojnost všeho, co mají lidé v tomto světě. V témž díle (č. 73-77) lze vidět, že andělé a duchové jsou lidmi: že vlastní podobné věci jako lidé tohoto světa (č. 170-190): že u nich najdeme bohoslužbu a kázání v chrámech (č. 221-227): že mají písemnosti i knihy (č. 258-264): a že mají Slovo (č. 259).

(71)

Co se týče Slova v nebi, je psáno duchovním stylem, zcela odlišným od přirozeného slohu. Duchovní sloh sestává výhradně z písmen, z nichž každé obsahuje význam, a nad písmeny jsou znaménka, která jej zdůrazňují. U andělů duchovního království písmena připomínají tištěná písmena, jak je známe v našem světě: u andělů nebeského království pak písmena, z nichž každé samo o sobě obsahuje úplný význam, připomínají staré hebrejské písmo, různě vykroužené a se znaménky nad písmeny i uvnitř nich. Jelikož píší takovýmto způsobem, nevyskytují se v jejich Slově žádná jména osob a míst, která jsou v našem Slově: místo jmen jsou zde věci, které je označují. Tak místo Mojžíše nacházíme historické Slovo, místo Eliáše prorocké Slovo: místo Abrahama, Izáka a Jákoba nacházíme Pána vzhledem k jeho božství a božskému člověčenství: místo Árona kněžský úřad, místo Davida královský úřad, každý z nich od Pána: místo jmen dvanácti synů Jákobových neboli kmenů izraelských různé náležitosti nebe a církve, a podobné věci místo jmen dvanácti učedníků Páně: místo Sionu a Jeruzaléma církev vzhledem ke Slovu a učení podle Slova: místo země Kanaán církev samotnou: místo kananejských měst před i za Jordánem různé náležitosti církve a jejího učení: a tak je to i se všemi ostatními jmény. Totéž nacházíme u čísel: ani ta se v nebeském Slově neobjevují - místo nich jsou v něm věci, k nimž jsou čísla v našem Slově souvztažná. Z uvedených příkladů je zřejmé, že Slovo v nebi je Slovo, které je souvztažné k našemu Slovu - tedy že obě jsou jedním, protože souvztažnosti vytvářejí jednotu.

(72)

Co je podivuhodné, Slovo v nebesích je psáno tak, že prostí lidé mu rozumějí v prostotě a moudří v moudrosti. Nad písmeny je totiž mnoho teček a znamének, jež, jak bylo řečeno výše, zesilují význam: o ta prostí lidé nedbají, dokonce o nich ani nevědí, zatímco moudří jim věnují pozornost - každý podle svého stupně moudrosti až po její nejvyšší stupeň. Každé větší nebeské společenství přechovává exemplář Slova, který sepsali andělé inspirovaní Pánem, ve svém svatostánku, aby nemohlo být v kterémkoli svém bodě pozměněno. Naše

Slovo je skutečně podobné Slovu v nebi tím, že prostí jej chápou v prostotě a moudří v moudrosti: děje se to však jiným způsobem.

(73)

Sami andělé přiznávají, že všechna jejich moudrost pochází ze Slova, neboť nakolik chápou Slovo, natolik jsou ve světle. Nebeské světlo je božská Moudrost, která se jejich očím jeví jako světlo. Ve svatostánku, kde přechovávají exemplář Slova, je světlo plamenné a jasné, přesahující každý stupeň světla v nebi mimo svatostánek. Příčina je shodná s tou, kterou jsme zmínili výše: totiž že Pán je ve Slově.

(74)

Moudrost nebeských andělů překonává moudrost duchovních andělů skoro v té míře, v jaké přesahuje moudrost lidí. Důvod je ten, že nebeští andělé přebývají v dobru lásky od Pána, zatímco duchovní andělé v pravdách moudrosti od Pána - a kdekoli je dobro lásky, tam současně sídlí moudrost, kde však jsou pravdy, tam nesídlí více moudrosti než tolik, kolik je úměrné dobru lásky s ní spojenému. To je důvod, proč je Slovo v nebeském království psáno odlišně než Slovo v duchovním království: neboť dobra Lásky jsou vyjádřena ve Slově nebeského království a znaménka v něm označují citová hnutí, zatímco pravdy Moudrosti jsou vyjádřeny ve Slově duchovního království a znaménka označují vjemy.

(75)

Z toho, co bylo řečeno, můžeme usuzovat na povahu moudrosti, jež se skrývá ve Slově našeho světa. Skrývá se v něm skutečně veškerá andělská moudrost, která je nevyjádřitelná, protože Slovo je její schránou: a do této moudrosti přechází po smrti člověk, kterého Pán prostřednictvím Slova učinil andělem.

(8)

Církev povstává ze Slova a je taková, jaké je její pochopení Slova

(76)

Nelze pochybovat o tom, že církev pochází ze Slova, protože Slovo je božská Pravda sama (č. 1-4), ze Slova vzniká učení církve (č. 50-61) a skrze Slovo nastává spojení s Pánem (č. 62-69). Může však vyvstat pochybnost, zda je to porozumění Slovu, které vytváří církev: jsou totiž i takoví, kdo věří, že jsou příslušníky církve, protože mají Slovo, čtou je nebo mu naslouchají z úst kazatele a znají něco z jeho doslovného smyslu: avšak jak tomu či onomu ve Slově rozumět, nevědí a někteří o to ani příliš nedbají. Dokážeme zde tedy, že církev nedělá Slovo samo, ale pochopení Slova - a jaké je pochopení Slova u členů církve, taková je sama církev. Doložíme to následujícím:

(77)

Slovo je Slovem podle porozumění, jaké je mu schopen člověk věnovat, tedy podle toho, jak je pochopeno. Jestliže pochopeno není, nazývá se sice Slovem, u člověka se však nenachází. Slovo je pravdou podle toho, jak je pochopeno: může se totiž stát i nepravdou, je-li zfalšováno. Slovo je duch a život podle toho, jak je pochopeno, protože jeho písmo je bez porozumění mrtvé. Protože pak člověk má život podle toho, jak pochopil Slovo, má ve stejné míře i víru a lásku, protože pravda je věcí viry a láska věcí života. Jelikož tedy církev trvá

prostřednictvím lásky a víry a je utvořena podle nich, je církev církví skrze pochopení Slova a podle Slova - ušlechtilá církev, je-li v ryzích pravdách, nízká církev, není-li v ryzích pravdách, a zkažená církev, je-li ve zfalšovaných pravdách.

(78)

Mimo to je Pán přítomen u člověka skrze Slovo a je s ním spojen, neboť Pán je Slovo a v něm s člověkem jakoby rozmlouvá. Pán je také božská pravda sama, stejně jako jí je Slovo. Z toho je zřejmé, že Pán je u člověka přítomen a současně je s ním spojen podle jeho pochopení Slova, protože podle tohoto pochopení má člověk pravdu a z ní víru, jakož i lásku a z ní život. Pán je skutečně přítomen u člověka skrze četbu Slova, spojen s ním však je skrze pochopení pravdy ze Slova a podle něj: a ve stejné míře, v jaké je Pán spojen s člověkem, je i církev v člověku. Církev je v člověku: ta církev, která je mimo něj, je církev u mnoha lidí, v nichž je církev. To je míněno Pánovými slovy k farizeům, kteří se ho ptali, kdy přijde království Boží:

„Království Boží jestiť mezi vámi.“ (Luk 17,21)

Zde znamená království Boží Pána a z něho vzešlou církev.

(79)

Na mnoha místech u proroků, kde se pojednává o církvi, mluví se o pochopení Slova a je hlášáno učení, že žádná církev neexistuje jinde než tam, kde je Slovo správně pochopeno: a že jaké je porozumění Slovu u lidí církve, taková je sama církev. Na mnoha místech u proroků je také církev u izraelského a židovského národa vylíčena jako úplně zpustošená a zničená, a to vinou zfalšování smyslu a pochopení Slova, neboť církev nepustoší nic jiného než toto. Porozumění Slovu, jak pravé, tak i falešné, je u proroků popsáno jako Efraim, zvláště u Ozeáše, neboť Efraim ve Slově označuje pochopení Slova v církvi. Protože pak pochopení Slova tvoří církev, je Efraim nazván jako:

Syn milý, aneb dítě velmi milostné (Jer 31,20)

Prvorozený (tamtéž, 9)

Sila Jehovovy hlavy (Ž 60,9: 108,9)

Jako silný rek (Zach 10,7)

Naplnivší lučiště (Zach 9,13)

a Efraimovi synové jsou pojmenováni jako:

Zbrojní, ač uměle z lučiště stříleli. (Ž 78,9)

Lučiště označuje učení ze Slova bojující proti klamům. Proto také:

Efraim byl vzat na stranu pravou od Izraele a bylo mu požehnáno: byl tak přijat na místo Rubena. (1. Mojž 48,5.11-15)

A proto:

Efraim spolu se svým bratrem Manassesem (pod jménem Jozefa, jejich otce) byl nade všechny vyzdvižen Mojžíšem, když žehnal synům Izraele. (5. Mojž 33,13-17)

Jaká je církev, když pochopení Slova upadlo do zkázy, je u proroků rovněž vylíčeno pomoci Efraima - zvláště u Ozeáše, jak vysvítá z následujících pasáží:

„Izrael i Efraim padnou: Efraim zpuštěn bude v den kázně: utištěn jest Efraim, potřín soudem. Nebo já jsem jako litý lev Efraimovi: já uchvátím a ujdu, vezmu, a žádný nevytrhne.“ (Oz 5,5.9.11-14)

„ Což mám činiti s tebou, ó Efraime ? Ano vaše dobrota jest jako oblak ranní, a jako rosa jitřní pomíjející ?“ (6,4)

„Aniž budou bydleti v zemi Hospodinově, ale navrátí se Efraim do Egypta, a v Assyrii věci nečisté jísti budou.“ (9,11)

Země Hospodinova je církev: Egypt znamená vědomosti (*scientificum*) přírodního člověka a Assyrie je usuzování odvozené z těchto vědomostí, jimiž je Slovo vzhledem ke svému pochopení falšováno. Proto bylo řečeno, že navrátí se Efraim do Egypta, a v Assyrii věci nečisté jísti budou. Dále:

„Efraim se větrem pase, a vítr východní honí, každého dne lež a zhoubu množí: nebo smlouvu s Assurem činí, a masti do Egypta donášejí se.“ 02,1)

Pást se větrem, honit východní vítr a každého dne lež a zhoubu množit znamená falšovat pravdu a tím přivádět církev ke zkáze. Něco podobného také označuje Efraimovo smilství (neboť smilství znamená zfalšované porozumění Slovu, tedy jeho ryzí pravdě) v následujících pasážích:

„Známt' já Efraima, a Izrael není ukryt přede mnou: nebo nyní smilníš, Efraime, poskvřňuje se Izrael.“ (Oz 5,3)

„V domě Izraelském vidím hroznou věc: Tam smilstvím Efraimovým poskvřňuje se Izrael. “ (6,10)

Izrael je církev sama a Efraim je porozumění Slovu, z něhož a podle nějž povstává církev, a proto je řečeno, že smilstvím Efraimovým poskvřňuje se Izrael. Jelikož u Židů byla církev falšováním Slova úplně zpuštěna, praví se o Efraimovi

„Jakž bych tě vydal, ó Efraime ? Jakž bych tě vydal, ó Izraeli ? Kterak bych tě položil jako Adamu, podvrátil jako Seboim ?“ (Oz 11,8)

Protože se tedy u proroka Ozeáše od první do poslední kapitoly jedná o zfalšování Slova a následném úpadku církve a protože falšování pravdy je vyjádřeno jako smilství, bylo tomuto proroku přikázáno, aby znázornil tento stav církve tím, že si vezme za ženu nevěstku a zplodí s ní děti (kap. 1) a že si vezme za ženu cizoložnici (kap. 3). Tyto pasáže byly uvedeny proto, aby mohlo být známo a doloženo ze Slova, že církev je taková, nakolik je v ní pochopeno Slovo: výborná a dokonalá, jestliže se pochopení zakládá na ryzích pravdách Slova, avšak zkažená a dokonce prohnílá, zakládá-li se na zfalšovaných pravdách. K potvrzení pravdy, že jako Efraim je označováno pochopení Slova a v opačném smyslu jeho zfalšování, mohou být použita další místa pojednávající o Efraimovi, jako Oz 4,17.18: 7,1.11: 8,9.11: 9,11-13.16: 10.11: 11,3: 12,1.8.14: 13,1.12: Iz 17,3: 28,1: Jer 4,15: 21,6.18: 50,19: Ez 37,16: 48,5: Obad 19: Zach 9,10.

V každé části slova se nachází manželství Pána a církve a z něj vycházející manželství dobra a pravdy

(80)

O tom dosud nebylo a ani nemohlo být nic známo, protože duchovní smysl Slova nebyl až do nynější doby odhalen a jinak než jeho prostřednictvím nelze tuto skutečnost nahlédnout. Dva smysly, duchovní a nebeský, totiž ve Slově leží skryty uvnitř jeho doslovného smyslu. V duchovním smyslu to, o čem Slovo pojednává, poukazuje obzvláště k církvi, v nebeském smyslu pak k Pánu. V duchovním smyslu se také obsah Slova vztahuje k božské Pravdě a v nebeském smyslu k božskému Dobru. Z toho pochází zmíněné manželství v doslovném smyslu Slova. Je to však zjevné pouze pro ty, kdo znají významy slov a jmen podle duchovního a nebeského smyslu Slova: některá z nich totiž vypovídají o dobru a jiná o pravdě, ještě jiná pak obsahují obojí - takže bez znalosti těchto významů nemůže být manželské spojení v každé jednotlivosti Slova odkryto. To je také důvod, proč toto tajemství nebylo odhaleno dříve.

(81)

Jelikož se tedy takovéto manželství nachází v každé jednotlivé části Slova, vyskytují se v něm často dva výrazy, které se jeví jako opakování téže věci, ačkoli takovým opakováním nejsou - jeden z nich totiž poukazuje k Dobru a druhý k Pravdě: oba společně pak zakládají spojení Dobra a Pravdy a tím tvoří jednotu. Odtud také pochází božství Slova a jeho svatost, protože v každém božském díle je Dobro spojeno s Pravdou a Pravda s Dobrem.

(82)

Uvedli jsme, že v každé jednotlivé části Slova se nachází manželství Pána a církve a z něj vycházející manželství dobra s pravdou - neboť kdekoli najdeme manželské spojení Pána s církví, nalezneme také manželství Dobra a Pravdy, protože druhé vzniká z prvního. Kdykoli totiž církev nebo člověk náležející církvi přebývá v pravdě, Pán do této pravdy vplývá dobrem a oživuje ji: nebo, což je totéž, pokud církev nebo člověk církve spočívá ve schopnosti rozlišování, Pán do této schopnosti vplývá skrze dobro lásky a dobroty, a tak do ní vlévá život.

(83)

Každý člověk je nadán dvěma životními schopnostmi, zvanými rozum a vůle. Rozum je schránou pravdy a z ní vycházející moudrosti, vůle je schránou dobra a z něj vycházející lásky. Má-li člověk být člověkem církve, musí tyto dvě schopnosti tvořit jednotu. K tomu dochází tehdy, když člověk utváří svůj rozum podle ryzích pravd, což se - podle všeho zdání - děje jakoby jeho vlastním přičiněním, a když jeho vůle je naplněna dobrem lásky, což působí Pán. Proto má člověk život pravdy a život dobra: život pravdy v rozumu z vůle a život dobra ve vůli skrze rozum. To je tedy manželství pravdy a dobra v člověku a rovněž manželství Pána s církví v člověku. Více se však lze o tomto vzájemném vztahu, zvaném manželství, dozvědět v práci Andělská moudrost týkající se božské Prozřetelnosti, božské Lásky a božské Moudrosti a Života.

(84)

Čtenáři Slova, kteří věnují těmto věcem pozornost, v něm nacházejí dvojice výrazů, které se jeví jako opakování jedné a téže věci - jako např. bratr a přítel, chudý a nuzný, poušť a pustina, prázdnota a pustota¹³⁾, nepřítel a protivník, hřích a nepravost, hněv a prchlivost, lid a národ, radost a veselí, truchlení a pláč (kvílení), spravedlnost a soud a pod. Tyto výrazy zdánlivě nesou stejný význam: skutečnost je však jiná, neboť slova bratr, chudý, poušť, nepřítel, hřích, hněv, lid, radost, truchlení a spravedlnost vypovídají o dobru, a jejich protiklady o zlu - zatímco slova přítel, nuzný, pustina, pustota, protivník, nepravost, prchlivost, národ, veselí, pláč, soud vypovídají o pravdě, a slova opačného významu o nepravdě. Nicméně čtenáři, který toto tajemství nezná, se zdá, že chudý a nuzný, poušť a pustina, prázdnota a pustota, nepřítel a protivník jsou jedno a totéž, podobně jako hřích a nepravost, hněv a prchlivost, lid a národ, radost a veselí, truchlení a pláč, spravedlnost a soud - ačkoli jedno a totéž nejsou: jedním se stávají teprve prostřednictvím spojení. Rada jiných věcí ve Slově je rovněž spolu spojena, jako např. oheň a plamen, zlato a stříbro, měď a železo, dřevo a kámen, chléb a voda, chléb a víno, purpur a bílé hedvábí, a t.d.: to proto, že oheň, zlato, měď, dřevo, chléb a purpur znamenají dobro, a plamen, stříbro, železo, kámen, voda a víno znamenají pravdu. Ve stejném duchu je řečeno, že lidé mají milovat Boha z celého srdce a z celé duše a že Bůh stvoří v člověku nové srdce a nového ducha, neboť srdce označuje dobro lásky a duše pravdu z tohoto dobra. Vyskytují se zde také slova užívaná samostatně, bez protějšků, protože se vztahují jak k dobru, tak k pravdě. Tyto skutečnosti, stejně jako mnoho jiných, však mohou nahlédnout pouze andělé - a pak ti, kdo setrvávají v přirozeném smyslu a současně mají podíl na smyslu duchovním.

(85)

Bylo by příliš rozvláčné dovozovat ze Slova, že takovéto dvojice slov zdánlivě stejného významu procházejí celým Slovem, a mohly by tím být zaplněny celé archy papíru. Abych však předešel jakékoli pochybnosti, ocituji zde místa, kde se objevují výrazy spravedlnost a soud, lid a národ a radost a veselí. Nejprve dvojice spravedlnost a soud:

„Město věrné, plné soudu: spravedlnost přebývala v něm.“ (Iz 1,21)

„Sion v soudu vykoupen bude, a kteříž zase uvedeni budou do něho, v spravedlnosti.“ (1,27)

„Hospodin pak zástupů vyvýšen bude v soudu, a Bůh silný a svatý ukáže se svatý v spravedlnosti.“ (5,16)

„Sedne na stoličce Davidově, a na království jeho, až je i v řád uvede, a utvrdí v soudu a v spravedlnosti.“ (9,7)

„Vyvýšit se Hospodin, nebo na výsosti přebývá, a naplní Sion soudem a spravedlností.“ (33,5)

„Toto praví Hospodin: ostříhejte soud, a číňte spravedlnost: nebo brzo spasení mé přijde, a spravedlnost má zjevena bude.“ (56,1)

„Jako by byli národ, kterýž spravedlnost činí, a soudu Boha svého neopouští. Dotazují se mne na soudy spravedlnosti.“ (58,2)

„A budeš-li přísahati právě, náležitě a spravedlivě, říkáje: Živť jest Hospodin.“ (Jer 4,2)

„Ale v tom nechť se chlubí, kdo se chlubí, že rozumí a zná mne, že já jsem Hospodin, kterýž činím milosrdenství, soud i spravedlnost na zemi.“ (9,24)

„Konejte dobro a spravedlnost: běda tomu, kdož staví dům svůj s útliskem, a paláce své s křivdou. Otec tvůj zdaliž nejídal a nepíjel? Když konal soud a spravedlnost, tedy dobře bylo jemu.“ (22,3.13.15)

„V těch dnech a za času toho způsobím to, aby zrostl Davidovi výstřelek spravedlivý, kterýž konati bude soud a spravedlnost na zemi.“ (23,5:33,15)

„Nebo byl-li by někdo spravedlivý, a činil by soud a spravedlnost.“ (Ez. 18,5)

„Však odvrátí-li se (bezbožný) od hříchu svého, a činiti bude soud a spravedlnost, žádní hříškové jeho, jimiž hřešil, nebudou mu zpomínáni: ale když by se odvrátil bezbožný od bezbožnosti své, a činil by soud a spravedlnost, podle těch věcí živ bude.“ (33,14.16.19)

„I zasnoubím tě sobě na věčnost, zasnoubím tě sobě, pravím, v spravedlnosti a v soudu a v dobrotivosti a v hojném milosrdenství.“ (Oz 2,19)

„Ale povalí se jako voda soud, a spravedlnost jako potok silný.“ (Amos 5,24)

„Nebo jste proměnili soud v jed, a ovoce spravedlnosti v pelynek.“ (6,12)

„Hospodin se vždy zasadí o mou při, a mne zastane, vyvedeť mne na světlo, budu viděti spravedlnost jeho.“ (Mich 7,9)

„Spravedlnost tvá jako nejvyšší hory, soudové tvoji jako hlubokost nesmírná.“ (Z 36,7)

„A vyvedeť spravedlnost tvou jako světlo, a nevinu tvou jako poledne.“ (Ž 37,6)

.....aby soudil lid tvůj v spravedlnosti a chudé tvé v pravosti.“ (Ž 72,2)

„Spravedlnost a soud jsou základem trůnu tvého.“ (Ž 89,14)

„Když se vyučovati budu právům spravedlnosti tvé. Sedmkrát za den chválím tě z soudů tvých spravedlivých.“ (Ž 119,7.164)

„Spravedlnost Hospodinovu i soudy jeho s Izraelem vykonávati bude.“ (5. Mojž 33,21)

„A onť přijde, obviňovati bude svět z hříchu, a z spravedlnosti, a z soudu.“ (Jan 16,8)

- a podobně na řadě dalších míst.

Důvod, proč jsou soud a spravedlnost zmiňovány tak často, spočívá v tom, že soud poukazuje k pravdě a spravedlnost k dobru, a tak činiti soud a spravedlnost znamená jednat z dobra a z pravdy. Důvod, proč soud poukazuje k pravdě a spravedlnost k dobru, pak tkví ve skutečnosti, že Pánova vláda v duchovním království se nazývá jako soud a v nebeském království jako spravedlnost (více o tom v práci *Nebe a peklo*, č. 214, 215). Jelikož soud poukazuje k pravdě, čteme na některých místech spojení *Spravedlnost a pravda* (jako u Iz 11,5 a jinde)

(86)

Z pasáží, které zmiňují lid a národ, zcela jasně vysvítá, že opakování téže věci se ve Slově objevuje v souvislosti s manželstvím dobra a pravdy:

„Ach, národe hříšný, lide obtížený nepravostí.“ (Iz 1,4)

„Nebo lid tento chodě v temnostech, uzří světlo veliké. Rozmnožil jsi tento národ.“ (9,2.3)

„Běda Assurovi, metle hněvu mého: a na národ ošemetný pošli jej, a o lidu hněvu mého přikáží jemu, aby směle bral kořisti, a loupil bez milosti." (10,5.6)

„A budeť v ten den, že na kořen Izai, kterýž staneť za korouhev národům, pohané pilně ptáti se budou." (11,10)

„Potřískal Hospodin hůl bezbožných, prut panujících, mrskajícího lidi v prchlivosti mrskáním ustavičným, panujícího v hněvě nad národy." (14,5.6)

„ V ten den přinesen bude dar Hospodinu zástupů od lidu rozptýleného a zloupeného, od lidu hrozného zdávna i posavad, národu všelijak potlačeného." (18,7)

„Protož ctíti tě budou lid silný, města národů hrozných báti se tebe budou." (25,3)

„A zkazí (Hospodin) na hoře této zastření, kteréž zastírá všecky lidi, a přikrytí, jímž přikryti jsou všickni národové." (25,7)

„Přistuptež národové, abyste slyšeli, a lidé pozorujte." (34,1)

„Já Hospodin povolal jsem tě v spravedlnosti: a dám tě v smlouvu lidu, a za světlo národům." (42,6)

„ Všickni národové nechat se spolu shromáždí, a sberou se lidé." (43,9)

„Aj, já pozdvihnu k národům ruky své, a k lidem vyzdvihnu korouhev svou." (49,22)

„Aj, za svědka národům dal jsem jej, za vůdce a učitele národům." (55,4)

„Aj, lid přitáhne z země půlnoční, a národ veliký povstane od končin země." (Jer 6,22)

„Aniž dopustím, aby více slýcháno bylo v tobě potupy národů, aniž útržky lidské snášeti budeš více." (Ezech 36,15)

„I dáno jest jemu panství a sláva i království, aby všickni lidé, národové a jazykové sloužili jemu." (Dan 7,14)

„Odpust', ó Hospodine, lidu svému, a nevydávej dědictví svého v pohanění, tak aby nad nimi panovati měli pohané. Proč mají říkati mezi národy: Kde jest Bůh jejich?" (Joel 2,17)

„Ostatkové lidu mého rozchvátají je, a pozůstalí z lidu mého dědičně je obdrží." (Sof 2,9)

„A tak přijdou lidé mnozí a národové nescíslní, aby hledali Hospodina zástupů v Jeruzalémě." (Zach 8,22)

„Nebo viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k zjevení národům." (Luk 2, 30-32)

„Vykoupils nás Bohu krvi svou ze všelikého pokolení a jazyku a lidu i národu." (Zjev 5,9)

„Musíš opět prorokovati lidem, a národům, a jazykům, i králům mnohým." (Zjev 10,11)

„Postavils mne v hlavu národům: lid, kteréhož jsem neznal, sloužil mi." (Ž 18,43)

„Hospodin ruší rady národů, a v nic obrací přemýšlování lidská." (Ž 33,10)

„Vydal jsi nás k utržení sousedům našim, ku posměchu a ku potupě těm, kteříž jsou vůkol nás." (Ž 44,14)

„Nebo Hospodin uvozuje lidi v moc naši, a národy pod nohy naše. Nebo král vší země Bůh jest: kralujeť Bůh nad národy." (Ž 47,3.8.9)

„I budou tě oslavovati národové, ó Bože, oslavovati tě budou všickni lidé. Veseliti se a prozpěvovati budou národové: nebo ty souditi budeš lidi v pravosti, a národy spravovati budeš na zemi." (Ž 47,3.4)

„Pamatuj na mne, Hospodine, pro milost k lidu svému: abych užíval dobrých věcí s vyvolenými tvými, a veselil se veselím národu tvého." (Ž 106,4.5)

Lid a národ¹⁴⁾ je zmiňován společně z toho důvodu, že národ znamená ty, kdo zůstávají v dobru, a v opačném smyslu ty, kdo jsou ve zlu: výraz lid označuje ty, kdo setrvávají v pravdě, a v opačném smyslu ty, kdo jsou v klamech. Proto jsou ti, kdo patří Pánovu duchovnímu království, označováni jako lid, a ti, kdo náleží jeho nebeskému království, jako národ - neboť v duchovním království jsou všichni v pravdách a v moudrosti, jež z nich vychází, a v nebeském království všichni přebývají v dobru a z něj vycházející lásce.

(87)

Totéž platí pro jiná slova: např. kde je řeč o radosti, mluví se i o veselí:

„A aj, radost a veselí vaše zabíjeti voly." (Iz 22,13)

„Radosti a veselé dojdou, zámutek pak a úpění uteče od nich." (35,10:51,11)

„Ano před očima našima pokrm odjat jest, z domu Boha našeho veselé a plesání." (Joel 1,16)

„ Také způsobím to, aby zahynul jim hlas radosti i hlas veselé." (Jer 7,34:25,10)

„Půst desátého měsíce obrátí se domu Judskému v radost a veselí." (Zach 8,19)

„Abychom prozpěvovati, a veseliti se mohli po všecy dny naše, obveseliž nás." (Ž 90,14.15)

„ Veselte se s Jeruzalémem, a plesejte v něm všickni." (Iz 66,10) „Raduj se a vesel se, dcero Idumejská." (Pláč 4,21) „Rozveseltež se nebesa, a plesej země." (Ž 96,11) „Dej mi slyšeti radost a potěšení." (Ž 51,8)

„Nebo potěší Hospodin Siona: radost a veselí bude nalezeno v něm, díkčinění, a hlas žalmů zpívání." (Iz 51,3)

„Z čehož budeš míti radost a veselé, a mnozí se z jeho narození budou radovati." (Luk 1,14)

„Způsobím také, aby přestal v městech Judských a v ulicích Jeruzalémských hlas radosti a hlas veselé, hlas ženicha a hlas nevěsty." (Jer 7,34:16,9:25,10)

„Na tomto místě ...ještěť bude slýchán hlas radosti a hlas veselé, hlas ženicha a hlas nevěsty." (Jer 33,10.11)

Důvod, proč se mluví jak o radosti, tak o veselí, spočívá v tom, že radost je věc dobra a veselí je věc pravdy, neboli radost patří lásce a veselí moudrosti. Radost je totiž záležitost srdce a veselí věc duše, takže radost patří vůli a veselí přísluší rozumu. Přítomnost manželství Pána s církví také v těchto obrazech vysvětluje z výroků:

„Hlas radosti a hlas veselé, hlas ženicha a hlas nevěsty." (Jer 7,34:16,9:25,10:33,10.11)

Pán je zde ženich a církev nevěsta.

(Že Pán je ženich, viz u Mat 9,15: Marka 2,19.20: Luk 5,34.35: že církev je nevěsta, Zjev 21,2.9: 22,17.) Proto Jan Křtitel řekl o Ježíši:

„Kdož má nevěstu, ženich jest.“ (Jan 3,29)

(88)

Vzhledem k manželství Pána s církví (nebo vzhledem k manželství božské Pravdy a božské Moudrosti, což je totéž) v každé jednotlivé části Slova je na velmi mnoha místech zmiňován Jehova (Hospodin) a Bůh a rovněž Jehova a Svatý Izraele, jako by byli dva, ačkoli jsou jedním. Je tomu tak proto, že pojmenováním Jehova (Hospodin) je míněn Pán vzhledem k božskému Dobru, pojmenováním Bůh a Svatý Izraele pak Pán vzhledem k božské Pravdě. O tom, že Jehova a Bůh, stejně jako Jehova a Svatý Izraele, jsou zmiňováni na velmi mnoha místech Slova, avšak míněn je Jeden, jímž je Pán, více v práci *O Pánu* (č. 34, 38 a 46).

(89)

Jelikož se v celku Slova i každé jeho jednotlivé části nalézá manželství Pána s církví, je patrné, že Slovo jako celek i každá jednotlivost Slova pojednává o Pánu (což je vyloženo v nauce *O Pánu*, č. 1-7). Církev (o níž Slovo rovněž pojednává) je také Pánem: neboť Pán učí, že člověk církve je v něm a on je v tomto člověku (Jan 6,56: 14,20.21: 15,5.7).

(90)

Protože naším námětem zde je božskost a svatost Slova, můžeme k tomu, co již bylo řečeno, připojit ještě něco, co stojí za zmínku. Jednou mi byl z nebe seslán kousek papíru popsaný hebrejskými písmeny, avšak podobnými těm, jimiž psali staří. V jejich dobách byla některá z písmen, nyní tvořená zčásti přímými liniemi, zaoblená, a měla malé háčky obrácené hrotem vzhůru. Andělé, kteří u mne tehdy byli, mi řekli, že rozpoznávají úplné významy z pouhých písmen - a to hlavně ze zaoblení jejich linií a ze znamének nad každým písmenem. Vysvětlili mi, co znamená každé písmeno samo o sobě a jaký má význam ve spojení s jinými písmeny: řekli, že *H*, které bylo připojeno ke jménům Abram a Sarai, znamená nekonečné a věčné. Objasnili mi také z významu pouhých písmen a slabik, co Slovo míní ve 2. verši 32. žalmu: podle jejich vysvětlení je celkový význam verše ten, že Pán je milosrdný i k těm, kdo konají zlo. Poučili mě, že písmo ve třetím nebi sestává ze zaoblených písmen, která se různými způsoby vážou, a každé písmeno nese úplný význam: samohlásky že tam naznačují zvuk, který odpovídá citovému hnutí, a že v tomto nebi nemohou vyslovit samohlásky *i* a *e* a místo nich vyslovují *y* a *eu*, používají však samohlásky *a*, *o* a *u*, protože dávají plný zvuk¹⁵⁾. Dále že nemohou vyslovit žádnou souhlásku tvrdě, ale měkce, což má příčinu v tom, že některá hebrejská písmena mají uprostřed tečku, jež znamená, že mají být vyslovována měkce. Řekli také, že tvrdě vyslovované souhlásky jsou užívány v duchovním nebi, protože tam přebývají v pravdách a pravda připouští tvrdost, nepřipouští ji však dobro, v němž jsou andělé nebeského království neboli třetího nebe. Rovněž řekli, že tito andělé mají Slovo psané zaoblenými písmeny, opatřenými znaménky a malými obrácenými háčky. Z toho je zřejmé, co znamenají Pánova slova:

„Jediná literka aneb jeden puňktík nepomine z zákona, až se všechny věci stanou.“ (Mat 5,18)

„Snázeť jest zajisté nebi i zemi pomínouti, nežli v zákoně jednomu tytlíku zahynouti.“ (Luk 16,17)

Kacířství mohou být čerpána z doslovného smyslu Slova, je však zavrženíhodné je potvrzovat

(91)

Výše jsme ukázali, že Slovo nelze pochopit bez pomoci nauky a že nauka je jako lampa, která umožňuje vidět ryzí pravdy - to proto, že Slovo je celé psáno v souvztažnostech, a tak mnoho věcí v něm je pravda podle vnějšího zdání, ne však holá pravda: mnoho věcí je také napsáno přiměřeně schopnosti porozumění přírodního a dokonce smyslového člověka, takže prosti je mohou pochopit prostě, rozumní rozumně a moudří moudře. Proto také mohou být zdání pravdy ve Slově, která jsou zahalenými pravdami, pokládána za holé pravdy: jsou-li potvrzována, stávají se nepravdami. To však dělají ti, kdo se pokládají za moudřejší než ostatní, ačkoli moudří nejsou - neboť moudrost znamená schopnost rozpoznat, zda je nějaká věc pravdivá, a to ještě předtím, než je to potvrzeno: není ve schopnosti potvrdit, cokoli si člověk přeje. To často vidíme u těch, kdo vynikají v argumentaci a jsou zaslepeni domýšlivostí na svůj vlastní rozum. Prvně zmíněným způsobem však jednají ti, kdo milují pravdy a jsou jimi podněcováni právě proto, že jsou pravdami, a kdo je uplatňují v životě - takoví lidé jsou osvíceni Pánem a vidí pravdy v jejich vlastním světle, zatímco ti druzí jsou sami sobě světlem a vidí klamy ve světle klamů.

(92)

Z mnoha kacířství, která v křesťanství byla a jsou, je zřejmé, že zdánlivé pravdy (tedy zahalené pravdy) byly ve Slově pokládány za holé pravdy, a když byly potvrzeny, obrátily se v klamy. Kacířství sama lidi neztracují: ztrácuje je zlý život, a ztrácuje je rovněž potvrzování mylných názorů kacířství ze Slova a zároveň z rozumového úsudku přírodního člověka. Každý se totiž rodí v náboženství svých rodičů, od dětství je do něj uváděn a později se jej drží - a není schopen se vymanit z jeho omylů, protože je zaměstnán svými světskými záležitostmi. Život ve zlu a utvrzování se v klamech až k porušení ryzí pravdy však je tím, co člověka skutečně ztrácuje. Ten, kdo setrvává ve svém vlastním náboženství a věří v Boha - nebo, je-li křesťanem, v Pána - považuje Slovo za svaté a ze zbožných pohnutek žije podle desatera přikázání, totiž nepřisáhá věrnost klamům: jakmile takový člověk slyší pravdu a chápe ji svým vlastním způsobem, může ji pojmout do své mysli a tak jí být z klamů vyveden. Jinak se však věc má s člověkem, který se utvrdil v klamech svého náboženství, protože potvrzený klam zůstává a nemůže být vykořeněn: klam po svém potvrzení totiž stojí tak, jako by na něj člověk mohl přísahat, zvláště je-li v souladu s jeho sebeláskou a domýšlivostí na vlastní moudrost, jež je plodem této sebelásky.

(93)

Rozmlouval jsem v duchovním světě s některými z těch, kdo žili před dávnými věky a utvrdili se v klamech svého náboženství, a shledal jsem, že v nich dosud vytrvali. Mluvil jsem také s některými, kdo byli stejné viry a smýšlení jako předešli, ale nebyli v nich utvrzeni: zjistil jsem, že když byli poučeni anděly, odvrhli klamy a sáli pravdu, a že tito byli spaseni, předešli však ne. Po své smrti jsou všichni lidé poučováni anděly, a ti, kdo vidí pravdu a z jejího hlediska nahlíží nepravdu, jsou přijati.

Moc vidět pravdu duchovně je totiž po smrti dána každému: ti, kdo se neutvrdili v klamech, ji vidí, avšak ti, kteří se jich pevně drží, nechtějí vidět pravdu - a jestliže ji přece zahlédnou, otočí se k ní zády a buď ji zesměšňují, nebo převracejí v klam.

(94)

Objasněme si to příkladem. Na mnoha místech Slova je Pánu připisován hněv, prchlivost a pomsta: také je zde o něm řečeno, že trestá, že uvrhuje do pekla, že pokouší, a řada podobných věcí. Kdo tomu všemu jednoduše věří a na základě této víry se bojí Boha a dbá na to, aby proti němu nezhřešil, není pro tuto svou prostou víru zatracen. Avšak takový člověk, který se v těchto myšlenkách utvrzuje až k víře, že hněv, prchlivost a pomsta, tedy věci patřící zlu, lze nalézt u Pána, a že Pán z hněvu, prchlivosti a pomstychtivosti člověka trestá a uvrhuje do pekla - takový člověk je zavržen, protože zničil ryzí pravdu, že Pán je sama láska, samo milosrdenství a samo dobro, a je-li jimi, nemůže být hněvivý, prchlivý a pomstychtivý. Tyto vlastnosti jsou Pánu připisovány podle zdání, a stejně je tomu s mnoha jinými věcmi.

(95)

Skutečnost, že mnohé věci v doslovném smyslu jsou zdánlivé pravdy, které v sobě skrytě obsahují ryzí pravdy - a že není zavrženíhodné smýšlet a mluvit v souladu s těmito pravdami, je však zavrženíhodné potvrzovat je do té míry, že tím jsou zničeny ryzí pravdy v nich skryté - lze objasnit na příkladu vzatém z přírody: tento příklad uvádíme, protože to, co je přírodní, poučuje a přesvědčuje člověka jasněji než to, co je duchovní. Na pohled se zdá, že slunce se kolem země otáčí během každého dne i roku, a proto je ve Slově řečeno, že Slunce vychází a zapadá a tím dává povstat ránu, poledni, večeru a noci, jakož i ročním obdobím, jaru, léta, podzimu a zimy, a tak utváří běh dnů a let - zatímco ve skutečnosti slunce stojí nehybně, neboť je to ohnivé moře, a země je ta, která se denně otáčí a každoročně obíhá okolo slunce. Člověk, který v prostotě a nevědomosti předpokládá, že slunce se otáčí kolem země, neničí přírodní pravdu, že země denně rotuje kolem své osy a každoročně obíhá po ekliptice. Avšak ten, kdo podle Slova a z úsudku přirozeného člověka potvrzuje zdánlivý pohyb a dráhu slunce jako skutečné, mrzačí a ničí pravdu. Pohyb slunce je zdánlivá pravda: to, že se slunce nepohybuje, je skutečná pravda. Každý se může vyjadřovat v souhlasu se zdánlivou pravdou a skutečně tak činí: avšak pokud smýšlí v souladu s ní na základě utvrzení sebe sama v této pravdě, oslabuje a zatemňuje tím rozumové poznání. Stejně je tomu i s hvězdami na obloze. Zdánlivou pravdou je skutečnost, že tyto hvězdy podobně jako slunce obíhají jednou denně kolem země, a proto se i o hvězdách říká, že vycházejí a zapadají. Skutečnou pravdou však je to, že hvězdy stojí na svých místech a hvězdné nebe je nehybné. Každý se však může vyjadřovat podle zdání.

(96)

Důvod, proč je zavrženíhodné dotvrzovat zdánlivé pravdy Slova až k narušení skutečné pravdy, jež leží skryta uvnitř nich, je ten, že všechno v doslovném smyslu Slova - jeho celek i každá jednotlivá část - je spojena s nebem a otevírá je, jak již bylo vyloženo (č. 62-69). Jestliže tedy člověk uplatňuje tento smysl k utvrzení světských náklonností, jež jsou v protikladu k náklonnostem nebes, je vnitřní smysl Slova zfalšován. Výsledek je ten, že je-li vnější stupeň doslovného smyslu Slova, jenž zfalšoval jeho vnitřní stupeň, uveden do spojení s nebem, nebe se uzavírá: neboť andělé přebývající v niternosti Slova tuto vnějškovost odvrhují. Je tedy zřejmé, že falešná niternost neboli zfalšovaná pravda zamezuje spojení s nebem a nebe uzavírá. Proto je zavrženíhodné potvrzovat jakékoli kacířské bludy.

(96a)

Slovo je jako zahrada, označovaná jako nebeský ráj, v níž se nachází mnoho vybraných chutí a krás - lahodnost v jejích plodech a krásy v jejích květech: uprostřed pak jsou stromy života se zřídly živé vody poblíž, zatímco zahradu obklopují lesní stromy. Člověk, který na základě nauky žije v božské Pravdě, pobývá uprostřed zahrady, kde jsou stromy života, a skutečně se tam těší z lahodností a krás: avšak člověk, který žije v pravdách nepocházejících z nauky, ale pouze z doslovného smyslu, pobývá na okraji a nevidí nic než lesní rostlinstvo.

A ten, kdo tkví v učení falešného náboženství a je utvrzen v jeho nepravdách, nepobývá ani v lese, ale na písečné pláni za ním, kde neroste ani stéblo trávy. Na příslušném místě vyložíme, že v takovýchto stavech se nacházejí po smrti.

(97)

Mimo to je třeba vědět, že doslovný smysl Slova je strážcem ryzí pravdy, která v něm leží skryta: strážcem je proto, že může být nahlížen z té či oné stránky a podle ní také vykládán, přesto však jeho niternost nelze porušit ani na ní spáchat násilí. Doslovnému smyslu nepůsobí žádnou škodu, pokud jej někdo chápe tak a někdo jiný jinak: škodí mu však, jestliže někdo převrací božskou Pravdu, jež leží uvnitř něj, protože to působí násilí na Slovu. Před tím jako stráž ochraňuje doslovný smysl: tato stráž je účinná u těch, kdo žijí v klamech ze svého náboženství, ale neutvrzují se v nich, protože tito lidé nečiní Slovu žádné násilí. Tato stráž má předobraz v cherubínech a jejich pomocí je také ve Slově popisována. Označují ji cherubíni postavení u vchodu do zahrady Eden poté, co byli Adam a jeho žena vyhnáni, jak o tom čteme:

„A tak vyhnal (Hospodin Bůh) člověka a osadil zahradu Eden cherubíny k východní straně s mečem plamenným blýskajícím se, aby ostříhali cesty k stromu života.“ (1. Mojž 3,24)

Cherubíni znamenají stráž: cesta k stromu života znamená přístup k Pánu, který lidem prostředkovalo Slovo: meč plamenný blýskající se znamená božskou Pravdu v poslední mezi (tedy jako Slovo ve svém doslovném smyslu), která se může blýskat na všechny strany. Totéž je míněno slovy:

„...na slitovnici uděláte cherubíny na obou koncích jejich. ...Dáš pak slitovnici svrchu na truhlu (svědectví).“ (2. Mojž 25,18-21)

Poněvadž toto bylo předznamenáno cherubíny, Hospodin mluvil s Mojžíšem „z prostředku dvou cherubínů“. (2. Mojž 25,22: 4. Mojž 7,89)

To, že Pán nepromlouvá k člověku jinak než v plnosti a že Slovo v doslovném smyslu je božská Pravda ve své plnosti, jsme uvedli výše (č. 37-49). Proto tedy Pán mluvil s Mojžíšem z prostředku dvou cherubínů.

Jiný není ani význam cherubínů na oponě a čalounech svatostánku (2. Mojž 26,1.3), protože opony a čalouny svatostánku představovaly poslední věci nebe a církve, a tedy i Slova, jak jsme vyložili výše (č. 46). Vůbec se neliší ani význam cherubínů „u prostřed domu vnitřního“ chrámu v Jeruzalémě (1. Král 6,23-28) řezb cherubínů na stěnách a dveřích chrámu (verše 29.32.35) nebo cherubínů v novém chrámu (Ezech 41,18-20), jak rovněž můžeme vidět výše. Jelikož cherubíni byli obrazem stráže ustavené proto, aby Pán, nebe a božská Pravda, jak je obsažena ve Slově, nebyli přístupni bezprostředně, ale jen prostřednictvím posledních věcí, je řečeno o králi Tyrském:

„ Ty, jenž zapečetuješ summy, plný moudrosti a nejkrásnější, v Eden, zahradě boží, byl jsi, všelijaké drahé kamení přikrývalo tě ...: ty jsi cherubem od pomazání, jakž jsem tě za ochránce představil. ...Pročež zahubím tě, a vyhladím z hory Boží, ó cherube ochránce, z prostřed kamenů ohnivých.“ (Ezech. 28,12-14.16)

Tyrus označuje církev vzhledem k poznání pravdy a dobra, a proto jeho král označuje Slovo, v němž jsou tyto znalosti a z něhož pocházejí. Je zřejmé, že Slovo ve svém posledním stupni, tedy v doslovném smyslu je zde označeno obrazem tohoto krále: a také že obrazem stráže je cherub, neboť je řečeno ty, jenž zapečetuješ summy: všelijaké drahé kamení přikrývalo tě, a rovněž ó cherube ochránce. Skutečnost, že drahé kamení zmíněné v této pasáži znamená pravdy doslovného smyslu Slova, můžeme nahlédnout výše (č. 45). Protože tedy cherubové označují poslední mez božské Pravdy jako stráž, praví se u Davida:

„Nakloniv (Hospodin) nebes, sstoupil: ...a sedě na cherubínu, letěl." (Ž 18,9.10)

„Ó pastýři Izraelský, ...kterýž sedíš nad cherubíny, ó zastkvějž se." (180,1)

„Hospodin ...sedí nad cherubíny." (Ž 90,1)

Letět na cherubínech a sedět na nich znamená na posledním smyslu Slova. Božská Pravda ve Slově a její podoba je popsána pomocí cherubů u *Ezechiela* v 1., 9. a 10. kapitole. Nikdo kromě toho, komu byl otevřen duchovní smysl, však nemůže vědět, co znamenají některé podrobnosti tohoto popisu: bylo mi proto odhaleno, co ve stručnosti znamenají věci napsané o cherubech v 1. kapitole *Ezechiela*, tedy následující:

Ve verši 4. je popsána vnější božská sféra Slova;

Ta je zobrazena jako člověk (5. verš);

a spojena s duchovními a nebeskými skutečnostmi (6. verš);

Přirozenost Slova a její podoba (7. verš);

Duchovnost a nebeskost slova spojená s jeho přirozeností a jejich podoby (8. a 9. verš);

Božská Láska k dobru a pravdě, nebeská, duchovní a přirozená, každá zvlášť a rovněž společně (verše 10, 11);

Všechny hledí k jednomu cíli (12. verš);

Okruh Slova utvářený božským Dobrem a božskou Pravdou Páně, na nichž se zakládá život Slova (verše 13, 14);

Učení o dobru a pravdě ve Slovu a ze Slova (verše 15-21);

Božství Páně nad Slovem a v něm (verše 22, 23);

Božství Páně ze Slova (verše 24, 25);

Pán je nad nebesy (26. verš);

V Pánu jsou božská Láska a božská Moudrost (verše 27, 28).

Tento souhrn byl porovnán se Slovem v nebi a souhlasí s ním.

(11)

Pán přišel na svět, aby naplnil Slovo a stal se tak božskou Pravdou neboli Slovem i o poslední mezí

(98)

Skutečnost, že Pán přišel na svět naplnit vše, co je psáno ve Slově, byla vyložena v nauce *O Pánu* (č. 8-11): že se tedy stal božskou Pravdou neboli Slovem i v poslední mezí, to znamenají tato slova u *Jana*:

„A Slovo to tělo učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plné milosti a pravdy." (1,14)

Být učiněno tělem znamená stát se Slovem v poslední mezi. Jaký byl Pán jakožto Slovo v poslední mezi, ukázal svým učedníkům, když byl proměněn (Mat 17,2 a dále: Marek 9,2 a dále: Luk 9,28 a dále): a zde je řečeno, že Mojžíš a Eliáš byli viděni ve slávě. Mojžíš a Eliáš znamenají Slovo, jak je vyloženo výše (č. 48). Pán jakožto Slovo v poslední mezi je rovněž popsán Janem ve Zjevení (1,13-16), kde všechny jednotlivosti jeho popisu znamenají poslední věci božské Pravdy neboli Slova. Pán byl před svým vtělením skutečně Slovem, ale pouze v první podstatě, neboť je řečeno:

„Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh. To bylo na počátku u Boha.“ (Jan 1,1.2)

Avšak když se Slovo stalo tělem, pak se také Pán stal Slovem v jeho poslední mezi. Odtud je také Pán nazýván jako:

„První i poslední.“ (Zjev 1,8.11.17: 2,8: 21,6: 22,13)

(99)

Tím, že se Pán stal Slovem v poslední mezi, se stav církve úplně proměnil. Všechny církve, které existovaly před Jeho příchodem, byly jen předobrazy církve a mohly vidět jen stín božské Pravdy. Avšak po Pánovu příchodu na svět jím byla ustavena církev, která nahlížela božskou Pravdu ve světle. Rozdíl mezi nimi je podobný rozdílu mezi večerem a ránem - a stav církve před příchodem Páně je také nazýván jako „večer“ a stav církve po něm jako „ráno“. Před svým příchodem na svět byl Pán sice skutečně přítomen u lidí církve, ale zprostředkovaně skrze nebe, zatímco od svého příchodu na svět je s nimi bezprostředně, neboť ve světě na sebe vzal božskou přirozenost a v ní je přítomen u lidí. Oslavení Páně je oslavením jeho člověčenství, které přijal ve světě, a oslavené člověčenství Páně je božská přirozenost.

(100)

Jen málo lidí chápe, jak je Pán Slovem: myslí si totiž, že Pán skutečně osvěcuje a vyučuje lidi prostřednictvím Slova, aniž by proto byl nazýván jako Slovo. Je však třeba vědět, že každý člověk je svou vlastní láskou, a tedy i svým vlastním dobrem a svou vlastní pravdou. Pouze díky nim je člověk člověkem a není v něm nic jiného, co by z něj dělalo člověka. To, že člověk je svým vlastním dobrem a svou vlastní láskou, vyplývá ze skutečnosti, že andělé a duchové jsou lidmi - neboť všechno dobro a všechna pravda vycházející od Pána je co do své podoby člověkem. Jelikož pak Pán je božské Dobro a božská Pravda sama, je také Člověkem, z něhož každý člověk odvozuje své člověčenství. Skutečnost, že všechno božské Dobro a božská Pravda jsou svou podobou člověkem, byla vyložena v práci *O nebi a pekle* (č. 460) a ještě jasněji vysvětluje z pozdějších pojednání *O Andělské moudrosti*.

(12)

Slovu, které je nyní na světě, předcházelo Slovo, které bylo ztraceno

(101)

Ještě předtím, než bylo izraelskému lidu skrze Mojžíše a proroky zvěstováno Slovo, vyskytovala se u něj obětní bohoslužba a prorokování z úst Jehovových, jak se dozvídáme ze zmínek v knihách Mojžíšových. Znalost obětní bohoslužby vysvětluje z těchto pasáží:

Synům Izraele bylo přikázáno „zbořit oltáře národů, polámat jejich modly a posekat jejich háje“. (2. Moji 34,13: 5. Moji 7,5: 12,3)

„V Setím počal lid smilniti s dcerami Moábskými, kteréž pozvaly lidu k obětem bohů svých: i jedl lid, a klaněli se bohům jejich. I připojil se lid Izraelský k modle Belfesor, a popudila se prchlivost Hospodinova proti Izraelovi.“ (4. Moji 25,1-3)

Balám, jenž pocházel ze Sýrie, přikázal udělat oltáře a obětoval volky a ovce. (4. Moji 22,40: 23,1.2.14.29.30)

Skutečnost, že lidé prorokovali z úst Jehovových, je zřejmá z Balámových proroctví. (4. Moji 23,7-10, 18-24: 24,3-9, 16-24)

Prorokoval také Pánu, že „vyjdeť hvězda z Jákoba, a povstane berla z Izraele“. (4. Moji 24,17)

Mluvil z úst Hospodinových. (4. Moji 22,12.17: 23,3.5.8.16.26: 24,1.13)

Z toho vidíme, že mezi národy se vyskytovala bohoslužba podobná té, kterou ustanovil Mojžíš u izraelského národa. Ta existovala dokonce před Abramovou dobou, jak lze do jisté míry vyčíst ze slov u Mojžíše (5. Mojž 32,7.8), zřetelněji však z toho, co je řečeno o Melchisedechovi, králi ze Salemu - že totiž:

Vynesl chléb a víno, a požehnal Abramovi: „i dal mu Abram desátky ze všech věcí“. (1. Mojž 14,18-20)

Melchisedech také představoval Pána, protože je nazýván jako:

„Kněz Boha silného nejvyššího“ (1. Mojž 14,18)

a u Davida se o Pánu praví:

„ Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova.“ (Ž 110,4)

To je také příčina, proč Melchisedech s sebou vzal chléb a víno jako svaté věci církve, jimiž jsou i ve svátosti Večeře Páně: a proč mohl žehnat Abramovi a Abram mu dal desátky ze všech věcí.

(102)

Nebeskými anděly mi bylo sděleno, že u starých se vyskytovalo Slovo psané výhradně v souvztažnostech, že však bylo ztraceno: říkali také, že se dosud uchovalo a užívá se ho v nebi obývaném těmi lidmi starých dob, kteří je měli za svého života na zemi. Ti, kteří dosud toto Slovo užívají v nebi, pocházejí zčásti ze země Kanaán a sousedních zemí, jako jsou Sýrie, Mezopotámie, Arábie, Chaldea, Asýrie a Egypt, a rovněž ze Sidonu, Tyru a Ninive. Obyvatelé všech těchto království měli zobrazující bohoslužbu, a tedy i znalost souvztažností. Moudrost této doby vycházela z jejich znalosti souvztažností: jejím prostřednictvím také dosahovali vnitřního vnímání a spojení s nebesy. Ti, kdo byli obdařeni niterným poznáním souvztažnosti tohoto Slova, byli označováni jako moudří a rozumní, později pak jako věštcí a mágové. Poněvadž však toto Slovo bylo plné souvztažností, které pouze vzdáleně označovaly nebeské a duchovní věci, a bylo tedy mnoha lidmi falšováno, zásahem Pánovy božské prozřetelnosti se v běhu času vytrácelo a posléze bylo ztraceno úplně: a tak bylo dáno jiné Slovo, psané v méně odlehlých souvztažnostech, a to skrze proroky u synů Izraele. Přesto v tomto Slově zůstalo zachováno mnoho jmen míst země Kanaán i okolních krajů s podobným významem, jaký nesla ve starém Slově. Z tohoto důvodu dostal Abram příkaz jít do této země a jeho potomci od Jákoba do ní byli uvedeni.

Přítomnost Slova u starých je zjevná z knih Mojžíšových, který se o něm zmiňuje a čerpá z něj některé věci (4. Mojž 21,14.15.27-30): historické části tohoto Slova nesly název *Boje Hospodinovy* a jeho prorocké části se nazývaly *Výpovědi*. Z historické části tohoto Slova Mojžíš převzal následující:

„Protož praví se v knize bojů Hospodinových, že proti Vahebovi u vichřici bojoval, a proti potokům Arnon. Nebo tok těch potoků, kterýž se nachyluje ku položení Ar, ten jde vedle pomezí Moábského.“ (4. Mojž 21,14.15)

Boje Hospodinovy v tomto Slově stejně jako v našem znamenaly a popisovaly boje Pána s peklem a jeho vítězství nad ním, když Pán přijde na svět. Stejně boje má na zřeteli a popisuje je řada pasáží v historických částech našeho Slova, jako jsou Jozuovy války s národy kananejské země, a knihy o soudcích a králích Izraele. Z prorockých částí Slova vyňal Mojžíš následující:

„Protož říkali v přísloví: Podťte do Ezebon, aby vystaveno bylo a vzděláno město Seonovo. Nebo oheň vyšel z Ezebon, a plamen z města Seon, i spálil Ar Moábských a obyvatele výsosti Arnon. Běda tobě Moáb, zahynuls lide Chámos: dal syny své v utíkání, a dcery své v zajetí králi Amorejskému Seonovi. A království jejich zahynulo od Ezebon až do Dibon, a vyhladili jsme je až do Nofe, kteréž jest až k Medaba.“ (4. Mojž 27-30)

Překladatelé to převádějí jako výroky skladatelů přísloví, lze je však nazvat jediné jako *Zvěstovatele (Enunciatores)* nebo *Prorocké výpovědi (Enunciata Prophetica)*: tak to vyplývá i z významu slova Moschalim (*m^oshalim*) v hebrejštině, které označuje nejen přísloví, ale také prorocké výpovědi - jako ve 4. knize Mojžíšově, 23,7.18: 24,3.15, kde je psáno, že Balám vyřkl své zvěstování, které bylo prorocké a také vypovídalo o Pánu. Jeho zvěstování se v jednotném čísle nazývá Maschal (*mashal*). Uvažme také, že místa, která z nich Mojžíš vybral, nejsou přísloví, ale proroctví. Že staré Slovo, podobně jako naše, bylo božské a vzniklo z božské inspirace, jasně vyplývá z následujícího místa u Jeremiáše, kde se objevují téměř stejná slova:

„Oheň vyjde z Ezebon, a plamen z prostřed Seon, a zžije kout Moá-bův a vrch hlavy těch, kteříž jen bouří. Běda tobě, Moábe, zahyneť lid Chámosův: nebo pobráni budou synové tvoji do zajetí, i dcery tvé do zajetí.“ (Jer 48,45.46)

Kromě těchto knih se David a Jozue zmiňují rovněž o prorocké knize starého Slova, zvané *Kniha Jašar* nebo také *Kniha Upřímého*. Tak u Davida:

„Tedy naříkal David naříkáním tímto nad Saulem a nad jonatou synem jeho, přikázav však, aby synové Judovi učeni byli střileti z luku, jakož psáno v knize Upřímého.“ (2. Sam. 1,17.1S),

a u Jozue:

„Řekl (Jozue): Slunce v Gabaon zastav se, a měsíc v údolí Aialon. ...Zdali není toho napsáno v knize Upřímého?“ (Joz. 10,12.13)

Nadto mi bylo řečeno, že prvních pět kapitol 1. knihy Mojžíšovy se v tomto starém Slově objevuje v úplnosti až do posledního slůvka.

Prostřednictvím Slova jsou ve světle i ti, kdo jsou mimo církev a nemají Slovo

(104)

Žádné spojení s nebem by nebylo možné, kdyby někde na zemi neexistovala církev, u níž by bylo Slovo a jež by znala Pána: neboť Pán je Bůh nebe a země a bez něj není spásy. Postačuje, je-li nějaká církev, u níž je Slovo, dokonce i když se skládá jen z poměrně mála členů, protože i v takovém případě je Pán prostřednictvím Slova přítomen na celém světě, neboť Slovem je nebe spojeno s lidským rodem. O tomto spojení prostřednictvím Slova viz výše, č. 62-69.

(105)

Nyní však nastíníme, jakým způsobem je možná Pánova přítomnost a spojení s ním a s nebem prostřednictvím Slova ve všech zemích. Před Pánem je celé nebe, a stejně i církev, jako jeden člověk: že se skutečně jeví jako člověk, můžeme vidět v práci *O nebi a pekle* (č. 59-86). Církev, v níž se Slovo čte a Pán je díky němu znám, je v tomto člověku jako srdce a plíce: nebeské království jako srdce a duchovní království jako plíce. A stejně jako ostatní orgány a vnitřnosti lidského těla trvají a žijí z těchto dvou zdrojů života, tak i lidé na celém světě, kteří mají nějaký druh náboženství, uctívají jednoho boha a žijí čestně: ti, kteří jsou v tomto člověku a odpovídají orgánům mimo hrud', jež obsahuje srdce a plíce, tedy trvají a žijí ze spojení Pána a nebe s církví prostřednictvím Slova. Slovo v církvi, i kdyby se nacházelo u poměrně mála lidí, je i pro všechny ostatní životem od Pána skrze nebe stejně, jako ze srdce a plic vychází život pro všechny orgány a vnitřnosti celého těla: a podobné je i jejich vzájemné sdílení. Z tohoto důvodu křesťané, mezi nimiž se čte Slovo, tvoří hrud' tohoto člověka. Ti jsou středem všech: okolo nich jsou přívrženci papežství, kolem nich pak ti mohamedáni, kteří uznávají Pána jako největšího Proroka a jako Syna božího: za nimi jsou Afričané, zatímco národy a kmeny Asie a obou Indií tvoří nejzazší obvod. Něco o tomto uspořádání lze číst v práci *O posledním soudu* (č. 48). Mimo to všichni, kdo jsou v tomto člověku, hledí ke středu, kde jsou křesťané.

(106)

Nejjasnější světlo je ve středu, kde jsou křesťané znalí Slova: neboť světlo v nebesích je božská Pravda, která vychází od Pána jako od tamního slunce - a jelikož Slovo je touto božskou Pravdou, je nejjasnější světlo tam, kde přebývají lidé znalí Slova. Z tohoto místa jako ze svého vlastního středu se světlo rozšiřuje od jednoho obvodu k druhému až po ten nejzazší: tímto způsobem se dostává osvětlení prostřednictvím Slova všem národům a kmenům, které jsou mimo církev. O tom, že světlo v nebesích je božská Pravda, která vychází od Pána, a že toto světlo propůjčuje schopnost usuzování nejen andělům, ale i lidem, možno číst v práci *O nebi a pekle* (č. 126-140).

(107)

Tak tomu je v celém nebi, jak můžeme odvodit z podobných okolností, obvyklých v každém z nebeských společenství: každé společenství nebe je totiž nebem v malém a i ono je podobné člověku. O tom viz více v práci *O nebi a pekle* (č. 41-87). V každém nebeském společenství také ti, kdo jsou ve středu, odpovídají srdci a plicím a u nich je nejjasnější světlo. Toto světlo (a z něj vyplývající vnímání pravdy) se ze středu šíří k dalším obvodům všemi směry, tedy ke všem ve společenství, a utváří jejich duchovní život. Bylo již

předestřeno, že pokud by ti, kdo jsou uprostřed, tvoří oblast srdce a plic a jsou v nejjasnějším světle, byli vzati pryč, pak by ti okolo nich byli ve stínu a jejich vnímání pravdy by bylo tak slabé, jako by téměř nebylo. Jakmile by se však prve zmínění vrátili, světlo by se znovu objevilo a jejich vnímání pravdy by bylo stejné jako předtím.

(108)

To osvětluje i má zkušenost s africkými duchy z Abyssinie, kteří u mne byli. Při jisté příležitosti byly jejich uši natolik otevřené, že slyšeli zpěv *Davidova žalmu* v jednom chrámu na tomto světě, jenž je roznítil takovou radostí, že začali zpívat spolu se shromážděním. Brzy byly jejich uši uzavřeny, takže ze zpěvu neslyšeli nic: byli však rozníceni radostí ještě větší, protože duchovní, a současně byli naplněni inteligencí, protože tento žalm pojednával o Pánu a o spáse. Příčinou této rostoucí radosti bylo to, že se mohli sdílet se společenstvím v nebesích, jež bylo ve spojení s lidmi zpívajícími ve světě zmíněný žalm. Tento zážitek mi spolu s řadou jiných ozřejmil, že Slovo vytváří sdílení se s celým nebem. Proto díky Pánově božské Prozřetelnosti mají všechny evropské země - hlavně pak ty, v nichž se čte Slovo - všeobecné spojení a styk s národy mimo církev.

(109)

V tomto ohledu můžeme uvést srovnání s teplem a světlem slunce tohoto světa, které dává růst stromům a kravinám dokonce i tehdy, když jsou mimo dosah jeho přímých paprsků a pod zataženým nebem, pokud jen slunce vyšlo a objevilo se na obzoru. Stejně je tomu se světlem a teplem z nebe, vycházejícím od Pána jako od slunce: tímto světlem je božská Pravda, zdroj vší inteligence a moudrosti andělů i lidí. Proto je o Slově psáno, že:

„Bylo u Boha, a byl Bůh“;

že „osvětluje každého člověka přicházejícího na svět“ (Jan 1,1.9)

a rovněž: „To světlo v temnostech svítí, ale tmy ho neobsáhly.“ (verš 5)

(110)

Z toho všeho jasně vidíme, že Slovo reformované církve osvětluje každý národ a lid pomocí duchovního sdílení: proto také Pán bdí nad tím, aby na zemi vždy existovala církev, v níž se čte Slovo a která odtud má povědomí o Pánu. Stejně když římská církev Slovo téměř zavrhl, způsobil zásah božské Prozřetelnosti reformaci, díky níž bylo opět přijato, stejně jako to, že ušlechtilí lidé mezi přívrženci papežství pokládají Slovo za svaté.

(111)

Jelikož bez Slova není žádné povědomí o Pánu a tedy ani žádná spása, zlíbilo se Pánu, když bylo Slovo židovským národem téměř úplně zfalšováno a znehodnoceno a tak uvrženo téměř do nicoty, sestoupit z nebe a přijít na svět, naplnit tak Slovo a tím jej obnovit a uvést do původního stavu, a obyvatelům země znovu dát světlo v souhlasu se svým výrokem:

„Lid, kterýž bydlil v temnostech, viděl světlo veliké, a sedícím v krajině a stínu smrti, světlo vzešlo jim.“ (Mat 4,16: Iz 9,2)

(112)

Poněvadž bylo předpovězeno, že na sklonku současné církve s tím, jak Pán přestane být znám a uznáván jako Bůh nebe a země a vira se oddělí od činné lásky k bližnímu, nastane temnota, zlíbilo se v této přítomné době Pánu (aby proto pravé pochopení Slova neupadlo do zkázy) odhalit jeho duchovní smysl a objasnit, že Slovo v tomto smyslu a jeho prostřednictvím i ve smyslu přirozeném pojednává o Pánu a o církvi, a to pouze o nich

samých: a mimo to odkrýt i řadu dalších věcí, jejichž pomocí by mohlo být světlo pravdy ze Slova, nyní téměř vyhaslé, obnoveno.

Skutečnost, že světlo pravdy na sklonku současné církve téměř vyhasne, byla předpovězena na mnoha místech Zjevení, a mluví o tom i následující Pánova slova u Matouše:

„A hned po soužení těch dnů slunce se zatmi, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padatí s nebe, a moci nebeské budou se pohybovati. ...a uzříť Syna člověka přicházejícího na oblacích nebeských s moci a slávou velikou.“ (24,29.30)

Slunce zde znamená Pána vzhledem k lásce: měsíc znamená Pána vzhledem k víře, hvězdy pak Pána vzhledem k poznání dobra a pravdy: oblaky doslovný smysl Slova: sláva duchovní smysl a jeho prozařování doslovným smyslem Slova.

(113)

Mnoha zkušenostmi jsem došel k poznání, že prostřednictvím Slova se člověk vzájemně sdílí s nebem. Když jsem pročítal Slovo, od první kapitoly *Izaiáše* až k poslední kapitole *Malachiáše* stejně jako *Davidovy žalmy*, bylo mi dopřáno zřetelně vnímat, že každý verš je ve vzájemném sdílení s některým nebeským společenstvím, a tak se i celek Slova se spojuje s celým nebem.

(14)

**Bez Slova by nikdo nemohl mít povědomí o Bohu,
o nebi a pekle, o životě po smrti, a tím méně o Pánu**

(114)

To vyplývá jako celkový závěr z toho, co jsme již dříve uvedli a doložili: totiž že Slovo je božská Pravda sama (č. 1-4): že prostředkuje spojení s nebeskými anděly (č. 62-69): na kterémkoli místě Slova že se nachází manželství Pána a církve a z něj vycházející manželství dobra a pravdy (č. 80-89): církev že je taková, jaké je její pochopení Slova (č. 76-79): že Slovo existuje také v nebesích a andělé z něj čerpají svou moudrost (č. 70-75): že národy a lidská společenství stojící mimo církve jsou rovněž v duchovním světle skrze Slovo (č. 104-113), a mnoho jiného. Z toho všeho můžeme vyvodit závěr, že bez Slova nemůže nikdo mít duchovní inteligenci, která se zakládá na povědomí o Bohu, o nebi a pekle a o životě po smrti: ani nemůže vědět cokoli o Pánu, o víře v něj a lásce k němu, ani nic o vykoupení, skrze něj přichází spása - jak také říká Pán svým učedníkům:

„Beze mne nic nemůžete učiniti.“ (Jan 15,5),

a Jan:

„Nemůžť člověk vzítí ničeho, leč by jemu dáno bylo s nebe.“ (Jan 3,27)

(115)

Jelikož však jsou takoví lidé, kteří pevně trvají na svém mínění, že člověk může vědět i bez Slova o existenci Boha, o nebi a pekle a o všech ostatních věcech, o nichž učí Slovo, a tím oslabují autoritu a svatost Slova - ne-li ústy, tedy alespoň ve svém srdci - není při jednání s nimi možné vycházet ze Slova, ale pouze ze světla rozumu: neboť takoví lidé nevěří Slovu, ale pouze sobě. Zkoumejte tedy ve světle rozumu, a zjistíte, že v člověku jsou dvě

schopnosti života, nazývané jako rozum a vůle: a že rozum je podřízen vůli, nikoli však vůle rozumu, neboť rozum jen učí a ukazuje cestu. Zkoumejte dále, a zjistíte, že vůle člověka je totéž jako jeho ego (*proprium*) - a to že samo o sobě není nic než zlo a z něj pramení všechny klamy v úsudcích. Odhalíte-li tyto skutečnosti, uvidíte, že člověk ze sebe sama netouží pochopit nic než to, co pochází z jeho sobecké vůle, a že by pro něj ani nebylo možné chápat něco mimo to, pokud by to nemohl poznat z nějakého jiného zdroje. Ze své sobecké vůle si člověk nepřeje porozumět ničemu vyjma toho, co se týká jeho samého a světa: cokoli nad tím je pro něj v hluboké temnotě. Když pak vidí slunce, měsíc, hvězdy a náhodou se zamyslí nad jejich původem, jak by si mohl myslet něco jiného, než že existují ze sebe samých? Může snad povznést své myšlenky výš než mnoho vědců na světě, kteří uznávají pouze přírodu navzdory skutečnosti, že ze Slova vědí o stvoření všech věcí Bohem ? Jak by teprve takoví mohli smýšlet, kdyby ze Slova neznali nic ? Lze snad věřit, že staří filosofové jako Aristoteles, Cicero, Seneca a další, kteří psali o Bohu a o nesmrtelnosti duše, získali svou znalost těchto věcí ze sebe samých a ze svého vlastního rozumu ? Ne: získali ji od jiných, kteří ji zase nabyli tradicí od těch, kdo ji nejprve poznali ze starého Slova. Ani spisovatelé o přírodním náboženství to nečerpají ze sebe: jen potvrzují rozumovými argumenty to, s čím již jsou obeznámeni díky církvi, v níž je Slovo. Mohou mezi nimi být i takoví, kteří to potvrzují, aniž by tomu věřili.

(116)

Bylo mi dopřáno vidět lidi, kteří se narodili na odlehlých ostrovech: tito lidé byli zběhlí ve všech občanských záležitostech, ale o Bohu nevěděli vůbec nic. V duchovním světě se takoví lidé jeví jako opice a jejich život se podobá životu opic. Protože se však narodili jako lidé a byli tedy vybaveni schopností vnímat duchovní život, jsou vyučováni anděly a pomocí poznatků o Bohu jako Člověku jsou duchovně oživeni. Jaký je člověk sám o sobě, to je jasně patrné z povahy těch, kdo jsou v pekle: lze mezi nimi najít církevní hodnostáře a vzdělance, kteří nechťejí ani slyšet o Bohu a nemohou proto vyslovit jeho jméno. Viděl jsem takové a rozmlouval jsem s nimi. Mluvil jsem také s některými, kteří vzpláli zuřivým hněvem, když slyšeli někoho mluvit o Bohu. Jestliže je tedy taková povaha lidí, kteří slyšeli o Bohu, psali o Bohu a kázali o Bohu (a mnoho takových je mezi jezuity), uvažme, jaký by byl člověk, který by o Bohu nikdy neslyšel. Z jejich zlé vůle pochází, že je jejich povaha je taková, tedy zlá: neboť jak bylo řečeno výše, vůle vládne rozumu a odnímá mu to, co v něm pochází ze Slova. Jestliže by člověk byl schopen sám ze sebe dojít k poznání, že existuje Bůh a život po smrti, proč neví, že člověk po smrti zůstává člověkem ? Proč věří, že jeho duše nebo duch má podobu vánku nebo éteru a že nemá žádné oči k vidění, uši k slyšení a ústa k řeči, dokud se opět nespojí a nesroste se svou mrtvolou a kostrou ? Předpokládejme nějakou nauku o bohoslužbě, zplozenou výlučně světlem rozumu: nebude snad toto učení hlásat, že má být uctíváno vlastní já člověka ? Tak tomu bylo po celé věky, a i v dnešní době to nacházíme u některých lidí, kteří podle Slova vědí, že Bůh jediný má být uctíván. Z lidského ega nemůže vzejít žádná jiná bohoslužba, dokonce ani kult slunce a měsíce.

(117)

To, že náboženství existuje od nejstarších dob a že obyvatelé různých míst země měli povědomí o Bohu a věděli něco o životě po smrti, nemá původ v nich samých a jejich vlastním pochopení věci, ale ve starém Slově (o něm výše č. 101-103), v pozdějším období pak v izraelského Slově. Z nich se pak náboženské poznání rozšířilo do obou Indií a na jejich ostrovy, přes Egypt a Etiopii pak do afrických království a z přímořských oblastí Asie do Řecka a odtud do Itálie. Protože však Slovo nemohlo být napsáno jinak než v názorných obrazech, tedy pomocí takových skutečností tohoto světa, které odpovídají nebeským věcem a tak je označují, byla náboženství mnoha národů obrácena v modloslužbu a v Řecku se přeměnila v báje: stejně i božské vlastnosti a přívlastky se proměnily ve stejně tolik bohů, nad něž dosadili nejvyššího boha zvaného Jove podle jména Jehova.¹⁶) Je známo, že měli znalosti o ráji, o potopě, o posvátném ohni, stejně jako znalost čtyř věků od prvního zlatého

po poslední železný, jež jsou obrazy čtyř stavů církve (jako u *Daniela* 2,31-35). Je rovněž známo, že islám, který přišel později a který vyvrátil dřívější náboženství mnoha národů, byl čerpán ze Slova obou Zákonů.

(118)

Nakonec se chci zmínit, jakou povahu získávají po smrti ti, kdo vše přičítají své vlastní inteligenci a jen málo nebo nic Slovu. Nejdříve upadají do stavu jakési opilosti, pak pošetlosti, a nakonec úplně zhloupnou a sedí v temnotě. Takového šílenství ať se každý vyvaruje.

(15)

Poznámky:

1) *Proprium* je termín užívaný Swedenborgem v původní latinské verzi díla: J. I. Janeček jej nepřekládá, J. F. Potts jej nahrazuje výrazem *Own* ve funkci jména. V tomto textu na jeho místě užíváme výraz *ego*, který je dnešnímu čtenáři jasně srozumitelný a o němž se domníváme, že dostatečně přesně vyjadřuje obsah pojmu *proprium*. Pro další objasnění zde uvádíme vysvětlující poznámky J. F. Pottse a J. I. Janečka:

Slovníkový význam slova *proprius* jako přídavného jména je vlastní, výhradní, soukromý, zvláštní, osobní, podstatný a t.p.: z něj odvozené podst. jméno *proprium* znamená vlastnictví, majetek, ale také zvláštnost, charakteristický rys, rozlišovací znak, charakteristiku. Anglické přídavné jméno *own* je definováno jako náležející, výlučně nebo obzvláště patřící, zvláštní. (Potts)

Proprium, svojství, jáství - to, co člověku jest vlastním. (Janeček, k překladu *Nauky o účinné lásce*, 1926)

Proprium, to, co jest přirozenosti člověka vlastní a její příslušnosti, a jest sobecké. (Janeček, k překladu *Nauky o Pánu*, 1938)

2) Skutečnost, že Jehova sám promlouval Slovo skrze proroky, byla předložena v *Nauce Nového Jeruzaléma o Pánu* (č. 52, 53). (J. F. Potts)

3) Slovy poslední (nejzazší) mez nebo poslední stupeň zde nahrazujeme původní výraz *ultimum*: Janeček jej nepřekládá, Potts jej nahrazuje adjektivem *ultimate* ve funkci podstatného jména. Slovníková definice lat. adjektiva *ultimus* je nejvzdálenější, nejodlehlejší, nejzazší, nejkrainější, poslední, konečný: přen. o stupni nejkrainější, poslední, nejvyšší, nejhlubší: u podst. jména *ultimum* jsou uvedeny významy krajnost, vrch, nejvyšší stupeň. Stručnou definici podává ve své poznámce Janeček: *ultimum* = nejzazší, poslední mez.

4) O tom, že nebesa se skládají ze dvou království, z nichž jedno se nazývá nebeské království a druhé duchovní království, viz více v práci *Nebe a Peklo* (č. 20-28). (J. F. Potts)

5) Výrazem *souvztažnost* zde podle vzoru rev. Janečka překládáme Swedenborgův termín *correspondentia*. *Slovník spisovného jazyka českého* (Praha, Academia 1989) uvádí pouze adjektivum *souvztažný* jako jsoucí ve vzájemném vztahu s něčím, navzájem něčemu odpovídající (kniž.): *Slovník českých synonym* (Praha, Nakl. Lidové noviny 1996) již uvádí subst. *souvztažnost* alespoň jako synonymum termínu korelace.

6) Povšimněte si pečlivého rozlišení, kterým Swedenbors odděluje vědomosti, jež jsou pouze v paměti, od těch, jejichž skutečnou znalost získal člověk zkušeností nebo některou jinou cestou a které tedy nejsou pouhým předmětem zapamatování. První označuje jako *vědomosti* (*scientiae* nebo *scientifica*), druhé pouze jako *znalosti* (*cosnitiones*). Toto

rozlišení prochází všemi těmito pracemi a je nutno mít je na zřeteli, protože rozpoznání této odlišnosti je nezbytné pro pochopení důležitých doktrín. (J. F. Potts)

- 7) V orig. *mincha*, překlad oběť moučná převzat ze Slovníku judaismu. Lexikon k latinskému textu teologických spisů Emanuela Swedenborga (John Chadwick, 1975) uvádí pod tímto pojmem obětinu vyrobenou z mouky a oleje (... constabat ex sirnilagine mixta oleo et facta in placentas: *Arcana Coelestia* 2177.1)
- 8) Tedy Božství v aktu vyzarování. (J. F. Potts)
- 9) Citováno z *Duchovního deníku* (č. 3605a) a *O Slovu* (č. 1): opakuje se v *Odhalené Apokalypse* (č. 255) a v *Pravém křesťanském náboženství* (č. 277) (J. F. Potts)
- 10) Tedy *bytí, stávání se a vycházení*. *Bytí* věci je to, čemu říkáme její existence: proto také apoštolově říkali „Bohem živi jsme, a hýbeme se, i máme své bytí“ (Sk 17,28). *Bytím* je zde míněno nejvnitřnější jádro našeho života (*Arcana Coelestia*, 5605e). *Stávání se* věci je nabývání formy této věci. *Vycházení* věci pak je zpřítomnění nebo zjevení se této věci jako stávající skutečnosti. Latinské slovo *existere* tak má význam velmi odlišný od vžitého významu slova existovat a nemůže být takto přeloženo, aniž by způsobilo úplné zmatení pojmů v mysli čtenáře. (J. F. Potts)
- 11) Tedy dva dřívější stupně jsou v konečném stupni v současném uspořádání.
Pro úplné vysvětlení viz č. 38 dole a rovněž *Andělskou moudrost o Božské Lásce a Božské Moudrosti* (č. 205-207). (J. F. Potts)
- 12) *Chylus* - střevní míza: bělavá, mléčně zkalená tekutina obsahující součásti vstřebané potravy ze střev.
- 13) Slova *poušť, pustina, prázdnota, pustota* jsou svým významem sobě v naší mateřštině tak blízká, že mezi nimi není takřka rozdíl: „*Vastitas*“ a „*solitudo*“ překládáno v různých cizojazyčných biblích „*poušť*“ a „*pustina*“: „*vacuitas*“ a „*inanitas*“ - „*prázdnota*“ a „*pustota*“, čehož jsme se zde přidrželi. *Kralická bible* místo slov „*prázdnota*“ a „*pustota*“ užívá též slova „*nesličnost*“ jako na př. „*Země pak byla nesličná a pustá*“ (1. Mojž 1,2) - místo „*pustá a prázdná*“: rovněž u Jer 4,23: „*Hledím-li na zemi, a aj, nesličná jest a prázdna.*“ I ostatní slova, v tomto článku se vyskytující, nejsou v překladech biblí od sebe přesně rozlišována, ježto jich překladatelé, nevědouce o vnitřním smyslu bible, nečinili přesných rozdílů. Proto různá místa z bible, uvedená ve či. 85-87, bylo nutno podat podle citace autorovy. (J. I. Janeček, pozn. k vlastnímu překladu vyd. r. 1924). Naše znění se u citací z Písma sv. v tomto článku přesně přidržuje Janečkova překladu.
- 14) V *Kralické biblí* a jinde též často: *národ* a *pronárod* (J. I. Janeček, tamtéž)
- 15) *Y* se má vyslovovat jako německé přehlasované *u* nebo jako francouzské *eu* jako ve francouzštině nebo jako německé přehlasované *o*. (J. F. Potts)
- 16) Viz *Pravě křesťanské náboženství*, č. 275. (J. F. Potts)

OBSAH

- (1) **Písmo svaté neboli Slovo je Božská Pravda sama** (č. 1-4)
2
- (2) **Ve Slově je duchovní smysl, dosud neznámý.** (č. 5-26)
3
- a) Co je duchovní smysl (č. 5-8)
 - b) Duchovní smysl je v celku Slova i v každé jeho jednotlivé části (č.9-17)
 - c) Z tohoto smyslu plyne, že Slovo je božsky inspirováno a je svaté v každém slově. (č. 18,19)
 - d) Duchovní smysl Slova byl dosud neznámý. (č. 20-25)
 - e) Nadále bude sdělován pouze tomu, kdo je v ryzí pravdě od Pána. (č. 26)
- (3) **Doslovný smysl Slova je základnou, schránou a oporou jeho duchovního a nebeského smyslu.** (č. 27-36)
15
- (4) **Božská pravda je v doslovném smyslu Slova ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci.** (č. 37-49)
19
- (5) **Nauka církve má být čerpána a potvrzována z doslovného smyslu slova.** (č. 50-61)
24
- a) Slovo nemůže být pochopeno bez nauky, (č.50)
 - b) Nauka musí být čerpána a potvrzována z doslovného smyslu Slova, (č. 53)
 - c) Ryzí pravda, jež musí pocházet z nauky, se v doslovném smyslu nezjevuje nikomu jinému než těm, kdo jsou osvíceni Pánem (č. 57)
- (6) **Prostřednictvím doslovného smyslu Slova vzniká spojení s Pánem a společenství s anděly.** (č. 62-68)
29
- (7) **Slovo se nachází ve všech nebesích a je zdrojem andělské moudrosti.** (č. 70-75)
32
- (8) **Církev povstává ze Slova a je taková, jaké je její pochopení Slova.** (č. 76-79)
33
- (9) **V každé části Slova se nachází manželství Pána a církve a z něj vycházející manželství dobra a pravdy.** (č. 80-90)
36
- (10) **Kacířství mohou být čerpána z doslovného smyslu Slova, je však zavrženíhodné je potvrzovat.** (č. 91-97)
42
- (11) **Pán přišel na svět, aby naplnil Slovo a stal se tak božskou Pravdou neboli Slovem i v poslední mezi.** (č. 98-100)
45
- (12) **Slovu, které je na světě nyní, předcházelo Slovo, které bylo ztraceno.** (č. 101-103)

- (13) **Prostřednictvím Slova jsou ve světle i ti, kdo jsou mimo církve a nemají Slovo.** (č. 104-113)

- (14) **Bez Slova by nikdo nemohl mít povědomí o Bohu, o nebi a pekle, o životě po smrti, a tím méně o Pánu.** (č. 114-118)

- (15) **POZNÁMKY**

- (16) **OBSAH**

Emanuel Swedenborg O PÍSMU SVATÉM

Titul původního vydání:

Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra

Poprvé publikováno v latině, Amsterdam, 1763

Tato edice vychází z následujících pramenů:

Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra. American

Swedenborg Printing and Publishing Society, New York:

Swedenborg Society, British and Foreign, London, 1889

The Doctrine of the New Jerusalem concerning the Holy Scripture. Přel. John Faulkner Potts. New York, Swedenborg Foundation, 1984

Nauka Nového Jeruzaléma o Písmu Svatém. Přel. Jaroslav

Immanuel Janeček. Praha, vl. nákladem, 1924. Citáty z Písma sv. jsou uvedeny ve znění kralického vydání.

DALŠÍ PUBLIKACE K PRODEJI

(na zadní straně obálky)

O životě a lásce, E. Swedenborg. 163 str., 130 Kč

O Pánu a o víře, E. Swedenborg. 170 str. 130 Kč

O Písmu svatém, E. Swedenborg. 105 str., 100 Kč

Uvedená díla dokončují soubor Swedenborgových „nauk“ na jednotlivá témata. Vydání: rok 2004.

Příběhy z duchovního světa, E. Swedenborg. Soubor příběhů, kterými autor prokládal některé své teologické spisy - nalezneme je zejména v knihách Manželská láska, Zjevená apokalypsa a Pravé křesťanské náboženství. Příběhy zaznamenávají Swedenborgovy vlastní zážitky z jeho putování světem duchů, nebesy a pekly. Autor těmito světy nejenom procházel, ale také rozmlouval s jejich obyvateli a vše pozorně sledoval a hodnotil; přináší nám tak ojedinělé svědectví ze světa za hranicemi naší běžné zkušenosti. 450 str., ilustrace, cena 200Kč

Nebeské město, E. Swedenborg. Překlad díla Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka (dle slyšeného z nebe), jde o jednu z méně rozsáhlých Swedenborgových prací, jež shrnuje třiatdvacet nauk obsáhleji rozvinutých v jeho ostatních dílech. Kniha má sedm částí, z nichž čtyři se zabývají člověkem a jeho duchovní podstatou, životem a vývojem a zbývající tři dalšími tématy jako život po smrti, náboženství, Bible, prozřetelnost a Pán; skýtá tak užitečný a celistvý průřez náboženským a filozofickým učením autora. Vydalo nakl. Onyx, 100 str., cena 100Kč

Styk duše s tělem a O bílém koni v Apokalypse, E. Swedenborg. Dvě kratší pojednání. Ve Styku duše s tělem se autor zabývá odvěkou filozofickou otázkou vzájemného působení duše a těla. Je zastáncem duchovního vlivu, který je založen na řádu a jeho zákonech. Spis O bílém koni v Apokalypse dokazuje, že za doslovným zněním Bible se skrývá vnitřní, symbolický význam. 80 str., brož., cena 100Kč

Manželská láska, E. Swedenborg. V tomto pojednání o lásce Swedenborg učí, že pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou trvají dále po smrti a že manželství existuje i v nebi. Na zemi uzavřená manželství, která nejsou opravdová, však nepokračují. Ty dvojice, které patří k sobě, spolu zůstanou, ostatní se rozejdou po svých vlastních cestách. Opakem manželské lásky je láska smilná, v níž partner není předmětem lásky, nýbrž pouhým nástrojem k dosahování požitků. Autor hovoří o dalších tématech, jako je původ této lásky,

důvody rozvodů aj. *Zkrácené vydání, 166 str., 130Kč*

Tajemství víry, E. Swedenborg. Úryvky z šesti stěžejních Swedenborgových děl: Právě křesťanské náboženství, Nebeská tajemství, Božská láska a moudrost, Božská prozřetelnost, Manželská láska a Nebe a peklo. *99 str., 100 Kč*

Hledání smyslu, L. Máchová. Drobná knížka hovoří o podstatě Swedenborgova učení a hledá odpovědi na otázky, které si lidé kladou o Bohu, smyslu své existence ap. *86 str., 50 Kč*

Pohledy do tajemství Bible, J. S. Mařík. Kniha přibližuje čtenáři vnitřní smysl Bible. Autor v 770 heslech postihuje ve zkratce nejen význam obecně známých biblických citátů, ale zvláště ta místa, jež se neinformovanému čtenáři mohou zdát z hlediska exaktního poznání rozporná. *546 str., 200 Kč*

Život Emanuela Swedenborga. Brožura seznamuje se základními životopisnými údaji i s vědeckou a politickou kariérou švédského teologa. Stručně charakterizuje jeho teologické knihy. *31 str., 6 čb. obr., 25 Kč*

Arcana. časopis inspirovaný myšlenkami E. Swedenborga. Ročník 2000 až 2002: doprodejová cena 100 Kč za 3 kompletní ročníky (celkem 12 čísel). *Další ročníky, předplatné: 80Kč (vychází již jen 2x do roka). 40 str. A5, čb*

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru
www.anges-lumiere.eu
www.angelo-luce.it
www.anioly-nieba.pl
www.feny-angyalai.hu
www.anjos-ceu.eu
www.angeli-raja.eu

13.7.2005

IVO A. BENDA

Info o Swedenborgovi:

www.swedenborg.cz